

Hovgården

Tillstånd enligt miljöbalken

UPPSALA
VATTEN

Hovgården – Tillstånd enligt miljöbalken

Innehåll

Hovgårdens gällande miljödomar	1
Konsoliderat miljötillstånd	1
Tillstånd.....	2
Avsteg eller undantag.....	3
Villkor	4
Allmänt villkor	4
Mottagning, behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall	4
Deponering.....	5
Omhändertagande av lakvatten	5
Försiktighetsåtgärder för att minska de momentana flödena vid regn till reningsanläggningen för lakvatten ¹	6
Hantering av icke-förorenade dagvattenflöden ¹	6
Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter m.m.	6
Damning, lukt, nedskräpning och skadedjur.....	6
Lukt från förvaring av hushållsavfall ¹	7
Buller	7
Hantering av askor	7
Avslutning och sluttäckning av deponietapper ¹	7
Kontroll	7
Bemyndiganden	8
Säkerhet.....	8
Domar	9
Miljödomstolens deldom 2006-05-09, M 32248-04	
Miljööverdomstolens dom 2007-11-26, M 4675-06	
Miljödomstolens dom 2012-11-30, M 1571-07	
Miljödomstolens dom 2014-11-14, M 3618-13	

Hovgårdens gällande miljödomar

- Uppsala kommun erhöll den 2006-05-09 miljödomstolens deldom (M 32248-4) med tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgårdens avfallsanläggning på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5. Beslutet innehöll en provotid avseende slutliga villkor för utsläpp av behandlat lakvatten från anläggningen. Kommunens skulle efter provotidens utgång redovisa förslag på slutliga villkor till miljödomstolen.
- Uppsala kommun överklagade beslutet till miljööverdomstolen då det i domen från miljödomstolen utelämnats meddelande om krav på avsteg för geologisk barriär. Den 2007-11-26 beslutade miljööverdomstolen (M 4675-06) att Uppsala kommun beviljats avsteg från kravet på geologisk barriär på Hovgården.
- Den 2012-11-30 beslutade Mark- och miljödomstolen (M 1571-07) om slutliga villkor för utsläpp till recipient av behandlat lakvatten.
- Med anledning av Uppsala Vattens behov av utökning av tillståndet söktes ett ändringstillstånd. Den 2014-11-14 meddelade mark- och miljödomstolen (M 3618-13) tillstånd (ändringstillstånd) för verksamheten på Hovgården.

Konsoliderat miljötillstånd

Ett konsoliderat tillstånd innebär att man utifrån en grundläggande rättsakt slagit samman alla dess ändringsrättsakter och rättelser i en enda text. För Hovgården är ovan nämnda domar tillämpliga. Den grundläggande rättsakten är i detta fall miljödomstolens tillstånd (M 32248-4). De ändringar som tillkommit från övriga tillämpliga domar har en särskild hänvisning.

Nedan redovisas det konsoliderade miljötillståndet för verksamheten på Hovgården. Därefter finns samtliga domar i sin helhet att ta del av. För att vara helt säker på att få korrekt ordalydelse hänvisas till respektive dom och inte till den konsoliderade versionen.

Den här versionen av det konsoliderade tillståndet upprättades för att ersätta versionen från 2015 som redovisade numrering som inte stämde överens med texten i domarna. Tillkommande villkor från dom 2014-11-14 (M 3618-13) är utplacerade i anslutning till relaterade villkor under rubriken "Villkor". Alla bemyndiganden är samlade under rubriken "Bemyndiganden".

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Uppsala Vatten AB tillstånd (ändringstillstånd¹) enligt 9 kap. miljöbalken till ändring av verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning inom fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun, innebärande en ökning i förhållande till vad som gäller enligt grundtillståndet enligt följande att

dels årligen att ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst

- a) 110 000 ton grov-, bygg- och industriavfall¹,
- b) 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen,
- c) 5 000 ton asbest,
- d) 30 000 ton rötat material,
- e) 1 000 ton gallerrens,
- f) 50 ton latrin,
- g) 60 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall¹
- h) 20 000 ton park- och trädgårdsavfall,
- i) 180 000 ton askor,
- j) 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten
- k) 5 000 ton stallgödsel¹,

varav högst 150 000 ton askor får behandlas genom siktning, rening, stabilisering och/eller solidifiering,

varav högst 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt 10 000 ton impregnerat trä får flisas,

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får komposteras

- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 10 000 hushållsavfall och därmed jämförligt avfall samt verksamhetsavfall som ett årsmedelvärde över en treårsperiod¹,
- 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt
- 5 000 ton stallgödsel¹

varav högst 5000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten får behandlas i slambädd,

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag fördelat på de avfallstyper som framgår av domsbilaga 1 till deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 (samt andra tillkommande avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) får deponeras¹.

¹ Ändringstillstånd, Miljödomstolens dom 2014-11-14, M 3618-13

- 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall¹
- 5 000 ton asbest,
- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 100 000 ton askor, varav 20 000 ton utgör farligt avfall samt
- 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten

dels som ett årsmedelvärde över en treårsperiod ta emot, behandla, lagra och deponera 40 000 ton förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall av de typer som anges i domsbilaga 2 (samt andra tillkommande typer av förorenade massor efter tillsynsmyndighetens godkännande),

dels vid ett och samma tillfälle mellanlagra högst 10 000 ton farligt avfall som har utsorterats från a) och b) ovan,

dels bibehålla befintliga byggnader och anläggningar samt uppföra de nya byggnader och anläggningar som i övrigt behövs för verksamheten.

I den utsträckningen ovan angivet avfall utgör sorterat brännbart avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdverket meddelar föreskrifter om undantaget i förbudet i 9 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall mot att deponera utsorterat brännbart avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckning ovan angivet avfall utgör organiskt avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdverket meddelar föreskrifter om undantaget i förbudet i 10 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall mot att deponera organiskt avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckningen ovan angivet avfall inte uppfyller de gränsvärden för utlakning som föreskrivs i Naturvårdverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) får endast deponeras under förutsättning att behörig myndighet tillåter högre gränsvärden.

Avsteg eller undantag

Miljödomstolen medger – med stöd av 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall – kommunen avsteg eller undantag från kraven på bottentätning och dränering i 22 §§ samma förordning för etapp 2 av befintlig deponi.

Miljööverdomstolen fastställer att etapp 2 av befintlig deponi är en deponi för farligt avfall samt medger Uppsala kommun avsteg från kravet på geologisk barriär i 19-20 §§ förordningen (2001:512) om deponering av avfall för befintlig del av etapp 2. Deponin

skall utformas och verksamheten bedrivas i enlighet med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet².

Villkor

Utöver vad som gäller i förordningen (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, föreskriver miljödomstolen följande slutliga villkor.

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall verksamheten, innefattande åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen har angett eller i övrigt åtagit sig i målet.
- a) Den utökade verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Uppsala Vatten och Avfall AB har angett eller i övrigt åtagit sig i målet om inte annat framgår av denna dom¹.

Mottagning, behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

2. Alla förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall skall kontrolleras genom okulärbesiktning före och efter lossning vid anläggningen. Massorna (inklusive blästersand och jämförligt avfall) skall analyseras såväl före som efter behandling. Stickprov skall tas ut per 50 ton obehandlad massa (blästersand och jämförligt avfall). Stickprov slås samman till ett samlingsprov, vilket skall analyseras med avseende på olika parametrar beroende på materialet och dess härkomst. Uttag av stickprov skall ske enligt NT Envir 004 eller annan lämplig standard.
3. Utsläpp till luft från behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall får som gränsvärden uppgå högst till de utsläppskrav som gäller för avfallsförbränningsanläggningar enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning (NFS 2002:28).
4. Kommunen skall inför varje kampanj av behandling av förorenade massor, blästersand eller därmed jämförligt avfall ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan skall också ges in till tillsynsmyndigheten inför bearbetning av impregnerat trä genom flisning.
5. All hantering av förorenade massor, blästersand eller därmed jämförligt avfall skall ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av dagvatten. Processvatten från jordtvätt skall samlas upp och får inte avledas till lakvattensystemet om inte tillsynsmyndigheten så medger.

² Miljööverdomstolens dom 2007-11-26, M 4675-06

Deponering

6. Deponering inklusive sluttäckning, får ske till en högsta höjd om + 80 meter.
7. Utformning av bottentätning och sluttäckning skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid skall kommunen redovisa lägnings- respektive kvalitetsplaner för utförandet samt hur kontroll av bottentätning skall ske.

Omhändertagande av lakvatten

8. Lakvatten från deponin, förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor samt slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall ledas till det lokala reningsverket för behandling innan det släpps ut till recipient. Slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall förbehandlas genom slamavskiljning och sedimentation innan det leds till det lokala reningsverket.
9. Detaljutformningen av det lokala reningsverket skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Det skall tas i bruk senast den 1 juli 2007 efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Omhändertagande av lakvatten³

- 9 a. Halterna i behandlat lakvatten som släpps ut till recipient får inte överskrida nedan angivna begränsningsvärden, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde.

Ämne	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	10
Totalfosfor (P-tot)	0,3
Biokemisk syreförbrukning, BOD ₇	10
Total organiskt kol, TOC	80
Klorid, Cl	3000

Ämne	Halt (µg/l)
Bly, Pb	5
Kadmium, Cd	0,3
Koppar, Cu	50
Krom, Cr	10
Kviksilver, Hg	0,1
Nickel, Ni	20
Zink, Zn	100

- 9 b. Utsläppet av fosfor får inte överskrida 15 kg, beräknat som ett rullande aritmetiskt medelvärde över en tioårsperiod.
- 9 c. Redovisade åtgärder för att förbättra nitrifikationen och förbättra luftningen i den sista poleringsdammen ska vara genomförda inom ett år efter det att denna dom vunnit laga kraft.

³ Miljödomstolens dom 2012-11-30, M 1571-07

- 9 d. Bolaget ska inom fem år efter att denna dom vunnit laga kraft genomföra en grundläggande karakterisering av utsläpp till recipient. Därefter ska karakterisering ske fortlöpande. Bolaget ska i samband med karakteriseringarna samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervälet. Karakteriseringarna ska utformas på ett sådant sätt att tillsynsmyndigheten bl.a. får underlag för att bedöma eventuellt behov av villkor för att minska akuttoxiska effekter.
- 9 e. Bolaget ska i miljörapporten redovisa utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren.

Försiktighetsåtgärder för att minska de momentana flödena vid regn till reningsanläggningen för lakvatten¹

- b) Inför anläggandet av avfallshanteringsytor inom områden som inte tidigare använts för avfallshantering ska en anmälan ges in till tillsynsmyndigheten. Denna anmälan ska beskriva utformning av ytan samt redovisa beräknad dimensionering av fördröjningsmagasin eller annan åtgärd utifrån utgångspunkten att flödet från området inte ska överstiga tioårsflödet från området innan ytan anlades. Vid den beräkningen ska i förekommande fall en avräkning göras för icke-förorenat vatten som avleds på ett sådant sätt att vattnet inte passerar Hovgårdens lakvattenreningsanläggning.

Hantering av icke-förorenade dagvattenflöden¹

- c) Bolaget ska i god tid före bortledning av vatten från ytor där inte behandling eller lagring av avfall pågår lämna in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska innehålla en beskrivning av ytan används och hur bortledandet av icke-förorenat vatten ska genomföras.

Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter m.m.

10. Mellanlagring av farligt avfall som inte skall behandlas eller deponeras på Hovgården samt lagring av kemiska produkter skall ske under tak på hårdgjord yta inom invallat område. Det invallade området skall rymma en volym motsvarande volymen för den största behållaren för flytande avfall samt 10 % av summan av övriga behållares volym.
11. Mellanlagring av elektriskt och elektroniskt avfall, exklusive vitvaror, skall ske under tak.
12. Mellanlagring av impregnerat trä och vitvaror skall ske på hårdgjord yta.

Damning, lukt, nedskräpning och skadedjur

13. Om problem med damning, lukt, nedskräpning eller skadedjur uppkommer, skall kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten utreda orsaken till dessa samt vid behov vidta åtgärder.

Lukt från förvaring av hushållsavfall¹

- d) Om bolaget avser att under mer än 14 dagar lagra hushållsavfall ska bolaget senast 30 dagar före det att hanteringen inleds ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska vara skriftlig och innehålla en beskrivning av den tekniska metod som bolaget avser använda liksom uppgift om de skyddsåtgärder som bolaget avser vidta. Om det uppkommer ett omedelbart behov av att mellanlagra brännbart hushållsavfall under längre tid än 14 dagar är det tillräckligt att anmälan görs innan lagringen påbörjas.

Buller

14. Bullret från verksamheten skall begränsas så att det som riktvärde inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bostäder än

- 50 dB(A) vardagar dagtid (kl 07-18)
- 40 dB(A) nattetid (kl 22-07)
- 45 dB(A) övrig tid.

Momentana ljud nattetid får ej överskrida 55 dB(A). Om hörbara tonkomponenter och/eller impulsartat ljud förekommer skall den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Hantering av askor

15. Rutin skall finnas för hantering av askor. Rutinen skall syfta till att identifiera förändring, t.ex. i askornas sammansättning eller hantering, som kan leda till risk för uppkomst av explosiv gasblandning.

Avslutning och sluttäckning av deponietapper¹

16. Avslutning och sluttäckning av deponerat avfall ska ske efter hand. Sluttäckning ska vara avslutad så snart som möjligt, dock senast 15 år efter avslutad deponering. Vid sluttäckning får restprodukter (förorenade massor och askor m.m.) användas ovanför tätskiktet endast om halterna av olika ämnen i produkterna understiger halterna för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889. Material som används under tätskiktet i deponin skall uppfylla samma kriterier som det deponerade avfallet.

Kontroll

17. Kommunen skall inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. I kontrollprogrammet skall bl.a. ingå nya provtagningspunkter varvid särskilt provtagningspunkt/er för provtagning av hela det inkommande flödet till reningsanläggningen och vad som släpps ut i recipienten.
- e)¹ Bolaget ska inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett förslag till reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

18. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende

dels problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall,

dels behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall samt impregnerat trä,

dels att förhindra bildandet av explosiv gasblandning vid askhantering,

dels täckning av deponerat avfall efterhand och sluttäckning efter deponering

dels intervall för karakterisering av utsläpp till vatten (efter den grundläggande karakteriseringen som ska ske inom fem år efter att denna dom vunnit laga kraft.)²

dels ytterligare begränsningsvärden med anledning av resultat från karakterisering².

dels de försiktighetsåtgärder som kan behövas med anledning av en sådan anmälan som avses i villkor b eller c (avseende momentana dagvattenflöden och omhändertagande av icke-förorenade dagvatten)¹.

I övrigt ska tillståndet i Stockholms tingsrätt, miljödomstolens, deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04, Svea hovrätt, Miljööverdomstolens, dom den 26 november 2007 i mål nr M4675-06 samt nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolens, dom den 30 november 2012 i mål nr M 1571-07, gälla oförändrade.

Säkerhet

För fullgörandet av de skyldigheter som gäller i fråga om deponeringsverksamheten skall kommunen hos länsstyrelsen ställa säkerhet till ett belopp uppgående till

- 13 800 000 kr för behandling av lakvatten samt övervakning och kontroll
- 12 700 000 kr för etapp 1
- 19 700 000 kr för befintlig del av etapp 2
- 2 200 000 kr för ny del av etapp när den tas i drift
- 5 600 000 kr för deponin för farliga avfall när den tas i drift.

Säkerheten får utgöras av pant eller borgen (inklusive bankgaranti). Verksamheterna i den nya delen av etapp 2 och i deponin för farligt avfall får inte tas i drift före det att ekonomisk säkerhet har ställts.

Säkerhet som ställts för sluttäckning får reduceras i takt med att sluttäckning sker efter godkännande av länsstyrelsen.

Domar

Nedan följer gällande miljödomar i fulltext.

Miljödomstolens deldom 2006-05-09, M 32248-04

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 9, miljödomstolen

DELDOM
2006-05-09
meddelad i
Stockholm

Mål nr M 32248-04

SÖKANDE

Uppsala kommun, 753 75 Uppsala

Ombud: advokaten Mårten Bengtsson och jur.kand. Åsa Borgardt, Advokatfirman
Åberg & Co AB, Box 16295, 103 25 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till verksamheten på Hovgårdens avfallsanläggning i Uppsala kommun

Ao: 129; karta 11 I NV; Avd V x: 6647220 y: 1610030

DOMSLUT

Tillstånd

I Miljödomstolen lämnar kommunen tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgårdens avfallsanläggning på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun genom att

dels årligen ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst

- a) 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- b) 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen,
- c) 5 000 ton asbest,
- d) 30 000 ton rötat material,
- e) 1000 ton gallerrens,
- f) 50 ton latrin,
- g) 20 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
- h) 20 000 ton park- och trädgårdsavfall,
- i) 180 000 ton askor,
- j) 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten,
- k) 1 000 ton stallgödsel

varav högst 150 000 ton askor får behandlas genom siktning, rening, stabilisering och/eller solidifiering,

varav högst 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt 10 000 ton impregnerat trä får flisas,

Dok.Id 192107

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307	Fleminggatan 14	08-657 50 45	08-657 56 28	måndag – fredag
104 20 Stockholm		E-post: stockholms.tingsratt.avdelning9@dom.se www.stockholmstingsratt.se		09:00-12:00 13:00-15:00

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får komposteras

- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 10 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
- 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt
- 1 000 ton stallgödsel

varav högst 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten får behandlas i slambädd,

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag fördelat på de avfallstyper som framgår av domsbilaga 1 (samt andra tillkommande avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) får deponeras

- 40 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- 5 000 ton asbest,
- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 100 000 ton askor, varav 20 000 ton utgör farligt avfall samt
- 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten.

dels som ett årsmedelvärde över en treårsperiod ta emot, behandla, lagra och deponera 40 000 ton förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall av de typer som anges i domsbilaga 2 (samt andra tillkommande typer av förorenade massor efter tillsynsmyndighetens godkännande),

dels vid ett och samma tillfälle mellanlagra högst 10 000 ton farligt avfall som har utsorterats från a) och b) ovan,

dels bibehålla befintliga byggnader och anläggningar samt uppföra de nya byggnader och anläggningar som i övrigt behövs för verksamheten.

I den utsträckning ovan angivet avfall utgör utsorterat brännbart avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om undantag från förbudet i 9 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall mot att deponera utsorterat brännbart avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckningen ovan angivet avfall utgör organiskt avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om undantag från förbudet i 10 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall mot att deponera organiskt avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckningen ovan angivet avfall inte uppfyller de gränsvärden för utlakning som föreskrivs i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) får det endast deponeras under förutsättning att behörig myndighet tillåter högre gränsvärden.

Avsteg eller undantag

Miljödomstolen medger - med stöd av 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall – kommunen avsteg eller undantag från kraven på bottentätning och dränering i 22 §§ samma förordning för etapp 2 av befintlig deponi.

Slutliga villkor och bemyndiganden

Utöver vad som gäller i förordningen (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, föreskriver miljödomstolen följande slutliga villkor

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall verksamheten, innefattande åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet.

Mottagning, behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

2. Alla förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall skall kontrolleras genom okulärbesiktning före och efter lossning vid anläggningen. Massorna (inklusive blästersand och jämförligt avfall) skall analyseras såväl före som efter behandling. Stickprov skall tas ut per 50 ton obehandlad massa (blästersand och jämförligt avfall). Stickprov slås samman till ett samlingsprov, vilket skall analyseras med avseende på olika parametrar beroende på materialet och dess härkomst. Uttag av stickprov skall ske enligt NT Envir 004 eller annan lämplig standard.

3. Utsläpp till luft från behandling av förorenade massor, blästersand eller därmed jämförligt avfall får som gränsvärden uppgå högst till de utsläppskrav som gäller för avfallsförbränningsanläggningar enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning (NFS 2002:28).

4. Kommunen skall inför varje kampanj av behandling av förorenade massor, blästersand eller därmed jämförligt avfall ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan skall också ges in till tillsynsmyndigheten inför bearbetning av impregnerat trä genom flisning.

5. All hantering av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall skall ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av dagvatten. Processvatten från jord-

tvätt skall samlas upp och får inte avledas till lakvattensystemet om inte tillsynsmyndigheten så medger.

Deponering

6. Deponering, inklusive sluttäckning, får ske till en högsta höjd om + 80 meter.

7. Utformningen av botten tätning och sluttäckning skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid skall kommunen redovisa lägnings-, respektive kvalitetsplaner för utförandet samt hur kontroll av botten tätningen skall ske.

Omhändertagande av lakvatten

8. Lakvatten från deponin, förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor samt slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall ledas till det lokala reningsverket för behandling innan det släpps ut till recipient. Slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall förbehandlas genom slamavskiljning och sedimentation innan det leds till det lokala reningsverket.

9. Detaljutformningen av det lokala reningsverket skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Det skall tas i bruk senast den 1 juli 2007 efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter m.m.

10. Mellanlagring av farligt avfall som inte skall behandlas eller deponeras på Hovgården samt lagring av kemiska produkter skall ske under tak på hårdgjord yta inom invallat område. Det invallade området skall rymma en volym motsvarande volymen för den största behållaren för flytande avfall samt minst 10 procent av summan av övriga behållares volym.

11. Mellanlagring av elektriskt och elektroniskt avfall, exklusive vitvaror, skall ske under tak.

12. Mellanlagring av impregnerat trä och vitvaror skall ske på hårdgjord yta.

Damning, lukt, nedskräpning och skadedjur

13. Om problem med damning, lukt, nedskräpning eller skadedjur uppkommer skall kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten utreda orsaken till dessa samt vid behov vidta åtgärder.

Buller

14. Buller från verksamheten skall begränsas så att det som riktvärde inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bostäder än
50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00)
40 dB(A) nattetid (22.00-07.00)
45 dB(A) övrig tid.

Momentana ljud nattetid får ej överskrida 55 dB(A). Om hörbara tonkomponenter och/eller impulsartat ljud förekommer skall den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Hantering av askor

15. Rutin skall finnas för hantering av askor. Rutinen skall syfta till att identifiera förändringar, t.ex. i askornas sammansättning eller hantering, som kan leda till risk för uppkomst av explosiv gasblandning.

Avslutning och sluttäckning av deponietapper

16. Täckning av deponerat avfall skall ske efter hand, sluttäckning skall vara avslutad så snart som möjligt, dock senast 10 år, efter avslutad deponering. Vid sluttäckningen får restprodukter (förorenade massor och askor m.m.) användas ovanför tätskiktet endast om halterna av olika ämnen i produkterna understiger halterna för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889. Material som används under tätskiktet i deponin skall uppfylla samma kriterier som det deponerade avfallet.

Kontroll

17. Kommunen skall inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. I kontrollprogrammet skall bl.a. ingå nya provtagningspunkter varvid särskilt provtagningspunkt/er för provtagning av hela det inkommande flödet till reningsanläggningen och vad som släpps ut i recipienten.

Bemyndiganden

18. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende

dels problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall,

dels behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall samt impregnerat trä,

dels att förhindra bildandet av explosiv gasblandning vid askhantering,

dels täckning av deponerat avfall efterhand och sluttäckning efter deponering,

dels utsläpp av det renade lakvattnet till recipient för tiden fram till den 1 juli 2007,

dels ytterligare provisoriska föreskrifter under provotiden t.ex. gällande suspenderat material.

Säkerhet

För fullgörandet av de skyldigheter som gäller i fråga om deponeringsverksamheten skall kommunen hos länsstyrelsen ställa säkerhet till ett belopp uppgående till

- 13 800 000 kr för behandling av lakvatten samt övervakning och kontroll
- 12 700 000 kr för etapp 1
- 19 700 000 kr för befintlig del av etapp 2
- 2 200 000 kr för ny del av etapp när den tas i drift
- 5 600 000 kr för deponin för farliga avfall när den tas i drift.

Säkerheten får utgöras av pant eller borgen (inklusive bankgaranti). Verksamheterna i den nya delen av etapp 2 och i deponin för farligt avfall får inte tas i drift före det att ekonomisk säkerhet har ställts.

Säkerhet som ställts för sluttäckning får reduceras i takt med att sluttäckning sker efter godkännande av länsstyrelsen.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet får på villkor som anges i 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken tas i anspråk utan hinder av att denna deldom inte har vunnit laga kraft.

Igångsättningstid

Den utvidgade tillståndsgivna verksamheten skall ha satts igång inom fem år från dagen för denna dom.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Prövotid

Miljödomstolen skjuter under en prövotid upp frågan om vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp för behandlat lakvatten. Prövotiden löper till utgången av år 2010. Vid prövotidens utgång skall kommunen till miljödomstolen redovisa erfarenheterna av behandling av lakvatten och de tekniska möjligheterna att begränsa utsläppet av föroreningar ytterligare samt de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Flödena i åsystemet (Hovgårdsbäcken, Lissån och Tomtaån) ned till Funbosjön skall kartläggas och redovisas kopplade till utsläppen av lakvatten. Analyser av lakvattnet skall anpassas till innehållet i det avfall som tas in på anläggningen. En ingående karakterisering skall genomföras minst en gång per år, jfr med de beståndsdelar som anges i 22 § NFS 2004:10 och med de parametrar som Fiskeriverket angett på s. 34 i denna dom.

Alternativ till att släppa ut det renade lakvattnet i recipient (bäcksystemet som mynnar i Funbosjön) genom lokalt omhändertagande skall utredas och redovisas vid provotidens utgång.

Utredning skall företas och åtgärder föreslås för att komma tillrätta med de konstaterade lakvattenläckagen på längre sikt.

Kommunen skall till miljödomstolen vid provotidens utgång redovisa förslag till de slutliga villkor som bör gälla.

Provisoriska föreskrifter

Under provotiden och till dess annat bestäms skall följande provisoriska föreskrifter gälla.

Halterna i det behandlade lakvatten som släpps ut till recipient från och med den 1 juli 2007 skall som flödesviktat riktvärde årsmedelvärde understiga följande halter.

Ämne	Halt (mg/l)
NH ₄ -N	10
P-tot	0,3
BOD ₇	10
TOC	80
Cl	3 000
Ämne	Halt (µg/l)
Pb	5
Cd	0,3
Cu	50
Cr	10
Hg	0,1
Ni	20
Zn	100

Angående bemyndigande för tillsynsmyndigheten se under "*Bemyndiganden*" p. 18.

SÖKANDENS YRKANDEN

I Uppsala kommun har yrkat att miljödomstolen skall meddela kommunen tillstånd att genom fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgårdens avfallsanläggning på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun

dels årligen ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst

- l) 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- m) 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen,
- n) 5 000 ton asbest,
- o) 30 000 ton rötat material,
- p) 1000 ton gallerrens,
- q) 50 ton latrin,
- r) 20 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
- s) 20 000 ton park- och trädgårdsavfall,
- t) 180 000 ton askor,
- u) 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten,
- v) 1 000 ton stallgödsel

varav högst 150 000 ton askor får behandlas genom siktnings, rening, stabilisering och/eller solidifiering,

varav högst 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt 10 000 ton impregnerat trä får flisas,

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får komposteras

- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 10 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
- 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt
- 1 000 ton stallgödsel

varav högst 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten får behandlas i slambädd,

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får deponeras

- 40 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- 5 000 ton asbest,
- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 100 000 ton askor, varav 20 000 ton utgör farligt avfall samt
- 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten.

dels som ett årsmedelvärde över en treårsperiod ta emot, behandla, lagra och deponera 40 000 ton förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall,

dels vid ett och samma tillfälle mellanlagra högst 10 000 ton farligt avfall som har utsorterats från a) och b) ovan,

dels bibehålla befintliga byggnader och anläggningar samt uppföra de nya byggnader och anläggningar som i övrigt behövs för verksamheten.

I den utsträckning ovan angivet avfall utgör utsorterat brännbart avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om undantag från förbudet mot att deponera utsorterat brännbart avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckningen ovan angivet avfall utgör organiskt avfall får det endast deponeras under förutsättning att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om undantag från förbudet mot att deponera organiskt avfall eller att länsstyrelsen medger dispens från samma förbud.

I den utsträckningen ovan angivet avfall inte uppfyller de gränsvärden för utlakning som föreskrivs i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) får det endast deponeras under förutsättning att behörig myndighet tillåter högre gränsvärden.

II Kommunen har yrkat att miljödomstolen med stöd av 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall skall medge avsteg eller undantag från kraven på botten tätning och dränering i 22 §§ samma förordning för etapp 2 av befintlig deponi.

III Kommunen har yrkat att miljödomstolen skall meddela provotid för avgörande av vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp för behandlat lakvatten till utgången av år 2010. Vid provotidens utgång skall kommunen till miljödomstolen redovisa erfarenheterna av behandling av lakvatten och de tekniska möjligheterna att begränsa utsläppet av föroreningar ytterligare samt de ekonomiska konsekvenserna av detta. Vidare skall kommunen till miljödomstolen redovisa förslag till de slutliga villkor som skall gälla.

IV Kommunen har slutligen yrkat att miljödomstolen skall

1. bestämma igångsättningstiden till fem år samt

2. ge kommunen rätt att utnyttja tillståndet utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

FÖRSLAG TILL VILLKOR

Kommunen har slutligt föreslagit följande villkor för verksamheten

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall verksamheten, innefattande åtgärder för att minska vatten och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet.

Behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

2. Utsläpp till luft från behandling av förorenade massor får som gränsvärden uppgå högst till de utsläppskrav som gäller för avfallsförbränningsanläggningar enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning (NFS 2002:28).
3. Kommunen åtar sig att inför varje kampanj av behandling av förorenade massor ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten.
4. All hantering av förorenade massor skall ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av dagvatten. Processvatten från jordtvätt skall samlas upp och får inte avledas till lakvattensystemet om inte tillsynsmyndigheten så medger.

Deponering

5. Deponering, inklusive sluttäckning, får ske till en högsta höjd om + 80 meter.
6. Utformningen av bottentätning och sluttäckning skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid skall kommunen redovisa lägnings-, respektive kvalitetsplaner för utförandet samt hur kontroll av bottentätningen skall ske.

Omhändertagande av lakvatten

7. Lakvatten från deponin, förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor samt slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall ledas till det lokala reningsverket för behandling innan det släpps ut till recipient. Slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall förbehandlas genom slamavskiljning och sedimentation innan det leds till det lokala reningsverket.
8. Detaljutformningen av det lokala reningsverket skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter m.m.

9. Mellanlagring av farligt avfall som inte skall behandlas eller deponeras på Hovgården samt lagring av kemiska produkter skall ske under tak på hårdgjord yta inom invallat område. Det invallade området skall rymma en volym motsvarande den största behållarens volym samt minst 10 procent av summan av övriga behållares volym.

10. Mellanlagring av elektriskt och elektroniskt avfall, exklusive vitvaror, skall ske under tak.

11. Mellanlagring av impregnerat trä och vitvaror skall ske på hårdgjord yta.

Damning, lukt, nedskräpning och skadedjur

12. Om problem med damning, lukt, nedskräpning eller skadedjur uppkommer skall kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten utreda orsaken till dessa samt vid behov vidta åtgärder.

Buller

13. Buller från verksamheten skall begränsas så att det som riktvärde inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bostäder än

50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00)

40 dB(A) nattetid (22.00-07.00)

45 dB(A) övrig tid.

Momentana ljud nattetid får ej överskrida 55 dB(A). Om hörbara tonkomponenter och/eller impulsartat ljud förekommer skall den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Kontroll

14. Kommunen skall inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

15 A. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall.

15 B. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras rörande behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall samt impregnerat trä.

16. Vid driftstörningar som innebär att hela eller delar av anläggningen Måste tas ur bruk har tillsynsmyndigheten rätt att medge avsteg från gällande villkor samt fastställa ytterligare villkor som kan erfordras för att undvika olägenheter för omgivningen.

FÖRSLAG TILL PRÖVOTIDSVILLKOR

Kommunen har som villkor under provotiden föreslagit att halterna i det behandlade lakvatten som släpps ut till recipient från och med den 1 juli 2007 som riktvärde årsmedelvärde skall understiga följande halter.

Ämne	Halt (mg/l)
NH ₄ -N	10
P-tot	0,3
BOD ₇	10
TOC	80
Cl	3 000
Ämne	Halt (µg/l)
Pb	5
Cd	0,3
Cu	50
Cr	10
Hg	0,1
Ni	20
Zn	100

TIDIGARE PRÖVNING

Tillstånd

1. Naturvårdsverket medgav genom beslut den 5 juni 1970 Uppsala stad dispens från skyldigheten att söka tillstånd hos koncessionsnämnden i fråga om utförande av anläggning för deponering av avfall.
2. Naturvårdsverket lämnade genom beslut den 21 maj 1976 Uppsala kommun medgivande att dels uppföra återvinningsanläggning för utseparering av brännbart avfall, feritiska metaller samt icke brännbart avfall, dels ock anlägga ytterligare en kvarnlinje vid befintlig hammarkvarnanläggning.
3. Koncessionsnämnden lämnade genom beslut den 5 november 1982 Uppsala kommun tillstånd enligt miljöskyddslagen till verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning.

4. Koncessionsnämnde lämnade genom beslut den 21 januari 1986 Uppsala kommun tillstånd enligt miljöskyddslagen att inom etapperna 1 och 2 av deponeringsområdet vid Hovgården årligen deponera intill 196 000 ton avfall med den genomsnittliga sammansättning som angivits i ansökan för tiden 1985-1995.

5. Koncessionsnämnden lämnade genom beslut den 29 juni 1990 Uppsala kommun tillstånd enligt miljöskyddslagen att inom etapperna 1 och 2 av deponeringsområdet vid Hovgården från och med år 1990 årligen deponera intill 210 000 ton avfall med den genomsnittliga sammansättning som framgår av ansökan.

6. Koncessionsnämnden lämnade genom beslut den 19 september 1994 Uppsala kommun tillstånd enligt miljöskyddslagen att inom etapp 2 och 3 av deponeringsområdet vid Hovgårdens avfallsanläggning årligen deponera sammanlagt högst 7 000 ton TS stabiliserat avloppsslam.

Beslut av tillsynsmyndigheten

1. Länsstyrelsen meddelade den 11 mars 1993 beslut angående försök med vägbyggnation med användning av sopslag samt fastställande av minsta återvinningsgrad av återvinningsbart material ur grov- och industriavfall – inklusive restprodukter från avfallsförbränning – vid Hovgårdens avfallsanläggning.

2. Länsstyrelsen godkände genom beslut den 11 november 1994 att lysrör och batterier, som ej utgör miljöfarligt avfall, deponeras på Hovgårdens avfallsanläggning.

3. Länsstyrelsen godkände genom beslut den 28 april 1998 att etapp 3 togs i bruk för avsedd lagring av avloppsslam.

4. Länsstyrelsen meddelade genom beslut den 9 juli 1998 råd angående användning av kompost som produceras vid Hovgårdens avfallsanläggning.

5. Länsstyrelsen meddelade genom beslut den 21 december 1998 Uppsala kommun tillstånd till mellanlagring och bortskaffande av farligt avfall vid Hovgårdens avfallsanläggning.

6. Länsstyrelsen fastställde genom beslut den 29 december 1998 att utsorteringen av slaggrus/utbränt ferromagnetiskt skrot/deponirest får begränsas till vad som behövs för att täcka det egna behovet av täckmaterial för så kallat kondensatslam.

7. Länsstyrelsens meddelade beslut den 30 december 1998 med anledning av kommunens anmälan om byggnation av monocell för avloppsslam vid Hovgårdens avfallsanläggning.

8. Länsstyrelsens meddelade beslut den 30 december 1998 med anledning av kommunens anmälan om deponering av filtrat från Rodenstock vid Hovgårdens avfallsanläggning.

9. Länsstyrelsens meddelade beslut den 30 december 1998 med anledning av kommunens anmälan om deponering av blästersand från Sveflour vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 10. Uppsala kommun, miljökontoret, meddelade den 23 april 1999 beslut med anledning av kommunens anmälan om utbyggnad av kompostplattan vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 11. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 12 november 1999 med anledning av kommunens anmälan om kompostering av avloppsslam med bakterier.
 12. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 30 oktober 2000 med anledning av kommunens anmälan om överskridande av deponerade mängder flisaska vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 13. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 9 augusti 2001 med anledning av kommunens anmälan om överskridande av deponerade mängder flisaska vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 14. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 18 november 2002 med anledning av kommunens anmälan om mellanlagring av slipers vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 15. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 11 mars 2003 med anledning av kommunens anmälan om mindre avsteg från villkor i tillståndet för Hovgårdens avfallsanläggning.
 16. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade beslut den 22 oktober 2003 med anledning av kommunens anmälan om senareläggning av byggande av vassbäddar vid Hovgårdens avfallsanläggning.
 17. Uppsala kommun, miljökontoret, meddelade den 18 november 2003 med anledning av kommunens anmälan om försök med ny komposteringsteknik.
 18. Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, meddelade genom beslut den 19 december 2003 att 21 § Naturvårdsverkets föreskrifter (2001:17) om hantering av brännbart avfall är tillämpligt på vissa avfallslag.
- Regeringen** har i beslut den 22 juni 2005 avstått från att pröva tillåtligheten av planerad utvidgning av verksamheten med behandling av farligt avfall vid Hovgårdens avfallsanläggning i Uppsala kommun.

ANSÖKAN

Allmän orientering

Hovgårdens avfallsanläggning är belägen ca 12 km nordost om Uppsala vid väg 288 mot Östhammar. Anläggningen omges av barrskog. Närmaste bostadsområden är Grän och Gränlund som ligger ca en km från anläggningen.

Vid Hovgården har avfall från hela Uppsala kommun tagits emot sedan 1971 och på området finns anläggningar för mottagning, sortering, behandling, mellanlagring och deponering av avfall. Anläggningens centrala delar utgörs av en deponi om ca 20 hektar. Vid återvinningscentralen kan hushållen lämna utsorterat och farligt avfall. Kompostering av organiskt hushållsavfall sker i öppna strängar och rötslam från avloppsreningsverk mellanlagras i särskilda slamceller. Förorenade massor tas emot i små mängder för behandling. Sortering och mellanlagring av trä och utsorterat brännbart avfall sker på hårdgjorda ytor. Lakvatten från deponin, slam- och dagvatten samlas upp och leds till ett lokalt reningssystem.

Denna ansökan avser fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgården. Förutom möjligheten att ta emot större avfallsmängder kommer deponeringsverksamheten att anpassas för att uppfylla kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Ett utökat behov av omhändertagande av förorenade massor kommer att tillgodoses genom mellanlagring, behandling och deponering av sådana massor. Den öppna strängkomposteringen kommer att ersättas med en mer sluten komposteringsmetod och det lokala reningssystemet för lakvatten kommer att kompletteras.

Planförhållanden m.m.

Det aktuella området är inte detaljplanelagt och omfattas inte av några områdesbestämmelser. I översiktsplanen för Uppsala kommun (1990) anges att Hovgården är ett strategiskt område som utgör en reserv för miljöstörande verksamhet. Av kartor för hälsa och säkerhet/verksamhetsskydd framgår att Hovgården är ett tippområde med eventuellt påverkat grundvatten. I översiktsplanen för Rörken-Hovgården är det aktuella området reserverat för tipp och masshantering.

Funbosjön ingår i ett av regeringen utsett Natura 2000-område. Frötunaviken, den nordvästra viken av Funbosjön, är vidare av riksintresse för naturmiljövården.

Lissån och Tomtaåns sammanflöde har av länsstyrelsen klassificerats som högt naturvärde.

Geologi, hydrogeologi och hydrologi

De centrala delarna av Hovgården utgörs av en naturlig dalgång i öst-västlig riktning. De naturliga jordlagren centralt i dalgången utgörs av lera som ställvis är slitig. Lerans mäktighet är mellan två och tio meter med de största djupen i dalgångens mitt. Leran underlagras av morän och mot dalgångens sidor tunnas lertäcket ut och övergår i sandig morän. Moränens mäktighet vid deponins nuvarande släntfot är

mellan två och fem meter i dalgångens mitt och dess genomsläpplighet varierar mellan $1,9 \times 10^{-9}$ m/s och $5,5 \times 10^{-6}$ m/s. Berggrunden inom området utgörs av gnejsgranit. Inom de högsta partierna utefter dalgångens sidor förekommer berg i dagen.

Inom området har tre vattenförande sprickzoner identifierats. Mot bakgrund av utförda grundvattenanalyser har zon C bedömts sakna hydraulisk kontakt med deponin. Grundvatten från zon A har visat sig vara påverkat av lakvatten vid deponins östra släntfot men inte efter utjämningsmagasinen, vilket sannolikt innebär att zonen inte är hydrauliskt sammanhängande. Resultatet av grundvattenanalyserna kan dock även bero på att påverkat grundvatten strömmar upp i jordlagren. Zon E går i nordnordöstlig riktning längs med deponins västra begränsning och är dränerande i förhållande till överliggande jordlager. Den hydrauliska kommunikationen mellan jordlagren och sprickzonen är dock ringa, sannolikt på grund av förhållandevis täta jordlager. Förhöjda halter av klorid och natrium kan dock tyda på en mindre lakvattpåverkan eller förekomst av relik saltvatten.

Tydliga vattendelare förekommer väster, norr och söder om deponiområdet. Generellt ligger grundvattennivån inom deponiområdet lägre än utanför området, vilket innebär en gradient in mot deponiområdet. Inom deponiområdet faller grundvattennivåerna mot öster i dalgångens riktning, vilket innebär en huvudsaklig grundvattenströmning mot utjämningsmagasinen.

Hovgården avvattnas av ett dikessystem i östlig riktning. Via Hovgårdsbäcken rinnet vattnet söderut till Lissån som mynnar i Tomtaån vid Grän. Tomtaån i sin tur mynnar i Funbosjöns nordvästra del, Frötunaviken.

TEKNISK BESKRIVNING

Befintliga anläggningar

På Hovgården finns idag anläggningar för mottagning, sortering, behandling, mellanlagring och deponering av avfall. anläggningens centrala delar utgörs av en deponi om ca 20 hektar. Vid återvinningscentralen kan hushållen lämna utsorterat och farligt avfall. Mellanlagring av hushållens farliga avfall sker i den s.k. kemladan. Fem hårdgjorda ytor används för sortering och mellanlagring av avfall och hantering av kompost och kompostjord. Röt slam från avloppsreningsverk mellanlagras i två särskilda slamceller. Lakvatten från deponin, slam- och dagvatten samlas upp och leds till ett lokalt reningssystem.

Mottagningskontroll

Vid infartskontrollen vägs och registreras allt inkommande avfall med undantag för avfall till återvinningscentralen som vägs vid utleverans.

Den befintliga mottagningskontrollen kommer att utökas för att uppfylla kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10).

Sortering och mellanlagring av grov-, bygg- och industriavfall

Grov-, bygg- och industriavfall sorteras på en asfalterad yta vid infarten till Hovgården. Vid återvinningscentralen sorteras hushållens utsorterade och farliga avfall i ett tiotal fraktioner.

Mellanlagring av trä och utsorterat brännbart avfall sker på en hårdgjord yta i anslutning till nuvarande askdeponi och allt trä flisas innan det transporteras till förbränning. För att minska risken för bränder har särskilda rutiner upprättats i samarbete med brandförsvaret.

Mellanlagring av utsorterat avfall sker även på sorteringsplattorna i mån av utrymme. Den utökade verksamheten kan komma att innebära att kompletterande ytor för sortering och mellanlagring tas i anspråk.

Hushållens farliga avfall, t.ex. lösningsmedel, färg och batterier, mellanlagras i den s.k. kemladan som är en byggnad med tak, tre väggar och asfalterat golv. Samtliga behållare och lagringsutrymmen är märkta och vid eventuellt spill och läckage finns absorptionsmedel och ögondusch tillgängligt. Spillolja från företag mellanlagras i fat och tankar under tak på en hårdgjord yta. Impregnerat trä mellanlagras från annat träavfall.

Allt lak- och dagvatten från sorterings- och mellanlagringsytorna leds till det lokala systemet för lakvattenhantering. Vid behov används fångstnät och bevattning för att förhindra nedskräpning. Området städas regelbundet.

Mellanlagring och behandling av rötat material samt gallerrens, latrin och stallgödsel

Hovgården tar emot rötat slam från Kungsängsverket och ett antal mindre reningsverk i kommunen. Slammet mellanlagras i särskilda slamceller med separat omhändertagande av lak- och dagvatten. För att stabilisera slammet kommer det att komposteras under minst tre månader och därefter efterlagras i minst sex månader. I komposteringen kan även rötrest från Uppsala biogasanläggning samt mindre mängder gallerrens, latrin och stallgödsel komma att ingå. Slutligt omhändertagande sker genom deponering eller nyttiggörande.

Mellanlagring och behandling av hushållsavfall samt park- och trädgårdsavfall

Idag sker kompostering av hushållens organiska avfall i öppna strängar på den asfalterade komposteringsplattan i områdets nordvästra del. Inkommande plastpåsar sönderdelas och plast och andra föroreningar sorteras bort med en trumsikt. Avfallet blandas sedan med strukturmateriäl i form av flisat park- och trädgårdsavfall och läggs upp i strängar. Luftning sker kontinuerligt med en traktordragen kompostvän-

dare. Efter komposteringen slutsiktas materialet och strukturmateriel och föroreningar avskiljs.

Kommunen har som framtida målsättning att hushållens organiska avfall skall behandlas i Uppsala biogasanläggning. Vid revision av biogasanläggningen samt vid eventuella driftavbrott kommer kompostering att ske på Hovgården. Därvid skall den öppna strängkomposteringen senast den 1 juli 2007 ersättas med en mer sluten komposteringsmetod t.ex. med användning av halvgenomsläppliga membran. Park- och trädgårdsavfall kommer även fortsättningsvis att användas som strukturmateriel.

Mellanlagring och behandling av förorenade massor

Idag tas endast små mängder förorenade massor emot vid anläggningen. Efter behandling används de som mellantäckning på deponin. För att tillgodose det kommunala och regionala behovet av behandling av förorenade massor skall i framtiden förorenade massor om ca 40 000 ton som ett medelvärde över en treårsperiod kunna tas emot vid anläggningen.

All verksamhet kommer att ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av lakvatten. Vid behov kommer massorna att täckas för att minska risken för damning och andra utsläpp. Vilken behandlingsmetod som blir aktuell är beroende av massornas karaktär, mängd och föroreningsinnehåll. Behandlade massor kommer antingen att nyttiggöras eller deponeras.

Behandlingen av förorenade massor kommer normalt att ske i kampanjer genom etablering av mobila anläggningar. Kommunen åtar sig därför att inför varje behandlingsuppdrag ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten som beskriver de mottagna massorna och vald behandlingsmetod.

Biologisk behandling

Biologisk behandling kommer att ske antingen genom kompostering eller i s.k. bioreaktorer. Vid kompostering läggs massorna upp i strängar, fack eller s.k. limpor på hårdgjord yta och tillförs luft, eventuellt vatten, närsalter och mikroorganismer. All behandling sker under duk. Vid behov kan duk med undertryck användas för att undvika lukt. Behandling i bioreaktor innebär att hela nedbrytningsprocessen sker i reaktorn. Normalt blandas massorna med vatten men även torra processer kan förekomma. Även lakvatten från massorna kan behandlas i bioreaktor.

Jordtvätt

Vid jordtvätt avskiljs och koncentreras en förorening genom att de finkorniga fraktionerna tvättas bort ur massorna. Därefter rengörs de grövre fraktionerna. Vanligen kombineras metoden med någon form av mekanisk behandling såsom krossning, siktning eller skakning. Normalt används vatten som tvättvätska. Den förorenade restfraktionen deponeras på Hovgården eller skickas till godkänd anläggning för destruktion.

Termisk avdrivning

Termisk avdrivning innebär att massorna hettas upp till temperaturer mellan 100-800 grader för att föroreningarna skall förångas. De avgående föroreningarna samlas upp för att därefter filtreras bort, kondenseras, tas omhand för destruktions i en efterbrännkammare eller adsorberas till specifika adsorbenter. Normalt föregås metoden av någon form av mekanisk behandling såsom krossning, siktning eller skakning. Avgående gaser skall tas omhand i en reningsanläggning.

Stabilisering och solidifiering

Stabilisering minska föroreningarnas rörlighet, löslighet eller toxicitet genom kemiska processer, t.ex. inblandning av lämplig kemikalie. Ett exempel är den s.k. MBS-metoden (Molecular Bonding System) som innebär att metaller läggs fast som sulfider. Solidifiering innebär att föroreningarna innesluts fysikaliskt i jorden genom t.ex. inblandning av cement. Massorna omvandlas till en tät matris genom vilken vatten inte kan passera och föra med sig föroreningarna. Båda metoderna föregås vanligen av siktning eller liknande för att avskilja grövre fraktioner.

Omhändertagande av förbränningsaskor

Idag tas askor från avfallsförbränning och icke-avfallsförbränning emot och deponeras på etapp 1. Mot bakgrund av att etapp 1 inte uppfyller kraven i föroreningen (2001:512) om deponering av avfall kommer etapp 1 att avslutas vid utgången av år 2008. Därefter kommer askor som utgör icke-farligt avfall att mellanlagras och sorteras för att sedan deponeras på etapp 2. Bottenslagg från avfallsförbränning kommer att användas som täckningsmaterial och vid byggnationer.

Vid behov kommer de askor som utgör farligt avfall att behandlas genom stabilisering eller solidifiering för att minska utlakningen av föroreningar till följd av vattengenomströmning. Genom stabilisering binds föroreningarna kemiskt och genom solidifiering (blandning med cement och vatten) omvandlas askan till ett fysiskt stabilt material.

Deponering

Befintliga anläggningar

Sedan Hovgården togs i drift 1971 har deponering skett av ca 3 miljoner ton avfall och idag täcker deponin en yta om ca 20 hektar fördelat på två etapper. Den högsta fyllnadshöjden uppgår till ca + 60 meter. Etapp 1 består av dels en deponi för icke-farligt avfall i form av bottenslagg från avfallsförbränning och botten- och flygaska från icke-avfallsförbränning, dels en s.k. monocell med tät botten och täta vallar för farligt avfall i form av flygaska och kondensatslam från avfallsförbränning och bildskärmsglas, dels en särskild cell för asbest. På etapp 2 deponeras främst grov-, bygg- och industriavfall samt mindre mängder organiskt avfall. Någon särskild bottentätning har inte utförts.

Deponiplan

Mot bakgrund av att etapp 1 inte uppfyller kraven på geologisk barriär, bottentätning och dränering för deponier för farligt avfall i föroreningen (2001:512) om de-

ponering av avfall kommer den att avslutas vid utgången av år 2008. Fyllnadsvoly-
men beräknas uppgå till ca 250 000 m³.

Fortsatt deponering av icke-farligt avfall kommer att ske inom etapp 2 som även
kommer att utökas med ytterligare en deponiyta om ca 1,2 hektar. Den nya ytan
innebär ett effektivare utnyttjande av hela deponiområdet och en bättre avslutning.
Den totala fyllnadsvolymen beräknas uppgå till ca 2 000 000 m³. Organiskt avfall
kommer endast att deponeras om kommunen erhåller dispens från förbudet att de-
ponera organiskt avfall.

En ny deponi för farligt avfall om ca 6 hektar kommer att anläggas i ett bergsområ-
de norr om befintlig deponi. Fyllnadsvolymen beräknas uppgå till ca 600 000 m³.
Den nya deponin kommer att tas i anspråk senast år 2009.

Stabilitets- och sättningsutredningar har visat att deponin kan byggas till +90 meter
utan stabilitetsproblem. Högsta tillåtna fyllnadshöjd föreslås vara +80 meter.

Deponiteknik.

Deponering kommer att ske med släntlutningar om högst 1:3 för att undvika ero-
sion, ras och skred och minst 1:20 för att säkra ytvattenavrinningen. Kompaktering
av avfallet görs för att minska risken för sättningar och brand samt för att utnyttja
deponivolymen effektivt. För att minska lakvattenbildningen och risken för att av-
fallet sprids med vinden begränsas tipsåret.

Bottentätning och dränering

Ettapp 2 underlagras av de naturliga jordlagren som består av lera med underlagran-
de morän. Lerans mäktighet varierar mellan två och 10 meter och moränskiktet är
mellan två och fem meter i dalgångens mitt. Dräneringen består av en huvudkulvert
till vilken stendräneringar är anslutna. Huvudkulverten är lokaliserad till ett tidigare
dike under deponins centrala delar i öst-västlig riktning.

Den nya deponiytan inom etapp 2 och den nya deponin för farligt avfall kommer att
förses med bottentätning av geomembran samt ett dränerande materialskikt av
bergkross, krossad betong eller liknande material med en hydraulisk konduktivitet
på minst 1×10^{-4} m/s för att uppfylla kraven på bottentätning och dränering i för-
ordningen (200:512) om deponering av avfall.

Geologisk barriär

Den geologiska barriären för etapp 2 utgörs av jordlagren i området nedströms be-
fintlig släntfot sydöst om deponiområdet till recipienten Hovgårdsbäcken och av-
gränsas i vertikalled vid berggrundens överyta. Avståndet till Hovgårdsbäcken är ca
400 meter. Moränens genomsläpplighet har bedömts vara $3,3 \times 10^{-6}$ m/s, grundvat-
tengradienten 0,0043 och den effektiva porositeten 0,12. Transporttiden för lakvatt-
net genom barriären har beräknats till ca 105 år. Den nya deponin för farligt avfall
kommer att förses med en artificiell geologisk barriär som uppfyller kraven i för-
ordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Deponigas

Mot bakgrund av de låga metanhalter som har uppmätts i deponin i början av 1990-talet och de begränsade mängder organiskt avfall som därefter har deponerats har någon utvinning av metan inte bedömts vara aktuell. För att minska eventuella utsläpp kommer ett metanoxiderande skikt att utföras genom inblandning av organiskt material vid mellan- och sluttäckning av deponin.

Sluttäckning

Sluttäckning av deponin kommer att ske med ett avjämnings- och sättningsutjämnande lager, ett tätskikt, ett dräneringsskikt och en skyddstäckning för att uppfylla kraven på sluttäckning i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Konstruktionen är i princip densamma för de olika etapperna men ingående material kan variera. I första hand kommer möjligheten att använda restprodukter att beaktas.

Omhändertagande av lakvatten

Lakvatten från deponin leds tillsammans med dagvatten från hårdgjorda ytor till ett lokalt reningssystem som består av en luftningsbassäng, två parallella utjämningsmagasin och ett reningsverk med ett kemiskt behandlingssteg. Även slamvatten från mellanlagringen av rötslam leds till det lokala reningssystemet men först efter att ha passerat en slamavskiljare och två seriekopplade sedimenteringsdammar. Reningsverket omfattar en pumpstation, en inblandningskammare där natriumhydroxid och järnklorid tillsätts samt flocknings- och sedimenteringsbassänger.

Den totala lakvattenmängden som leds till det lokala reningssystemet har beräknats till ca 150 000 m³ per år.

Det lokala reningssystemet kommer att utökas med ett biologiskt reningssteg i form av reaktorer med bärrmaterial för nitrifikation av kväve. Samtidigt förses de befintliga dammarna med flytväggar för att öka uppehållstiden samt luftare för att underlätta nitrifikationen och öka oxidationen. Systemet för slamvatten kommer att utökas med ytterligare två sedimenteringsdammar som placeras efter de befintliga sedimenteringsdammarna. Det utökade reningssystemet kommer att tas i bruk senast den 1 juli 2007.

Slam från reningsverket kommer i framtiden att avvattnas i slambäddar innan deponering eller annat slutligt omhändertagande.

Transporter

Antalet fordonsrörelser till och från anläggningen är idag ca 400 per dygn, vilket utgör knappt en tredjedel av den tunga trafiken på det aktuella avsnittet av väg 288. Den utökade verksamheten bedöms maximalt medföra en fördubbling av antalet fordonsrörelser.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Utsläpp till luft

Deponigas

För att minska eventuella utsläpp av deponigas kommer ett metanoxiderande skikt att anläggas genom inblandning av organiskt material vid mellan- och sluttäckning av deponin.

Lukt

Komposteringen av hushållsavfall kan under vissa vindförhållanden medföra dålig lukt för närmsta bostadsbebyggelse. Viss lukt kan även komma från hanteringen av avloppsslam och nedbrytningen av organiskt avfall i deponin. Den mer slutna komposteringen bedöms minska risken för luktolägenheter.

Damm och nedskräpning

Damm och nedskräpning kan upplevas som besvärande av närboende. Risken är som störst i samband med hantering av lättflyktigt eller finkornigt avfall samt vid torrt och blåsigt väder.

Genom mellantäckning av deponin, vattning av vägar och hårdgjorda ytor samt användning av fångstnät vid lagring av lättflyktigt material kan problemen med damm och nedskräpning begränsas. Området städas regelbundet.

Transporter

Transporter till och från anläggningen medför utsläpp till luft i form av bl.a. koldioxid. Den utökade verksamheten bedöms inte medföra någon ytterligare negativ påverkan eftersom utsläppsmängderna förväntas minska i framtiden på grund av en högre reningsgrad.

Övriga gaser

Kompostering, mellanlagring och behandling av förorenade massor samt brand kan ge upphov till olika gasutsläpp. Utsläppen bedöms dock vara av så begränsad omfattning att några negativa miljökonsekvenser inte bedöms uppstå.

Utsläpp till vatten

Ytvatten

Några betydande negativa konsekvenser av utsläppet av det förorenade lakvattnet har hittills inte kunnat konstateras. Framtida uppskattade utsläppsmängder bedöms inte heller komma att medföra några betydande negativa konsekvenser för vattensystemet. Genom det utökade reningssteget för behandling av lakvatten kommer nitrit/nitratkvävehalterna att öka jämfört med nuvarande halter samtidigt som ammoniumhalten minskar.

En ökad belastning på Funbosjön av näringsämnen som t.ex. fosfor kan orsaka övergödning med kraftig tillväxt och syrefattig miljö. Genom minskade utsläpp av ammonium bedöms dock syreförhållandena komma att förbättras.

Under deponins passiva fas kommer lakvattenmängderna att minska successivt och på sikt leda till mer naturliga och rena miljöer, främst i de övre delarna av vattensystemet.

Grundvatten

Tre läckage av lakvatten från deponin har konstaterats, dels söder om befintlig deponeringsplats för asbest och strax öster om cellerna för mellanlagring av rötslam på grund av att deponering har skett utanför vattendelaren, dels vid deponins östra släntfot.

Läckaget söder om befintlig deponeringsplats för asbest har åtgärdats genom en tätskärm av bentonit samt en pumpbrunn inne i deponin. Om pumpningen av grundvattnet skulle upphöra beräknas årligen lakvatten om ca 900 m³ läcka ut från deponin. Med hänsyn till att deponeringen på etapp 1 skall upphöra och att sluttäckning därefter kommer att ske bedöms dock risken för betydande påverkan på människors hälsa eller miljön som liten.

Läckaget strax öster om cellerna för mellanlagring av rötslam har beräknats till ca 1 200 m² årligen, vilket endast medför viss lokal påverkan och inte har bedömts medföra någon menlig påverkan på människors hälsa eller miljön.

För att förhindra läckaget vid deponins östra släntfot har en tätspons av PVC anlagts. Trots detta beräknas årligen lakvatten om ca 1 100 m³ läcka ut under tätsponsen. Läckaget har hittills endast medfört viss lokal påverkan. Mot bakgrund av detta och den begränsade mängden bedöms läckaget inte medföra någon menlig påverkan på människors hälsa eller miljön.

Natura 2000

Funbosjön är en del av Natura 2000-området Sävjaån-Funbosjön. Enligt objektrapporten tillhör Funbosjön naturtypen naturligt eutrofa sjöar med nate eller dybladsvegetation som skall skyddas. Därutöver avses förekomsten av utter, asp och nissöga att skyddas.

Verksamheten vid Hovgården bedöms inte påverka miljön i Funbosjön på ett betydande sätt.

Buller och vibrationer

Bullernivåerna vid närmsta bostadshus kommer inte att överskrida Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller. Arbeten på hög höjd i samband med sluttäckning av deponin kan dock medföra risk för ökad bullerspridning.

Buller och vibrationer från transporter bedöms inte medföra några betydande negativa miljökonsekvenser.

Övrigt

Landskapsbild

En deponihöjd om + 80 meter medför en marginell förändring av landskapsbilden. Vegetationsskiktet medför att deponin smälter in bättre i landskapet.

Ianspråktagande av mark

Avverkning av skog kommer att ske för iordningställande av de utökade lagrings- och sorteringsytorna. Insynsskyddet kommer dock inte att försämrast.

Brand

Större mellanlager av avfall kan medföra ökad brandrisk. Genom brandsyn och upprättandet av särskilda rutiner i samarbete med brandförsvaret minskar dock risken för bränder.

Alternativa utformningar

Lakvattenhantering

Alternativ till den valda metoden för omhändertagande av lakvatten är satsvis biologisk behandling, indunstning, omvänd osmos och kemisk oxidation. Samtliga är av industrikaraktär och skulle kräva mer driftspersonal än vald metod. Kemisk oxidation kräver dessutom speciell utrustning och extra försiktighet på grund av användning av ozon eller väteperoxid.

Kompostering av organiskt avfall

Ett alternativ till de föreslagna metoderna för kompostering av organiskt avfall är tunnelkompostering inomhus i ett antal fack med bl.a. frånluftsrening, temperaturkontroll samt kontroll av syre- och fukthalter. Om all hantering sker inomhus bedöms dock arbetsmiljön bli betydligt sämre än vid de föreslagna metoderna. De begränsade behandlingsvolymerna bedöms heller inte motivera de högre investeringskostnaderna.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att verksamheten vid Hovgården även fortsättningsvis bedrivs i enlighet med gällande tillstånd.

MILJÖKVALITETSNORMER

Verksamheten bedöms inte komma att stå i strid med någon miljökvalitetsnorm.

IAKTTAGANDE AV DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA

Kunskapskravet – 2 kap. 2 § miljöbalken

Kommunen har bedrivit verksamhet inom avfallsanläggningen sedan en lång tid tillbaka och har omfattande erfarenhet av avfallshantering. Kommunen har genom egen personal och genom att anlita tekniska konsulter tillräcklig kompetens för den verksamhet som omfattas av ansökan.

Erforderliga försiktighetsmått – 2 kap. 3 § miljöbalken

Genom de skyddsåtgärder som redovisas ovan samt i ansökan i övrigt anser kommunen att erforderliga försiktighetsmått har vidtagits. Effekterna av verksamheten kommer även att följas upp inom ramen för kommunens egenkontroll.

Bästa möjliga teknik – 2 kap. 3 § första stycket andra punkten miljöbalken

Kommunen har vid val av metod eftersträvat en teknik med så liten påverkan på hälsa och miljö som möjligt.

Lokaliseringsprincipen – 2 kap. 4 § miljöbalken

Inför etableringen av Hovgården gjordes en omfattande lokaliseringsutredning, varvid ett drygt tjugotal tänkbara alternativ utreddes. Av alternativen bedömdes Hovgården som det mest lämpliga. Lokaliseringen har därefter godtagits av Koncessionsnämnden vid samtliga tidigare tillståndsprövningar.

Vid den nu genomförda lokaliseringsutredningen har tre alternativa lokaliseringar identifierats. Hovgården har dock bedömts som det mest lämpliga alternativet med hänsyn till avstånd till skyddsvärda områden och bebyggelse samt transportbehov. En fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgården innebär även ett utnyttjande av redan befintliga anläggningar. Den utökade verksamheten innebär endast ytterligare störningar av begränsad omfattning.

Resurshushållning – 2 kap. 5 § miljöbalken

Syftet med hela verksamheten är att öka den andel avfall som behandlas och återvinns samt att minska den andel avfall som deponeras.

Vid sluttäckning av deponin kommer i så stor omfattning som möjligt restprodukter att användas.

Under år 2003 förbrukades 60 m³ dieselolja samt 800 MWh el vid Hovgården.

Produktvalsprincipen – 2 kap. 6 § miljöbalken

Det utökade reningssystemet för omhändertagande av lakvatten kommer att innebära en minskad användning av kemikalier. Kaliumpermanganat kommer att användas för oxidation och aluminium för fällning av fosfor.

Dieselolja används för drift av maskiner.

SAMRÅD

I enlighet med 6 kap. 4 § miljöbalken har samråd skett med länsstyrelsen och övriga särskilt berörda. Länsstyrelsen har därefter i beslut den 9 februari 2004 funnit att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Utökat samråd har hållits den 4 mars 2004.

KONTROLL

Ett förslag till reviderat kontrollprogram kommer att ges in till tillsynsmyndigheten inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.

UNDANTAG FRÅN KRAVEN PÅ BOTTENTÄTNING OCH DRÄNERING

Ettapp 2 underlagras av de naturliga jordlagren som består av lera med underlagrande morän. Lerans mäktighet varierar mellan två och tio meter och moränskiktet är mellan två och fem meter i dalgångens mitt. Dräneringen består av en huvudkulvert till vilken stendräningar är anslutna. Huvudkulverten är lokaliserad till ett tidigare dike under deponins centrala delar i öst-västlig riktning.

Det totala läckaget från ettapp 2 är ca 2 300 m³ per år, vilket motsvarar ca 23 liter per m² och år. Av uppmätta grundvattennivåer i och i anslutning till deponiområdet framgår vidare att någon förhöjd grundvattenyta hittills inte har byggts upp inom området. Befintlig bottenfästning och dränering uppfyller således kraven i 22 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall och deponering bedöms kunna ske utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

PRÖVOTID

Det lokala reningssystemet för omhändertagande av lakvatten kommer att utökas med ett biologiskt reningssteg i form av reaktorer med bärarmaterial för nitrifikation av kväve. Samtidigt förses de befintliga dammarna med flytväggar för att öka uppehållstiden samt luftare för att underlätta nitrifikationen och öka oxidationen. Reningssystemet för slamvatten kommer dessutom att utökas med ytterligare två sedimenteringsdammarna som placeras efter de befintliga sedimenteringsdammarna. Det utökade reningssystemet kommer att tas i bruk senast den 1 juli 2007. I avvaktan på utredning om erfarenheterna från det utökade reningssystemet bör provotid meddelas för avgörandet av vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp av behandlat lakvatten. Under provotiden föreslås provotidsvillkor gälla från och med den 1 juli 2007.

VERKSTÄLLIGHETSTILLSTÅND

Det finns ett betydande allmänt intresse av att säkerställa att avfallshanteringen i Uppsala kommun kan fortsätta och utökas som planerat. Genom miljöbalkens bestämmelser om verksamhetsutövarens egenkontroll saknas anledning att befara att det finns någon risk för skador och olägenheter till följd av verksamheten. Därmed föreligger tillräckliga skäl för verkställighetstillstånd.

SÄKERHET

Kravet på säkerhet i 15 kap. 34 § miljöbalken gäller inte i de fall där verksamhetsutövaren är en kommun eftersom en kommun alltid anses ha ekonomiska möjligheter att fullfölja sina skyldigheter och inte heller kan gå i konkurs.

KOMPLETTERING TILL ANSÖKAN

Kommunen har med anledning av synpunkter som inkommit efter kompletteringsrunda i skrift den 2 maj 2005 (aktbil 13) tillagt.

Risk för explosiva gasblandningar

De askor som tas emot och hanteras vid Hovgården kommer i huvudsak från Vattenfalls anläggning för avfallsförbränning. Av dessa är det främst bottenaska och flygaska som på grund av sitt aluminiuminnehåll kan ge upphov till vätgasbildning vid kontakt med vatten. Vid av Vattenfall utförda kontroller av vätgashalten har dock ingen mätbar halt vätgas konstaterats i samband med askans kontakt med vatten. Askorna tillsätts även vatten som ett led i processen vid förbränningsanläggningen. När askorna tas emot vid Hovgården har de således redan ett betydande vatteninnehåll och eventuell gasutveckling bedöms ha skett vid förbränningsanläggningen.

Samdeponering av bottenaska, flygaska och rökgasreningsprodukter kan medföra ökad risk för vätgasbildning. Vid Hovgården deponeras dock sådana askor åtskilda från varandra

Sammanfattningsvis bedöms risken för att explosiva gasblandningar i form av vätgas skall uppkomma vid Hovgården vara mycket liten.

Omhändertagande av släckvatten

Under de senaste två åren har det endast inträffat en brand i ett mellanlager av brännbart avfall vid Hovgården. En sådan brand bedöms vara dimensionerande för Hovgården.

Allt kontaminerat släckvatten kommer dessförinnan att ha filtrerats genom marken. Nitrifikationsprocessen kan tillfälligt komma att påverkas av tillsatser i släckvattnet. Den långa uppehållstiden om ca 30 dygn i de avslutande sedimenteringsdammarna innebär dock att påverkan på recipienten bedöms bli mycket liten.

Skydd mot ytligt föroreningsläckage

Mot bakgrund av att den nya deponin för farligt avfall kommer att förses med en artificiell geologisk barriär som tillsammans med bottentätningen bedöms vara mindre genomsläpplig än sluttäckningen kommer det sannolikt att bli nödvändigt med ett skydd mot ytligt föroreningsläckage. Skyddets utformning kommer att fastställas under driftsfasen i enlighet med Naturverkets allmänna råd (NFS 2004:5).

De topografiska förhållandena vid Hovgården innebär att lakvattnet från den nya deponin för farligt avfall kan avledas separat från annat lakvatten och att ett skydd enligt ovan därför sannolikt kan placeras i direkt anslutning till deponin för farligt avfall.

Detaljplan och bebyggelse

Kommunen har inte för avsikt att detaljplanelägga det aktuella området. Den gällande översiktsplanen för Uppsala kommun och den fördjupade översiktsplanen för Rörken-Hovgården bedöms ge tillräckligt planmässigt stöd för verksamheten.

Resurshushållning

Vid utarbetandet av driftsrutiner beaktas möjligheterna att hushålla med råvaror och energi samt möjligheterna till förbättringar av den interna logistiken.

Miljökrav i samband med upphandling har resulterat i att försök med användning av syntetiskt framställd dieselolja (EcoPar) kommer att göras i ett antal fordon vid anläggningen.

Buller och avgaser från mobila maskiner

Lagen (1998:1707) om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner avser i första hand producentansvaret för mobila maskiner, vilket innebär att den som tillverkar, importerar eller saluför mobila maskiner skall tillse att i lagen angivna krav är uppfyllda när dessa släpps ut på marknaden. Även den som brukar en mobil maskin har dock ett visst ansvar för att kraven är uppfyllda. Med mobila maskiner avses bl.a. traktorer och motorredskap. Regeringen har med stöd av lagen utfärdat en förordning (1998:1709) om avgaskrav för vissa förbränningsmotordrivna mobila maskiner. Mot bakgrund av att kommunen inte gjort några ingrepp på arbetsfordo-
nens avgasrelaterade delar bör kraven anses uppfyllda.

Dispens från förbudet mot deponering av organiskt avfall

Länsstyrelsen i Uppsala län har genom beslut den 22 december 2004 medgett kommunen dispens från förbudet mot deponering av organiskt avfall för organiskt hushållsavfall samt annat organiskt avfall än hushållsavfall.

Termisk avdrivning

Liksom annan behandling av förorenade massor kommer termisk avdrivning normalt att ske i kampanjer genom etablering av mobila anläggningar. Vilka anläggningar som kommer att användas är beroende av massornas karaktär, mängd och föroreningsinnehåll. Kommunen har därför åtagit sig att inför varje behandlingsuppdrag ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten som beskriver de mottagna massorna och vald behandlingsmetod samt föreslagit ett villkor som innebär att annan behandling än sortering och mekanisk behandling inte får ske innan tillsynsmyndigheten har godkänt den valda behandlingsmetoden. Mot denna bakgrund anser kommunen att det saknas möjlighet och anledning att idag ytterligare redovisa möjligheterna till energihushållning samt tänkbara energikällor.

Hushållsavfall och därmed jämförligt avfall

Med hushållsavfall och därmed jämförligt avfall avses endast brännbart hushållsavfall som skall mellanlagras samt organiskt hushållsavfall som skall komposteras. Latrin, avfall från återvinningscentralen samt park- och trädgårdsavfall behandlas separat i ansökan.

Mellanlagring av brännbart hushållsavfall

Mellanlagring av brännbart hushållsavfall kommer att vid varje enskilt tillfälle att ske med högst 35 000 ton och som längst under tre år.

Grovavfall

Med grovavfall avses sådant hushållsavfall med karaktär av bygg- och industriavfall som inte ryms eller av andra skäl inte kan eller bör läggas i avfallsbehållare för hushållsavfall.

Mellanlagring av farligt avfall

Mellanlagringen av farligt avfall omfattar även impregnerat trä som utgör farligt avfall.

Hantering av impregnerat trä m.m.

Impregnerat trä som utgör farligt avfall mellanlagras separat på hårdgjord yta.

All hantering av trä som utgör farligt avfall sker separat från hanteringen av annat trä t.ex. genom att olika fraktioner hålls fysiskt åtskilda i mellanlagret samt separat flisning och borttransport.

Bildskärmsglas

Liksom annat avfall som skall deponeras kommer bildskärmsglasets överensstämmelse med Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) att prövas vid mottagning. Om bildskärmsglaset inte överskrider de gränsvärden som anges för utlakning får den läggas på deponin för farligt avfall.

Ny deponi för farligt avfall

Med täkt avses företag som primärt syftar till att utnyttja det uttagna materialet antingen genom direkt försäljning eller inom företagarens övriga verksamhet. Mot denna bakgrund utgör inte uttag av material som huvudsakligen sker för att bereda plats för annan verksamhet tillståndspliktig täkt. Anläggandet av den nya deponin för farligt avfall är därmed inte tillståndspliktig täkt. Kommunen avser dock att samråda med tillsynsmyndigheten inför anläggandet av den nya deponin för farligt avfall.

Bullernivåerna vid närmsta bostadshus i samband med krossning bedöms inte innebära att Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller överskrids.

Genom att använda vattendimma kan eventuella problem med damning begränsas.

Slam från bilvårdsanläggningar och industrier

Deponering av slam från bilvårdsanläggningar och industrier på Hovgården har upphört från och med den 1 juli 2002.

Hantering av askor som inte skall deponeras

De askor som inte skall deponeras kommer att nyttiggöras som konstruktionsmaterial internt eller externt.

Dispens från gränsvärden för bly och klorid

Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till ändring av verkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) som är avsett att läggas fram för verkets styrelse till våren. Förslaget har remissbehandlats och innebär att tillsynsmyndigheten skall kunna ge dispens och därvid föreskriva tre gånger högre gränsvärden. En dispens skall avse en specifik deponi och en specifik avfallsström och får endast medges under förutsättning att det är visat att ett högre gränsvärde inte medför någon ytterligare risk för människors hälsa eller miljön. Kommunen har för avsikt att ansöka om dispens så snart möjligheten finns. Om möjlighet till dispens inte införs eller kommunen inte erhåller dispens kommer avfall som inte uppfyller gränsvärdena att exporteras utomlands eller transporteras till annan anläggning i Sverige.

Hantering av slam från slamavskiljare

Både slam från slamavskiljaren och det lokala reningsverket kommer att tillföras slambäddar för avvattning och därefter omhändertas för deponering eller rening beroende på dess innehåll och lakningsegenskaper.

Förslag till provotidsvillkor

De föreslagna utsläppshalterna för $\text{NH}_4\text{-N}$, P-tot, BOD_7 och TOC motsvarar normala utsläppsvillkor för mindre avloppsverk.

Kloridhalterna härrör i huvudsak från deponeringen av aska. Mot bakgrund av att deponiytan för deponering av aska utan sluttäckning i stort sätt kommer att vara densamma som tidigare bedöms lakvattenmängden från deponeringen av aska inte öka.

Med beaktande av verksamhetens omfattning och den belastning vattensystemet bedöms klara av utan negativa konsekvenser motsvarar de föreslagna utsläppshalterna för metaller upp till fem gånger årsmedelvärdet under 2003. Jämförelse har även gjorts med de gränsvärden för otjänligt dricksvatten som framgår av bilaga 2 till Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30). Dessa gränsvärden överskrids inte i något fall för metaller.

Omhändertagande av lakvatten

Detaljutförningen av den planerade utökade verksamheten för omhändertagande av lakvatten är ännu inte bestämd, t.ex. kan det vid detaljprojektering visa sig att

flytväggar i befintliga utjämningsdammar kan ersättas av en liknande teknisk lösning med samma resultat.

Mot denna bakgrund föreslår kommunen att det i villkor för verksamheten med avseende på omhändertagande av lakvatten föreskrivs att utformningen av det lokala reningsverket skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

SÖKANDEN VID HUVUDFÖRHANDLINGEN

Kommunen har vid huvudförhandlingen anfört bl.a.

Den nya deponin för farligt avfall och Etapp 2

Den nya deponin för farligt avfall kommer att tas i bruk senast 2008. Den kommer att förses med en konstgjord barriär som uppfyller kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Etapp 2 deponin bedöms uppfylla kraven på botten tätning och dränering. Beräkningar har gjorts som visar att det i släntfoten ned till Hovgårdsbäcken, ca 400 meter, bildats en naturlig biologisk barriär. Vattnets transporttid genom barriären har beräknats till drygt hundra år.

Sluttäckning

Sluttäckningen av deponierna kommer att bestå av ett avjämnningsskikt. Ovanpå detta skikt läggs ett tätskikt följt av ett dräneringsskikt som blir mellan 3-5 dm tjockt. Därpå läggs en skyddstäckning om 1-1,5 m varefter vegetation kommer att planeras. Sammanlagda tjockleken på sluttäckningslagret kommer att uppgå till ca 1,5-2 m. Restprodukter kommer att användas i sluttäckningsarbetet, t.ex. slaggrus.

Länsstyrelsen har krävt att sluttäckning skall ske inom 10 år efter avslutad deponering då deponihöjden är +77,5 m. Det ligger i kommunens eget intresse att sluttäcka så snart det finns bra förutsättningar. Det är tillgången på massor som avgör hur lång tid sluttäckningen kommer att ta. Kommunen vill använda restprodukter och tillgången på massor går inte att bedöma idag. Även sättningsförloppet har betydelse för tidsåtgången. Detta talar emot att en bestämd tidsfrist föreskrivs.

Vattenläckage

När deponin etablerades kulverterades ett befintligt dikessystem. Det förstärktes med stickledningar. Detta utgör idag deponins lakvattenuppsamlingssystem. Inom området finns tre sprickzoner som är vattenförande. I en av zonerna är grundvattnet påverkat av lakvatten från deponin, med höga klorid- och kvävehalter. Ingen påverkan har dock kunnat uppmätas vid reningsverket. Det sker ingen transport av lakvatten genom zon A och ut från området utan läckaget sker via zonen och upp till jordlagren utanför deponin. Efter bormning vid zon C har ingen föroreningspåverkan kunnat konstateras. I zon E var det något för höga kloridhalter i grundvattnet men låga metall- och kvävehalter. Grundvattentrycket är lägre i zon E än i överlagrade jordarter, vilket medför en potentiell föroreningsrisk i zonen. Det finns ett läckage i

norra delen av etapp 2 som inte samlas upp av lakvattensystemet. Detta beror på tidigare deponering utanför vattendelaren inom ett 0,4 ha stort område. Läckaget har beräknats till 1 200 m³/år. Läckaget från zon A har beräknats till 1 100 m³/år. Risk finns för framtida läckage från dels södra delen av etapp 1 dels från zon E där nivåerna är låga.

Lakvatten

Lakvattenflödet är ca 1 procent av flödet i Tomtaån och ca 0,1 procent av flödet i Funbosjön.

Askor

Kommunen åtar sig att följa de rutiner som Räddningsverket yrkat i fråga om hanteringen av askor.

Säkerhet

En kommun kan inte hamna på obestånd. Miljööverdomstolens dom den 16 februari 2006 är inte prejudicerande. Det bör göras en analog tolkning med 16 kap. 3 § miljöbalken där det stadgas att kommuner är undantagna från kravet på att ställa säkerhet. Det bör göras en ändamålstolkning av stadgandet i 15 kap. 35 § miljöbalken varvid frågan om vad syftet är med säkerheten bör ställas.

Impregnerat trä

Kommunen accepterar att tillsynsmyndigheten får bemyndigande att föreskriva ytterligare villkor om behandling av impregnerat trä. Vidare åtager sig kommunen att göra anmälan till tillsynsmyndigheten för det fall flisning av impregnerat trä blir aktuellt.

Förteckningar över avfallstyper till deponering samt förorenade massor aktuella för behandling lagring och deponi, domsbilagorna 1 och 2.

När det gäller vilka avfallstyper som skall få deponeras vidhåller kommunen i första hand att vad den angivit i sitt yrkande att få tillstånd till är tillräckligt. Tillståndet bör inte knytas till listorna vare sig den om deponering eller den om förorenade massor. Om tillsynsmyndigheten får ett bemyndigande avseende att godkänna ytterligare avfallsslag (förorenade massor) kan kommunen i andra hand gå med på att listorna knyts till tillståndet.

SYNPUNKTER OCH BEMÖTANDEN

Fiskeriverket (Skriftligt yttrande den 1 september 2005, aktbil 20)
Fiskeriverket har anfört.

Utformning av det lokala reningsverket (villkor 8 i kommunens slutliga förslag)
Fiskeriverket anser att grundutformningen av det lokala reningsverket ska fastställas i beslut av miljödomstolen. Inget hinder att kommunen under utformningens gång har samråd med tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen).

Kontrollprogram (villkor 14 i kommunens slutliga förslag)
Fiskeriverket anser att ett reviderat kontrollprogram ska ha inlämnats till och godkänts av tillsynsmyndigheten innan den nya verksamheten får tas i anspråk.

Avsteg från gällande villkor (villkor 16 i kommunens slutliga förslag)
Fiskeriverket motsätter sig att avsteg ska kunna göras från gällande villkor vid revisioner och driftstörningar. Kommunen ska ha en så god beredskap att eventuella driftstörningar ska kunna hanteras, inom ramen för gällande villkor, och inte leda till oönskade utsläpp av miljöfarliga ämnen.

Kommunen yrkar att miljödomstolen ska meddela provotid för avgörande av vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av behandlat lakvatten till utgången av år 2010 (5 år). Vid provotidens utgång ska kommunen till miljödomstolen redovisa erfarenheterna av behandling av lakvatten samt förslag till villkor. Kommunen har föreslagit ett antal parametrar och halter som riktvärden för det behandlade lakvattnet. Riktvärdena anges börja gälla från och med den 1 juli 2007.

Fiskeriverket anser att kommunen har föreslagit för få parametrar och för höga halter, för lakvattnet som släpps ut till recipienten. Kommunens förslag till halter av bl.a. ammoniumkväve (10 mg/l), klorid (3000 mg/l), koppar (50 µg/l) etc. är höga ur vattenmiljösynpunkt. Flera parametrar saknas även, ex.vis suspenderad substans, järn, pH etc. Kommunen bör inkomma till miljödomstolen med ett reviderat förslag. Förslaget ska, för respektive parameter innehålla förslag till gränsvärden för årliga totalutsläpp (i kg eller ton), samt riktvärden som månadsmedelvärden (ex.vis som haltvärden). Fiskeriverket ser inget skäl till att villkoren ska börja gälla först från och med 2007-07-01. Fiskeriverket yrkar på att villkoren ska gälla från och med det att domen i föreliggande mål vunnit laga kraft (från och med beslutsdatum om tillståndet medges tas i anspråk utan att det vunnit laga kraft).

Fiskeriverket anser att kommunen under minst deponins driftskede ska använda sig av ytterligare reningsteknik, ex.vis ultrafilter, omvänd osmos etc., enskilt eller i kombination för att ytterligare få ner utsläppen till recipienten (detta bör inbegripas i provotiden). Ex.vis kombinationen ultrafilter plus omvänd osmos, renar vatten

mycket bra både från organiska ämnen samt metaller. Förutom tvättmedel för membranrengöring krävs inga kemikalier för processen. Låg förbrukning av energi.

Fiskeriverket anser även att kommunen under provotiden noga ska undersöka och dokumentera de orenade och renade avloppsflödenas innehåll av föroreningar av alla slag som kan vara av betydelse från miljösynpunkt. Förutom innehåll av tungmetaller, suspenderad substans, syreförbrukande ämnen, närsalter, organiska miljögifter (bl.a. innefattande bromerade flamskyddsmedel, dioxiner och furaner) och avloppsvattnets pH-värde ska undersökningen avse vattnets övriga innehåll av toxiska (bl.a. nitrifikationshämmande), svårnedbrytbara och bioackumulerbara substanser (kemiska, biologiska karakteriseringar etc.). Vidare ska vattnets egenskaper avseende effekter på för recipienten relevanta organsingrupper kartläggas. Utredningarna ska utföras på lakvatten härrörande från samtliga behandlingsprocesser som kan ge upphov till utsläpp till vatten samt behandling av vad som kan bedömas representera de mest miljöbelastande respektive vanligast förekommande avfallslagen. Utredningarna jämte de skyddsåtgärder som vidtas under provotiden ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Kommunen yrkar att miljödomstolen med stöd av 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall ske medge avsteg eller undantag från kraven på botten tätning och dränering i 22 § samma förordning för etapp 2 av befintlig deponi.

Fiskeriverket anser att kommunen ska följa deponeringsförordningens krav, så långt tekniskt och praktiskt möjligt. Det är dock viktigt att deponin kan avslutas på ett ur förvaringssynpunkt bra sätt, då avfallet ska ligga här för all framtid. Fiskeriverket ser det som ett större problem än kommunen att deponin läcker.

Fiskeriverket yrkar på att bl.a. följande skydds- och försiktighetsåtgärder ska fastställas som villkor för verksamheten.

1. För verksamheten är det viktigt att vad som får tas dit regleras i tillståndet. Innehållet påverkar i hög grad vad som eventuellt kan komma ut i recipienten/vattenmiljön.
2. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet angivit eller åtagit sig.
3. Verksamheten ska drivas så att ett minimum av utsläpp av oönskade/miljöskadliga ämnen sker till recipienten (Hovgårdsbäcken, Lissån, Tomtaån, Frötunaviken etc.).
4. Reningsanläggningar och kontrollprogram (analysprogram) ska finnas i tillräcklig omfattning för att säkra att inga skadliga halter och mängder av ex.vis

suspenderad substans, tungmetaller, organiska miljögifter, olja etc. belastar recipienten.

5. Uppläggning av massor under mellanlagring, deponering får inte ske på ett sätt som kan medföra att lak- eller pressvatten från massorna förorenar ytvatten.
6. Upplagda massor ska förvaras på hårdgjorda, invallade ytor och täckas för att undvika dammspridning och regnvattenexponering.
7. Avfallet i deponin ska hanteras och deponeras (förvaras) så att brand undviks. Erforderliga rutiner ska finnas för att förhindra att brand uppstår. Kommunen ska ha en plan och en kapacitet för omhändertagande av släckvatten.
8. Uppkomsten av förorenat dag- och lakvatten från verksamheten ska begränsas till så liten mängd som möjligt.
9. Produkter (ex.vis kemikalier och oljor) som används i verksamheten men även avfall ska lagras och hanteras på ett sådant sätt att spill och läckage undviks, kan fångas upp och inte orsakar skada eller olägenhet för miljön. Spill ska omgående samlas upp och omhändertas enligt för substanserna gällande regler.
10. Kontrollprogram, med angivande av mätmetod, frekvens och utvärderingsmetod, för verksamheten inklusive uppföljning bl.a. i vattenrecipienten ska ha inlämnats till och godkänts av tillsynsmyndigheten. Resultaten från kontrollprogrammen ska kontinuerligt sammanställas och utvärderas. Om undersökningarna i kontrollprogrammen pekar på avvikelser från "förväntade" mätdata, d.v.s. risk för att miljöstörningar uppkommer i området, ska kompletterande skyddsåtgärder omgående vidtas (snabba rutiner ska finnas för detta). Rutiner ska även finnas för snabb rapportering av incidenter och vidtagna åtgärder till tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen (skriftligt yttrande den 31 augusti 2005, aktbil 21)

Länsstyrelsen tillstyrker kommunens ansökan om tillstånd under förutsättning att följande synpunkter beaktas.

Ansökan

Uppsala kommun har till Miljödomstolen inkommit med ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till nuvarande och utökad verksamhet på fastigheterna Grän 2:12, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun. Förutom möjligheten att ta emot större avfallsmängder kommer deponeringsverksamheten att anpassas för att uppfylla kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Ett ökande behov av omhändertagande av förorenade massor kommer att tillgodoses genom mellanlagring, behandling och deponering av sådana massor. Den öppna strängkompostering som tillämpas idag kommer att ersättas med en mer sluten komposteringsmetod och det befintliga lokala reningssystemet för lakvatten kommer att kompletteras.

Sammanfattande synpunkter på prövning enligt kap 9

Krav som redan regleras i generella föreskrifter bör inte uttryckas som villkor

I 22 kap. 25 a § miljöbalken stadgas vad en dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall alltid skall innehålla. Bland annat skall domen innehålla en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd avfall som får deponeras. En förteckning över avfallstyper bör därför ingå i kommunens underlag till ansökan.

Länsstyrelsen föreslår med befintligt underlag att 14 slutliga villkor och ett prövotidsvillkor fastställs för verksamheten.

Kommunens yrkanden

I yrkande I ingår; ”dels som ett medelvärde över en treårsperiod ta emot, behandla, lagra och deponera 40 000 ton förorenade massor, blästersand och därmed jämförbart avfall.”

Kommunen bör ange vilka avfallstyper, enligt bilaga 2 i avfallsförordningen, som kan komma ifråga att ta emot, behandla, lagra och deponera.

Mellanlagring av farligt avfall (ingår i yrkande I)

Kommunen anger på sid 3 (25) i skrivelse till Miljödomstolen 2 maj 2005 (aktbil 13) att man yrkar att bl.a. få mellanlagra högst 10 000 ton vid ett och samma tillfälle av farligt avfall som har utsorterats från a) och b).

Med a) avses 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall och med b) avses 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen. Under 2003 mellanlagrades totalt under året 60 ton farligt avfall från dessa verksamheter. Enligt tekniska beskrivningen förutspås en viss ökning av inkommande material för sortering, i övrigt kommer verksamheten i princip bedrivas som idag. Nu tillståndssökt mängd mellanlagrat farligt avfall – 10 000 ton, vid något enskilt tillfälle, är en stor ökning. Kommunen bör motivera behovet av dessa mängder. Ingår den mellanlagringen av spillolja i cistern som sker på Hovgården), i angiven mängd(10 000 ton). Yrkandet hänvisar till ursorterat farligt avfall.

Undantag från deponiförordningen (yrkande II m.m.)

Klassning av deponi, etapp 2

Deponins klassning har betydelse för deponiförordningens krav på utformning av deponin. Länsstyrelsen anser med hänvisning till nedanstående, att etapp 2, befintlig del, skall klassas som en deponi för farligt avfall.

I skrivelse till miljödomstolen den 2 maj 2005 (aktbil 13) redovisar kommunen svar på synpunkter som inkommit rörande ansökan och MKB (kompletteringsrundan). På sid 5, punkt 12, anges att deponering på Hovgårdens avfallsanläggning av slam

från bilvårdsanläggningar och industrier har upphört från och med 1 juli 2002. Bilvårdsslam har deponerats fram till juli 2002 och oljeförorenade massor har fortsatt deponerats 2003 och 2004 enligt miljörapporterna för Hovgården. Någon närmare precisering av vilka avfallstyper som avses (enligt avfallsförordningens bilaga 2) finns inge angiven. Länsstyrelsen utgår från att i varje fall bilvårdsslam klassas som farligt avfall. Av Naturvårdsverkets handbok (deponering av avfall; Handbok 2004:2 s. 36) framgår bl.a. "Utgångspunkten för bedömningen av vilken deponiklass en deponi skall hänföras till bör i första hand vara vilken typ av avfall som deponerats på deponin sedan förordningen trädde i kraft den 16 juli 2001. Detta innebär t.ex. att en deponi som någon gång efter den 16 juli 2001 tagit emot avfall, som enligt då gällande bestämmelser klassats som farligt avfall, bör anses vara en deponi för farligt avfall". Vidare sägs att om det är känt att det före den 16 juli 2001 deponerats större mängder farligt avfall på en deponi, bör deponin klassificeras som en deponi för farligt avfall. Av till ansökan bifogade underlag från tidigare provningar av Hovgården framgår att oljeskadade massor och slam från oljeavskiljare deponerats på avfallsanläggningen sedan 70-talet.

Undantag från deponiförordningen (yrkande II)

Länsstyrelsen anser att undantag kan medges från kraven på bottentätning och dränering samt geologisk barriär för befintlig del av etapp 2.

Utifrån vad som redovisas om bottentätning och geologisk barriär i ansökan och att etapp 2 fortsatt används som deponi för icke farligt avfall samt under förutsättning att etapp 2, befintlig del, sluttäcks enligt deponiförordningens specifikationer för en deponi för farligt avfall bedömer länsstyrelsen att undantag för bottentätning och geologisk barriär kan medges utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Yrkande IV

Länsstyrelsen har inget att erinra.

Förslag till slutliga villkor (kommunens förslag i skrift den 3 maj 2005, aktbil 15)

Länsstyrelsen anser att kommunens förslag till villkor nr 11 bör utgå (motsvarar villkor 16 i kommunens slutliga förslag). Ändring av villkor prövas i särskild ordning enligt 24 kap. 8 § miljöbalken. Om undantag kan medges i föreskrift anges i respektive föreskrift. Med hänvisning till 22 kap. 25 a § MB föreslår länsstyrelsen ytterligare villkor om kontroll.

Vid samrådsmöten har närboende särskilt framfört farhågor om fortsatta återkommande luktproblem från kompostering av hushållsavfall. Kommunen har i ansökan angett att någon av flera alternativa metoder för en mer sluten hantering ska genomföras. Mot bakgrund av de problem som funnits med dålig lukt anser länsstyrelsen det motiverat att ge tillsynsmyndigheten bemyndigande att föreskriva om ytterligare villkor för kompostering samt mellanlagring av hushållsavfall.

Allmänt villkor

1. Samma som kommunens villkor 1 (motsvarar villkor nr 1 i kommunens slutliga förslag).

Behandling av förorenade massor m.fl. avfallstyper

2. Samma som kommunens villkor nr 2 (motsvarar villkor nr 2 i kommunens slutliga förslag).

3. Kommunen skall inför varje nytt behandlingsprojekt ge in anmälan till tillsynsmyndigheten (motsvarar villkor nr 3 i kommunens slutliga förslag).

4. All hantering av förorenade massor ska ske på hårdgjorda ytor som är täta mot den förorening som behandlas, med uppsamling av dagvatten till lakvattensystemet. Processvatten från tvättning av jordar skall samlas upp och får inte avledas till lakvattensystemet om inte tillsynsmyndigheten så medger (motsvarar villkor nr 4 i kommunens slutliga förslag).

Deponihöjd

5. Deponins höjd, inklusive sluttäckning, får uppgå till högst + 80 meter över havet (motsvarar villkor nr 5 i kommunens slutliga förslag).

Lakvattenhantering

6. Lakvatten från deponin, förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor och lak- och dagvatten från rötslamscellerna skall ledas till Hovgårdens lokala lakvattenrening, innan det släpps till recipient. Lak- och dagvatten från rötslamscellerna skall förbehandlas genom avskiljning och sedimentation av partiklar innan avledning till slutlig lakvattenrening (motsvarar villkor nr 7 i kommunens slutliga förslag).

7. Den lokala lakvattenreningen skall i huvudsak utföras i enlighet med vad som anges i ansökan, den närmare detaljutformningen skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten (motsvarar villkor nr 8 i kommunens slutliga förslag).

Förvaring av farligt avfall och kemiska produkter

8. Mellanlagring av farligt avfall från hushåll och verksamheter, som inte ska behandlas eller deponeras på Hovgårdens avfallsanläggning samt lagring av kemiska produkter, skall ske på tät hårdgjord yta inom invallat område, under tak, med undantag för; elektriskt- och elektroniskt avfall (exkl vitvaror) som skall förvaras under tak och tryckimpregnerat trä och vitvaror som skall förvaras på hårdgjord yta. Invallningen skall rymma en volym som motsvarar den största behållarens volym plus minst 10 % av summan av övriga behållares volym (motsvarar villkor nr 9 i kommunens slutliga förslag).

Kontroll m.m.

9. Samma som kommunens villkor 9 (motsvarar villkor nr 14 i kommunens slutliga förslag).

10. Kommunen skall i god tid innan etablering av nya deponiytor redovisa till tillsynsmyndigheten hur kontrollen av bottentätningen skall ske samt en lägnings- resp kvalitetsplan över arbetena (motsvarar delvis villkor 6 i kommunens slutliga förslag).

11. Kommunen skall i god tid innan sluttäckning av varje etapp redovisa till tillsynsmyndigheten hur kontrollen av tätskiktet skall ske samt en lägnings- resp kvalitetsplan över arbetena (motsvarar delvis villkor 6 i kommunens slutliga förslag).

Buller, lukt, nedskräpning, skadedjur

12. Samma som kommunens villkor nr 8 (motsvarar villkor nr 13 i kommunens slutliga förslag).

13. Uppstår problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur skall åtgärder vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten för att avhjälpa problemen (motsvarar villkor nr 12 i kommunens slutliga förslag).

Bemyndiganden

14. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket åt tillsynsmyndigheten att föreskriva ytterligare villkor som kan erfordras avseende kompostering och mellanlagring av hushållsavfall (motsvarar villkor nr 15 A i kommunens slutliga förslag).

Utredningar under en provotid

Miljödomstolen uppskjuter med stöd av 22 kap. 27 § MB frågan om vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp av behandlat dag- och lakvatten.

U1. Kommunen skall redovisa erfarenheter av behandling av dag- och lakvatten, de tekniska och ekonomiska konsekvenserna av att begränsa utsläppet av föroreningar ytterligare samt förslag till villkor för utsläpp av behandlat dag- och lakvatten.

Utredningen samt förslag till slutliga villkor skall lämnas till Miljödomstolen senast den 31 december 2010.

Till dess Miljödomstolen beslutat annat skall följande provisoriska föreskrift gälla-

P1. Samma som kommunens förslag till provotidsföreskrift.

Räddningsverket (skriftligt yttrande den 26 augusti 2005, aktbil 22)

Räddningsverket har yrkat följande villkor.

”Rutin skall finnas för hantering av askor. Rutinen skall syfta till att identifiera förändringar, t.ex. i askornas sammansättning eller förändring i dess hantering, vilka skall leda till risk för uppkomst för explosiva gasblandningar”.

Tillsynsmyndigheten bör delegeras rätten att föreskriva de ytterligare villkor som behövs för att förhindra bildandet av explosiva gasblandningar vid askhantering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (skriftligt yttrande den 7 september 2005, ab 24)

Yttrande

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker ansökan med följande synpunkter:

För att tillståndet ska bli tydligt bör det klart framgå att farligt avfall i form av impregnerat trä avses att behandlas genom flisning

Villkor 3 (motsvarar villkor nr 3 i kommunens slutliga förslag) och tillhörande rubrik bör omformuleras på följande sätt:

Behandling av förorenade massor och blästersand

Behandling av förorenade massor får inte ske innan tillsynsmyndigheten har godkänt den valda behandlingsmetoden.

Det överläts till tillsynsmyndigheten att efter anmälan besluta om och hur förorenade massor ska få behandlas på Hovgården. Detta villkor hindrar inte tillsynsmyndigheten från att underställa tillståndsmyndigheten en begäran från sökanden för provning enligt 16 kap. 2 § 3 st miljöbalken, om ansökan gäller att få ta hand om stora mängder, särskilt farliga ämnen eller om behandlingsmetoden kan medföra ändrad störning av väsentlig betydelse.

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anta Miljökontoret tjänsteutlåtande som sitt eget

3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Miljökontorets tjänsteutlåtande

Miljökontoret anser att ansökan med tillhörande beskrivningar och utredningar är väl skriven. Miljökontoret ser positivt på att ett nytt tillstånd för verksamheten på Hovgårdens avfallsanläggning upprättas, som är mer anpassat till dagens verksamhet och planerad verksamhet.

Flisning av impregnerat trä är enligt Miljökontorets bedömning att betrakta som behandling av farligt avfall, SNI-kod 90.006-2. Av yrkandet framgår inte att farligt avfall i form av impregnerat trä ska behandlas på Hovgården.

Miljökontoret anser att det vore bra om behandling av farligt avfall i form av flisning av impregnerat trä tillåts på Hovgården. Detta skulle möjliggöra att exempelvis slipers skulle kunna flisas eller fragmenteras på Hovgården och sedan förbrännas i Vattenfalls förbränningsanläggning i Uppsala istället för som idag transporteras till Trollhättan för flisning och destruktion.

Miljökontoret bedömer utifrån redovisade uppgifter att befintlig bottenkonstruktion för deponin för icke farligt avfall, etapp 2, uppfyller deponeringsförordningens funktionskrav och att dispens från krav på bottentätning och dränering därför kan beviljas.

Miljökontoret anser att dispens bör beviljas för förhöjda gränsvärden för bly och klorid jämfört med de gränsvärden som finns angivna i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall då flygaskan från avfallsförbränningen som kommer att deponeras framöver har samma egenskaper som askan som hittills har deponerats i cellen för flygaska och förhöjda halter i utgående lakvatten inte förväntas.

Miljökontoret anser att man i tillståndet inte bör binda upp sig vid en viss teknik för behandling av förorenade massor och ser därför positivt på att villkor för behandling av förorenade massor föreskrivs av tillsynsmyndigheten efter ett anmälningsförfarande för att möjliggöra flexibilitet i valet av behandlingsteknik.

Då även mekanisk behandling så som krossning eller siktning av förorenade massor är att betrakta som behandling av farligt avfall bör dock även denna del provas av tillsynsmyndigheten.

Tillståndet som sådant eller detta villkor får dock inte hindra tillsynsmyndigheten från att underställa ett sådant ärende till tillståndsmyndigheten då det rör sig om stora mängder eller särskilt farliga ämnen eller om behandlingsmetoden kan medföra ändrad störning av väsentlig betydelse.

Man har i ansökan fört fram att de förorenade massor som kommer att behandlas framför allt kommer från områden med förorenad mark. Förslaget till villkor gällande förorenade massor är så formulerat att alla typer av förorenade massor skulle kunna inkluderas. Miljökontoret anser att förorenade massor som härrör sig från industriella processer och som är att betrakta som farligt avfall inte automatiskt ska få behandlas på Hovgården. Då det gäller blästersand kan detta dock jämföras med förorenad natursand även om det uppstår i en industriell process. Därför bör rubriken till detta villkor ändras för att gälla förorenade massor och blästersand.

SÖKANDENS BEMÖTANDE (skriftlig inläga den 27 oktober 2006, aktbil 27)

Fiskeriverket, (aktbil 20)

Allmänt

Fiskeriverket är den centrala myndigheten för fiske och fiskevård och skall arbeta för en ansvarsfull hushållning med fiskresurserna. Utgångspunkten för verkets synpunkter bör således vara skydd för fisket och fiskevården.

Hovgården avvattnas till Funbosjön via Hovgårdsbäcken, Lissån och Tomtaån. Den totala sträckan är ca 7 km. Hovgårdsbäcken som princip är ett stort dike och delvis kulverterad bedöms sakna intresse för fisket och fiskevården. Lissån och Tomtaån är kraftigt igenvuxna med låga vattenflöden, vilket medför att det är svårt för fisk att simma uppströms i vattensystemet. Av Upplandsstiftelsens rapport 8/1998 Vatten i Uppsala län 1007 framgår även att Tomtaån på grund av dess låga vattenflöde inte bedöms vara intressant som lekplats för fisk samt att Lissån och Tomtaån saknar limniskt värde.

Av Fiskeriverkets rapport "Fisksamhällets status i fem sjöar i anslutning till avfallsdeponier" till vilken både kommunen och Fiskeriverket har hänvisat i ansökan respektive yttrande framgår att provfisket i Funbosjön visar att sjöns fisksamhälle är artrikt med hög artrdiversitet och att ingen art uppvisar rekryteringsskador. Inte heller har yttre skador på fisken noterats. Betydande påverkan från omgivande jordbruk samt avloppsvatten från Hovgården har dock gett vattnet förhöjda närsaltkoncentrationer med ökad produktion och syrgasbrist som följd. Vidare framgår att det emellertid inte är osannolikt att gifter som inte analyserats, eller gifter för vilka analysmetoder saknas, kan ta sig igenom reningsanläggningen och nå Funbosjön.

Deponin vid Hovgården har varit i drift sedan början av 1970-talet, vilket torde innebära att fisksamhället i förekommande fall redan borde ha visat tecken på skada. Så har dock inte skett. Utöver de analyser och provtagningar som görs inom ramen för kommunens egenkontroll förefaller därmed Fiskeriverkets krav på ytterligare undersökningar m.m. omotiverat. Här kan även anmärkas att halterna av näringsämnen, syretärande ämnen, vissa metaller och vätekarbonat ökar mellan Lissån och utloppet i Funbosjön, vilket tyder på att verksamheter nedströms i vattensystemet, t.ex. jordbruk och enskilda avlopp, påverkar vattenkvaliteten. Genom den planerade utbyggnaden av det lokala reningssystemet för lakvatten kommer risken för skada på grund av föroreningar att minska. Även risken för s.k. intern belastning kommer att minska eftersom mängden syretärande ämnen i det behandlade lakvattnet reduceras samt eftersom vattnet kommer att vara syremättat.

Kommunens förslag till villkor

6. (villkor nr 8 i kommunens slutliga förslag) Grundutformningen av det lokala reningssystemet för lakvatten begränsas av kommunens beskrivning av reningssystemet i ansökan och det allmänna villkoret. Villkoret avser endast detaljutformningen och innebär inte att avsteg kan göras från de resultat som skall uppnås. Om kommunen i ansökan skulle binda sig för en viss detaljutformning skulle det kunna innebära att kommunen vid utförandet inte kan använda ny teknik som ger samma resultat.

9. (villkor nr 14 i kommunens slutliga förslag) Miljöbalkens bestämmelser om verksamhetsutövarens egenkontroll är tillämpliga på verksamheten vid Hovgården. Villkoret är således tillräckligt och något godkännande av tillsynsmyndigheten är inte nödvändigt.

11. (villkor nr 16 i kommunens slutliga förslag) Det är inte motiverat att utsläppsvillkoren generellt skall anpassas till de förhållanden som kan uppkomma vid driftstörningar. Kommunen kan dock acceptera att det föreslagna villkoret inte skall omfatta revisioner. Det är således endast tillfälliga avsteg vid driftstörningar som kan komma ifråga

Kommunens förslag till provotidsvillkor

De parametrar i lakvattnet för vilka provotidsvillkor föreslås gälla är valda med utgångspunkt i de ämnen som är karaktäristiska för lakvattnet samt de metaller som är prioriterade ur miljövårdssynpunkt på grund av risken för biologiska effekter.

Vad gäller ammoniumkväve och koppar bedöms det utökade reningssteget komma att innebära bättre rening. Koppar härrör till största delen från slam från det kommunala reningsverket. På grund av åtgärder i det kommunala vattensystemet som förväntas leda till minskat kopparinnehåll i slammet från det kommunala reningsverket bedöms dessutom kopparhalterna minska i framtiden. En ev. skärpning av föreslagna riktvärden bör dock anstå till efter provotidens utgång.

Parametrarna pH och suspenderad substans omfattas av kontrollprogrammet. Biologisk aktivitet i poleringsdammarna under sommarmånaderna kan dock ge upphov till kraftig algbloomning, vilket i undantagsfall kan medföra höga värden. Mot bakgrund av detta har kommunen valt att inte föreslå några riktvärden för pH och suspenderad substans. Ett riktvärde för järn anses inte motiverat med hänsyn till järnets begränsade miljöpåverkan.

Provotidsvillkoren anges som riktvärden (årsmedelvärden). Mot bakgrund av att det historiskt inte har kunnat påvisas några akuta toxiska effekter i recipienten av utsläppen från Hovgården samt att eventuella effekter i förekommande fall torde vara resultatet av långsiktiga förändringar bedöms det vara tillräckligt att ange riktvärden som årsmedelvärden. Kostnaden för de provtagningar som skulle vara nödvändiga för att säkerställa statistiskt signifikanta månadsmedelvärden kan inte heller anses motiverad med hänsyn till recipientens bedömda reaktionshastighet och känslighet. Vidare anges normalt riktvärden som årsmedelvärden för avloppsreningsverk med utsläpp motsvarande utsläppen från Hovgården.

Mängden lakvatten styrs av nederbördens mängd, fördelning över året samt intensitet och kan variera kraftigt över åren. Kommunen anser därför att gränsvärden för årliga totalutsläpp inte bör föreskrivas. Utsläppta mängder redovisas dock årligen i miljörapporten.

Den av kommunen föreslagna provotiden för avgörande av vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp av behandlat lakvatten är motiverad av den planerade utökningen av det lokala reningssystemet för lakvatten. Kommunen behöver dock tid för utförande av nödvändiga åtgärder. Det utökade reningssystemet beräknas kunna tas i bruk senast den 1 juli 2007, varför provotidsvillkoren föreslås gälla från denna tidpunkt.

Mot bakgrund av den begränsade påverkan som hittills har konstaterats är det inte motiverat med ytterligare rening av lakvattnet genom användning av ultrafilter och omvänd osmos. Drifterfarenheter från andra anläggningar har även visat att den koncentrerade restprodukten kan omfatta upp till 30 % av vattenmängden. Återföring av koncentratet medför därmed stor risk för rundgång av lösta ämnen såsom t.ex. klorid. Anläggningar för membranteknik behandlar dessutom sällan mer än 20 m³ per timme och är mycket energikrävande.

Inom ramen för egenkontrollen provtas det behandlade lakvattnet i utsläppspunkten samt ett antal kontrollpunkter nedströms vattensystemet. Kontrollprogrammet omfattar ett stort antal parametrar utöver de som föreslås gälla såsom utsläppsvillkor. Genom egenkontrollen har kommunen således redan kännedom om de utsläpp som sker från Hovgården. Under den föreslagna prøvotiden kommer kommunen dock att göra en mer omfattande studie av det behandlade lakvattnet.

Fiskeriverkets förslag till villkor

1. Fiskeriverkets förslag till villkor är otydligt. Tillståndets omfattning framgår normalt av domslutet och är därför inte nödvändigt att reglera i villkor för tillståndet.

2. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 1.

3-4. Utsläpp till vatten avses regleras genom kommunens förslag till prøvotidsvillkor. Efter prøvotidens utgång kommer slutliga villkor att meddelas. Några ytterligare villkor är inte nödvändiga.

5-6. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkterna 4 och 9-11.

7. För att undvika brand i deponin sker deponering med så liten sammanblandning av olika typer av avfall som möjligt. Även kompaktering och täckning av avfallet minskar risken för brand i deponin. Här kan dock anmärkas att mellanlagringen av avfall utgör den största risken för brand. Förebyggande åtgärder och åtgärder vid brand ingår i de driftinstruktioner som kommunen har upprättat i samarbete med brandförsvaret. Kontaminerat släckvatten avleds till det lokala reningssystemet. Något särskilt villkor är inte nödvändigt.

8. Lakvattenmängderna kommer att minska successivt allt eftersom deponin sluttäcks. Något särskilt villkor är inte nödvändigt.

9. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 9.

10. Se ovan under Kommunens förslag till villkor, punkten 9.

Länsstyrelsen, (aktbil 21)

Sammanfattande synpunkter på prövning enligt 9 kap. miljöbalken.

Förteckning över de avfallstyper som bedöms bli aktuella att deponera på Hovgården finns ingiven (aktbil 29). Även andra avfallstyper kan komma ifråga. I ett kommande tillstånd bör det dock vara tillräckligt att ange att de avfallstyper som framgår av yrkandet får deponeras.

Kommunens yrkanden

Yrkande I. Förteckning över de avfallstyper som bedöms bli aktuella att deponera på Hovgården finns ingiven (aktbil 30). Även andra avfallstyper kan komma ifråga. Varje kampanj som innebär att en ny avfallstyp tas emot eller en ny behandlingsmetod används kommer dock att föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten i vilken aktuella EWC-koder kommer att anges.

Mellanlagringen av farligt avfall omfattar spillolja från företag samt impregnerat trä. Det är framförallt impregnerat trä som motiverar den stora ökningen av mängden mellanlagrat farligt avfall. Spilloljan från företag omfattas av de 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall som anges i a).

Yrkande II. Sedan den 16 juli 2001 har på befintlig del av etapp 2 deponerats farligt avfall i form av 680 ton slam från bilvårdsanläggningar. Av den totala mängden avfall som deponerats på etapp 2 sedan den 16 juli 2001 utgör slammet endast ca 1,5 %. Vad gäller oljeförorenade massor har dessa efter kompostering och provtagning endast använts som konstruktionsmaterial på etapp 2. Befintlig del av etapp 2 bör därmed klassificeras som en deponi för ickefarligt avfall. Genom denna klassificering är det inte nödvändigt för miljödomstolen att medge undantag från kravet på geologisk barriär i förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Sluttäckningen kommer dock att uppfylla kraven i deponeringsförordningen på sluttäckning för deponier för farligt avfall.

Före den 16 juli 2001 har slam från oljeavskiljare och oljeskadade massor behandlats och deponerats på Hovgården. Under åren 1990-2000 har dessa avfall endast utgjort ca 1,8 % av den totala mängden deponerat avfall under samma tidsperiod. Det kan således inte anses ha varit fråga om större mängder farligt avfall. Utgångspunkten för klassificeringen bör dessutom i första hand vara vilken typ av avfall som deponerats på etapp 2 sedan deponeringsförordningen trädde i kraft.

Förslag till slutliga villkor

Vad gäller kommunens förslag till villkor, punkten 11, se bemötandet ovan av Fiskeriverkets yttrande (aktbil 20), under rubriken "Kommunens förslag till villkor" p. 11.

3. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 3.

4. Processvatten från jordtvätt kommer att analyseras och antingen behandlas vid Hovgården eller skickas till annan anläggning för omhändertagande. En bedömning

av processvattnets innehåll samt vilket omhändertagande som kan bli aktuellt kommer att göras i samband med att de förorenade massorna tas emot vid Hovgården. Kommunen åtar sig därför att redovisa denna bedömning i den anmälan som föreslås göras till tillsynsmyndigheten inför varje kampanj som innebär att en ny avfallstyp tas emot eller en ny behandlingsmetod används. Något formellt godkännande från tillsynsmyndigheten bör dock inte föreskrivas.

5. Samtliga i ansökan jämte bilagor angivna höjder hänför sig till rikets höjdsystem 1970, RH 70. Höjden skall därför inte anges som höjd över havet.

6. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 7.

7. Se ovan under Fiskeriverket, aktbil 20, under rubriken "Kommunens förslag till villkor", punkten 6 samt nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 8.

8. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 9-11.

9. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 6.

13. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 12.

14. Bemyndigandet bör endast avse villkor för att komma till rätta med problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall. Se nedan under Kommunens förslag till slutliga villkor, punkten 15.

Förslag till provotidsutredning

Se nedan under Kommunens justering av yrkandena.

Räddningsverket, (aktbil 22)

Mot bakgrund av att risken för att explosiva gasblandningar i form av vätgas skall uppkomma vid Hovgården bedöms vara mycket liten anser kommunen inte att det är nödvändigt med ett villkor avseende rutiner för hantering av askor. Något bemyndigande bedöms inte heller vara nödvändigt.

Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, (aktbil 24)

Hantering av impregnerat trä

Se nedan under Kommunens justering av yrkandena.

Behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

Mot bakgrund av att varje kampanj som innebär att en ny avfallstyp tas emot eller en ny behandlingsmetod används kommer att föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten i vilken aktuella EWC-koder kommer att anges bör tillståndet även kunna omfatta med förorenade massor och blästersand jämförligt avfall. Något krav

på att en anmälan uttryckligen skall godkännas av tillsynsmyndigheten bör inte föreskrivas eftersom det egentliga tillståndet därvid redan har erhållits.

Någon möjlighet för tillsynsmyndigheten att jämlikt 16 kap. 2 § 3 st miljöbalken underställa tillståndsmyndigheten en anmälan föreligger inte.

Deponering

Enligt 15 a § deponeringsförordningen prövas frågan om dispens från de gränsvärden som anges i 34 § Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) av tillsynsmyndigheten efter ansökan av verksamhetsutövaren.

Kommunens justering av yrkandena

Kommunen gör följande tillägg till de yrkanden som anges i ansökan, aktbil 1

Punkten a) i yrkande **I** omfattar även impregnerat trä. Yrkandet skall dock kompletteras enligt följande ”varav högst 10 000 ton impregnerat trä får flisas”,

Yrkandet **III** skall ha följande lydelse: Kommunen yrkar att miljödomstolen skall meddela provotid för avgörande av vilka slutliga villkor som skall gälla för utsläpp för behandlat lakvatten till utgången av år 2010. Vid provotidens utgång skall kommunen till miljödomstolen redovisa erfarenheterna av behandling av lakvatten och de tekniska möjligheterna att begränsa utsläppet av föroreningar ytterligare samt de ekonomiska konsekvenserna av detta. Vidare skall kommunen till miljödomstolen redovisa förslag till de slutliga villkor som skall gälla.

Kommunens förslag till slutliga villkor

Kommunen föreslår sammanfattningsvis följande slutliga villkor för verksamheten.

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall verksamheten, innefattande åtgärder för att minska vatten och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet.

Behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

2. Utsläpp till luft från behandling av förorenade massor får som gränsvärden uppgå högst till de utsläppskrav som gäller för avfallsförbränningsanläggningar enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning (NFS 2002:28).

3. Kommunen skall inför varje kampanj som innebär att en ny avfallstyp tas emot eller en ny behandlingsmetod används ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten.

4. All hantering av förorenade massor skall ske på hårdgjorda ytor med uppsamling av dagvatten.

Deponering

5. Deponering, inklusive sluttäckning, får ske till en högsta höjd om + 80 meter.
6. Utformningen av bottenfästning och sluttäckning skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid skall kommunen redovisa lägnings-, respektive kvalitetsplaner för utförandet samt hur kontroll av bottenfästningen skall ske.

Omhändertagande av lakvatten

7. Lakvatten från deponin, förorenat dagvatten från hårdgjorda ytor samt slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall ledas till det lokala reningsverket för behandling innan det släpps ut till recipient. Slamvatten från mellanlagringen av rötslam skall förbehandlas genom slamavskiljning och sedimentation innan det leds till det lokala reningsverket.
8. Detaljutformningen av det lokala reningsverket skall ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter m.m.

9. Mellanlagring av farligt avfall som inte skall behandlas eller deponeras på Hovgården samt lagring av kemiska produkter skall ske under tak på hårdgjord yta inom invallat område. Det invallade området skall rymma en volym motsvarande den största behållarens volym samt minst 10 % av summan av övriga behållares volym.
10. Mellanlagring av elektriskt och elektroniskt avfall skall ske under tak.
11. Mellanlagring av impregnerat trä och vitvaror skall ske på hårdgjord yta.

Damning, lukt, nedskräpning och skadedjur

12. Om problem med damning, lukt, nedskräpning eller skadedjur uppkommer skall kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten utreda orsaken till dessa samt vid behov vidta åtgärder.

Buller

13. Buller från verksamheten skall begränsas så att det som riktvärde inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bostäder än

50 dB(A) vardagar dagtid (07.00-18.00)

40 dB(A) nattetid (22.00-07.00)

45 dB(A) övrig tid.

Momentana ljud nattetid får ej överskrida 55 dB(A). Om hörbara tonkomponenter och/eller impulsartat ljud förekommer skall den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Kontroll

14. Kommunen skall inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

15. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall samt vid behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall.

16. Vid driftstörningar har tillsynsmyndigheten rätt att medge avsteg från gällande villkor och föreskrifter. Därvid har tillsynsmyndigheten rätt att fastställa ytterligare villkor.

Länsstyrelsen (skriftligt yttrande den 5 december 2005, aktbil 34)

Länsstyrelsen tillstyrker kommunens ansökan om tillstånd under förutsättning att följande synpunkter beaktas.

Kommunens yrkanden

Kommunen reserverar sig för att alla typer av föroreningar kan komma ifråga för behandling. Därefter anges att varje kampanj som innebär att en ny avfallstyp tas emot eller en ny behandlingsmetod används kommer att föregås av anmälan osv. Yrkandet följs upp med ett förslag till slutligt villkor, nr 3, med samma innebörd. Länsstyrelsens uppfattning är att varje kampanj alltid skall föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten, för att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att kontinuerligt följa upp hanteringen av detta ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt särskilt intressanta avfall.

Undantag från deponiförordningen m.m.

Klassning av deponi, etapp 2

Utifrån de klargöranden som framgår av kommunens bemötande, anser länsstyrelsen att etapp 2, befintlig del, kan klassificeras som deponi för icke farligt avfall.

Undantag från deponiförordningen

Länsstyrelsen anser att undantag kan medges från kraven på bottentätning och dränering för befintlig del av etapp 2.

Slutliga villkor

Länsstyrelsens kommentarer utgår från den uppställning av villkor som kommunen gjort i sitt bemötande.

Länsstyrelsen anser att varje kampanj skall anmälas till tillsynsmyndigheten, villkor 3.

Kommunen åtar sig att redovisa en bedömning av processvattnets innehåll och förslag till behandling av detsamma i samband med anmälan om behandling av förorenade massor (jordtvätt). Kommunen anser att något formellt godkännande från tillsynsmyndigheten inte bör föreskrivas om processvattnet. Länsstyrelsen anser dock att det som försiktighetsmått och för tydlighetens skull, i villkor bör framgå att processvatten inte får gå till ordinarie lakvattensystem, utan att tillsynsmyndigheten medger det (tillägg villkor 4).

Vid samrådsmöten har närboende särskilt framfört farhågor om fortsatta återkommande luktproblem från kompostering av hushållsavfall. Kommunen har i ansökan angett att någon av flera alternativa metoder för en mer sluten hantering ska genomföras. Mot bakgrund av de problem som funnits med dålig lukt anser länsstyrelsen det motiverat att ge tillsynsmyndigheten bemyndigande att föreskriva om ytterligare villkor för kompostering samt mellanlagring av hushållsavfall, villkor 15.

Kommunen anser att tillsynsmyndigheten också skall få bemyndigande att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras vid behandling av förorenade massor. Ansökan anger inga begränsningar för vilka förorenade massor (typ av förorening eller halt) som får tas emot vid Hovgården. Enligt kommunens förslag till villkor ges tillsynsmyndigheten bemyndigande att meddela ytterligare villkor för hantering av förorenade massor. Men eftersom det inte kan uteslutas att det kan uppkomma situationer där tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet (beroende på förorenings-typ, föroreningshalt och avfallets egenskaper i övrigt) inte anser det acceptabelt att behandling sker på Hovgården, bör tillsynsmyndigheten ges bemyndigande att meddela förbud i det enskilda fallet. Som alternativ kan ett villkor formuleras som anger typer av föroreningar som inte får hanteras på Hovgården. Att göra en lämplig sådan lista torde vara svårt. Länsstyrelsen förordar därför att tillsynsmyndigheten istället bemyndigas att om så erfordras meddela förbud i det enskilda fallet. Villkor 15 bör också utvidgas till att gälla behandling av impregnerat trä, med anledning av kommunens justering av yrkande 1. Nuvarande villkor 15 bör delas upp i två delar.

Villkor 16 bedöms vara alltför oprecist utformat. För att kunna medge avsteg från ett villkor bör en händelse av någon betydelse ha skett. Med driftstörning kan avses allt från en bagatellartad störning till ett omfattande haveri. Länsstyrelsen föreslår därför en ny formulering. Deponiverksamhet omgärdas av en rad generella föreskrifter, om avsteg kan göras, framgår av respektive föreskrift. Avsteg från den typen av föreskrifter kan enligt länsstyrelsens uppfattning inte regleras i villkor.

Allmänt villkor

1. samma som kommunen

Behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall

2. samma som kommunen

3. Kommunen skall för varje kampanj ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten

4. samma som kommunen samt följande tillägg: Processvatten från jordtvätt skall samlas upp och får inte avledas till lakvattensystemet om inte tillsynsmyndigheten så medger.

Deponering

5. samma som kommunen

6. samma som kommunen

Omhändertagande av lakvatten

7. samma som kommunen

8. samma som kommunen

Mellanlagring av farligt avfall och hantering av kemiska produkter

9. samma som kommunen

10. Mellanlagring av elektriskt och elektroniskt avfall, exklusive vitvaror, skall ske under tak

11. samma som kommunen

12. samma som kommunen

13. samma som kommunen

14. samma som kommunen

15 A. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall.

15 B. Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor och meddela de förbud som kan erfordras rörande behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall samt impregnerat trä.

16. Vid haveri, omfattande ombyggnads- eller underhållsarbeten som medför att hela eller delar av anläggningen tas ur drift skall åtgärder vidtas för att motverka vatten- och luftförorening eller andra olägenheter för omgivningen. Samråd skall ske med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får medge att avsteg från gällande villkor sker tillfälligtvis.

Räddningsverket (skriftligt yttrande den 22 november 2005, aktbil 32)

Sökanden har i sitt bemötande bedömt att risken för att explosiva gasblandningar skall uppkomma är liten. Även om sökanden bedömt att risken är liten är detta inte negligerbart. Räddningsverket finner därför inget skäl till att ändra sitt tidigare ställningstagande, utan yrkar på att tidigare angivet villkor (aktbil 22) föreskrivs för verksamheten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (skriftligt yttrande den 1 december 2005, aktbil 35)

Nämnden har i ett tidigare remissförfarande svarat och gett synpunkter på den sökandes ansökan. De flesta av nämndens synpunkter är positivt behandlade i det aktuella bemötandet. Tillkommande synpunkter i detta ärende är:

- Förtydligande av avfallsförteckningar
- Förtydligande av bemyndigande för tillsynsmyndigheten att sätta villkor för behandling av förorenade massor
- Etapp 2 av Hovgårdens deponi bör sluttäckas som deponi för farligt avfall.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på att ett nytt tillstånd för verksamheten på Hovgårdens avfallsanläggning upprättas, som är mer anpassat till dagens verksamhet och planerad verksamhet.

Behandling av förorenade massor

MHN anser att det är en fördel att man i tillståndet inte binder upp sig vid en viss teknik för behandling av förorenade massor och ser därför positivt på att villkor för behandling av förorenade massor överläts till tillsynsmyndigheten enligt 22 kap. 25 § tredje stycket MB.

I sökandens förslag till villkor nr 15 står det:

”Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende problem med damning, nedskräpning, lukt eller skadedjur vid kompostering och mellanlagring av hushållsavfall samt vid behandling av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall”.

MHN anser att de delar i ovanstående villkor som berör behandling av förorenade massor bryts ut till ett separat villkor med följande lydelse:

”Miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende behandling av förorenade massor och blästersand”.

MHN anser att de förorenade massor som kan bli aktuella för behandling ska framgå av en förteckning med avfallskoder utifrån bilaga 2 i avfallsförordningen (2001:1063).

Förteckning av avfallstyper

Sökanden har upprättat två förteckningar över avfall. MHN anser att sådana förteckningar av avfallstyper med EWC-koder ska ingå i tillståndet.

I "Förteckning över avfallstyper till deponering" listas de typer av avfall som är aktuella att deponeras. För några av de avfallstyper som tas upp i listan uppstår frågan om inte annan hantering ur återvinningssynpunkt än deponering skulle vara ett bättre alternativ. I deponeringsförordningen (2001:512) står i 14 § första stycket:

"Endast avfall som har behandlats får deponeras. Med behandling avses användning av fysikaliska, kemiska eller biologiska metoder, inklusive sortering som ändrar avfallets egenskaper så att dess mängd eller farlighet minskas, hanteringen underlättas eller återvinning gynnas".

I listan finns bl.a. följande avfallstyp där annan behandling än deponering skulle vara ett bättre alternativ.

- Under 19 10 Avfall från fragmenteringen av metallhaltigt avfall:
 - 19 10 01 Järn- och stålavfall
 - 19 10 02 Avfall från andra metaller än järn

En oklarhet uppstår även angående ansökan att få deponera flytande avfall. I avfallsförordningen (2001:512) 8 § punkt 1 står:

Följande avfall får inte deponeras:
1. Flytande avfall

I listan över avfallstyper till deponering finns följande

- Under 19 02 Avfall från fysikalisk eller kemisk behandling av avfall
 - 19 02 08 Flytande brännbart avfall som innehåller farliga ämnen

Att ha med ovanstående avfallstyp i avfallsförteckningen i ansökan ger sken av att sökanden ansöker om att få deponera ett avfall som är förbjudet att deponera.

MHN anser att "Förteckning över avfallstyper till deponering", förtydligas så att den inte ger intryck av att tillåta deponering av avfall som inte är tillåtet eller där andra behandlingsmetoder ur resurssynpunkt är att föredra.

I slutet på ovanstående lista står att "Listan gör ej anspråk på att vara fullständig". MHN anser att denna mening bör strykas.

Den andra listen benämns "Förteckning över typer av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall aktuella för behandling, lagring och deponi".

MHN anser att frasen "jämförligt avfall" ska tolkas som sådant avfall som är jämförligt med förorenade massor och blästersand enligt förteckningen i ovanstående lista.

Dessutom anser MHN att den avslutade meningen "Listan gör ej anspråk på att vara fullständig" bör strykas.

Klassificering av etapp 2

Sökanden har tidigare yrkat att miljödomstolen ska medge undantag från kravet på geologisk barriär enligt förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Nu begär sökanden att etapp 2 i stället ska klassas som deponi för icke-farligt avfall. Med det förfarandet skulle det inte längre vara nödvändigt med undantag från kravet på geologisk barriär.

Enligt sökanden har det efter den 16 juli 2001 på etapp 2 endast deponerats farligt avfall i form av 680 ton slam från bilvårdsanläggningar. Detta avfall utgör ca 1,5 % av den totala mängd som deponerats efter detta datum. Sökanden yrkar därför att befintlig del av etapp 2 bör klassificeras som en deponi för icke-farligt avfall. Sökanden säger vidare att sluttäckningen av etapp 2 kommer att uppfylla kraven i deponeringsförordningen på sluttäckning för deponier för farligt avfall.

Klassningen av en deponi har betydelse för krav på bl.a. deponins utformning, drift och sluttäckning. Enligt Naturvårdsverkets handbok. Deponering av avfall, 2004:2, till förordningen (2001:512) om deponering av avfall ska en deponi som någon gång efter den 16 juli tagit emot avfall som klassats som farligt avfall klassas som en deponi för farligt avfall.

MHN anser att enligt en strikt juridisk tolkning av deponiförordningen och enligt Naturvårdsverkets råd bör etapp 2 klassas som en deponi för farligt avfall. En naturvetenskaplig bedömning med hänsyn taget till att relativt små mängder farligt avfall deponerats och att avfallets möjlighet till att störa omgivningen bedöms som små skulle emellertid kunna ge en annan slutsats.

Oavsett klassificering är det viktigt att det klart framgår att etapp 2 sluttäcks som en deponi för farligt avfall.

Sluttäckning

MHN föreslår att ett villkor angående sluttäckning skrivs in med följande lydelse:

Täckning av deponerat avfall ska ske efterhand, sluttäckning ska vara avslutad så snart som möjligt, dock senast 10 år, efter avslutad deponering.

SÖKANDENS BEMÖTANDE (skriftlig inläga den 19 januari 2006, aktnil 37)

Räddningsverket, aktnil 32

Med hänvisning till vad kommunen har anført tidigare i målet vidhåller kommunen att något villkor avseende rutiner för hantering av askor inte är nödvändig.

Länsstyrelsen, aktnil 34

Kommunens förslag till slutliga villkor

3. Kommunen åtar sig att inför varje kampanj av behandling av förorenade massor ges in en anmälan till tillsynsmyndigheten.

4. Kommunen har ingen erinran mot det av länsstyrelsen föreslagna tillägget.

10. Kommunen har ingen erinran mot det av länsstyrelsen föreslagna tillägget.

15 A-B. Kommunen har ingen erinran mot att det av kommunen föreslagna villkoret delas upp i två delar. Det är dock inte möjligt för miljödomstolen att överlåta åt tillsynsmyndigheten att meddela förbud. Det bör dessutom vara tillräckligt att tillsynsmyndigheten ges rätt att föreskriva de ytterligare villkor som erfordras för att olägenheter inte skall uppkomma. Vad gäller hanteringen av impregnerat trä saknas anledning att överlåta åt tillsynsmyndigheten att föreskriva ytterligare villkor.

16. Kommunen anser att det bör vara tillräckligt att det har inträffat en driftstörning som innebär att hela eller delar av anläggningen måste tas ur bruk för att tillsynsmyndigheten skall ha rätt att medge avsteg från gällande villkor. Det har inte varit kommunens avsikt att det föreslagna villkoret skulle innebära att tillsynsmyndigheten skall ha rätt att medge avsteg från tvingande generella föreskrifter, varför "föreskrifter" kan utgå.

Kommunen föreslår således att villkoret ges följande lydelse. Vid driftstörningar som innebär att hela eller delar av anläggningen måste tas ur bruk har tillsynsmyndigheten rätt att medge avsteg från gällande villkor samt fastställa de ytterligare villkor som kan erfordras för att undvika olägenheter för omgivningen.

Uppsala kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, aktnil 35

Behandling av förorenade massor

Med hänvisning till vad kommunen har anført tidigare i målet vidhåller kommunen att tillståndet bör omfatta även med förorenade massor och blästersand jämförligt avfall. Liksom angivits ovan har kommunen dock ingen erinran mot att det av kommunen föreslagna villkoret delas upp i två delar.

Förteckning över avfallstyper

Med anledning av miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter har kommunen justerat förteckningarna över avfallstyper. Även andra avfallstyper kan komma i fråga, varför förteckningarna inte gör anspråk på att vara fullständiga.

Enligt 22 kap. 25 a § miljöbalken skall en dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall alltid innehålla en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd av avfall som får deponeras. Bestämmelsen är dock svårtillämpad eftersom det är svårt för kommunen att i förväg veta vilka typer av avfall som kan komma att behöva deponeras. Mot denna bakgrund anser kommunen att det i ett kommande tillstånd är tillräckligt att ange att de avfallstyper som framgår av yrkandet får deponeras. Av det allmänna villkoret följer dock att verksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet. Därutöver är det inte nödvändigt att förteckningarna över avfallstyper skall knytas till tillståndet. I förekommande fall skulle det innebära att förteckningarna för säkerhets skull måste göras onödigt omfattande. Ett annat alternativ kan vara att tillsynsmyndigheten ges ett bemyndigande att godkänna ytterligare avfallstyper än de som framgår av förteckningarna, se Östersunds tingsrätts, miljödomstolen, dom den 15 december 2004 i mål nr 156-02 (Reko Sundsvall AB).

Klassificering av etapp 2

Ettapp 2 består dels av en befintlig del, dels av en ny deponiyta. Båda delarna bör klassificeras som deponier för icke-farligt avfall. Kommunens yrkande om undantag från kraven på bottenfästning och dränering avser endast befintlig del av etapp 2. Något yrkande om undantag från kravet på geologisk barriär har aldrig framställts i målet.

Kommunen har åtagit sig att sluttäckningen av befintlig del av etapp 2 skall uppfylla kraven i deponeringsförfordningen för deponier för farligt avfall.

Sluttäckning

Av miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande framgår inte vad som avses med "avslutad deponering". Sluttäckning av deponin kommer att ske efterhand. För att kunna anpassa sluttäckningen så att t.ex. risken för sättningar minimeras är det dock olämpligt att ange en tid inom vilken sluttäckning skall ha skett. Vidare föreslås utformningen av sluttäckningen ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid kan det vara lämpligt att tidsmässigt utrymme ges för att prova olika tekniska lösningar. Även med hänsyn till att tillgången till och priset på konstruktionsmassor kan variera över tiden är det olämpligt att ange en tid inom vilken sluttäckning skall ha skett. Det ligger dock i kommunens intresse att sluttäckning sker så snart som möjligt efter avslutad deponering eftersom lakvattenbildningen minskar i samband med sluttäckningen.

SÖKANDENS KOMPLETTERING MED UNDERLAG FÖR SÄKERHET

På miljödomstolens begäran har kommunen i skrifter den 26 april 2006 respektive den 25 april 2006 inkommit med förslag och underlag för ställande av säkerhet (aktbil 48-49). Kommunen har anfört bl.a.

Undantag för det allmänna från skyldigheten att ställa säkerhet

Miljöansvarsutredningen har i sitt delbetänkande "Ett utvidgat miljöansvar" föreslagit att undantaget för stat, kommun, landsting och kommunalförbund att ställa säkerhet också skall gälla i fråga om deponering av avfall (SOU 2006:39 s. 299 f. Enligt utredningen är det inte lätt att inse varför stat och kommun, som inte behöver ställa säkerhet i andra fall, skall göra det i deponeringsfallen. Säkerheten har ingen annan effekt än att det allmänna får en helt onödig kostnad för att säkerställa återställningskostnader som skulle kunna komma att belasta samhället. Därtill kommer att staten och kommuner inte anses kunna gå i konkurs eller riskerar att på annat sätt komma på obestånd i vanlig mening. Säkerheten fyller därför knappast någon funktion när någon företrädare för det allmänna är verksamhetsutövare. Mot bakgrund av detta samt vad kommunen tidigare har anfört i målet vidhåller kommunen i första hand att något krav på säkerhet inte bör föreskrivas som villkor för tillståndet.

Godtagbar säkerhet

Om kommunen skall ställa säkerhet bör vid bestämmandet av vad som skall utgöra godtagbar säkerhet beaktas dels kommunens beskattningsrätt, dels de årliga avsättningar om 3 Mkr för återställningskostnader som kommunen gör i enlighet med god redovisningssed. Fram till idag har avsättningar gjorts med 12 Mkr. Avsättningarna innebär att kostnadstäckning sker löpande för återställningskostnaderna. Kommunens beskattningsrätt tillsammans med de årliga avsättningarna bör innebära att kravet på godtagbar säkerhet i form av "någon annan lämplig åtgärd" är uppfyllt. I vart fall bör de årliga avsättningarna kunna utgöra en del av en ekonomisk säkerhet se nedan. Vad gäller möjligheterna för tillsynsmyndigheten att realisera säkerheten får kommunen erinra om att det för att en tillsynsmyndighet skall kunna ta en säkerhet i anspråk normalt krävs en exekutionstitel som kan verkställas. Detta innebär att ekonomiska medel inte finns tillgängliga för en tillsynsmyndighet i någon större utsträckning än om säkerheten ställs i form av t.ex. pant eller borgen.

Ekonomisk säkerhet

Om kommunen skall ställa ekonomisk säkerhet föreslår kommunen att en säkerhet om 13,8 Mkr för behandling av lakvatten samt kontroll och övervakning, 12,7 Mkr för etapp 1 samt 19,7 Mkr för befintlig del av etapp 2. Från nu angivna belopp skall avdrag göras med 12 Mkr för av kommunen gjorda avsättningar enligt ovan. För de deponiytor som ännu inte tagits i anspråk föreslår kommunen en säkerhet om 2,2 Mkr för ny del av etapp 2 samt 5,6 Mkr för FA-deponin. I sistnämnda fall föreslår kommunen att säkerheten skall ställas när respektive deponiyta tas i drift. Vidare föreslår kommunen att säkerheten får reduceras i takt med att sluttäckning sker efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

DOMSKÄL

Allmänt om prövningen och tillstånd

Ansökan avser fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgårdens avfallsanläggning. Utökningen av verksamheten avser mottagande större avfallsmängder samt omhändertagande av förorenade massor genom mellanlagring, behandling och deponering. Den deponeringsverksamhet som bedrivs och kommer att bedrivas vid anläggningen avses anpassas för att uppfylla kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Miljödomstolen anser i likhet med länsstyrelsen och Uppsala kommuns Miljö- och hälsoskyddsnämnd att tillstånd kan ges. Tillståndet skall dock ges den utformning och förenas med de villkor, bemyndiganden och andra föreskrifter som framgår nedan och av domslutet.

Avfallstyper till deponering samt typer av förorenade massor m.m.

Enligt 22 kap. 25 a § miljöbalken skall en dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall alltid innehålla en förteckning över de typer av avfall som får deponeras.

Sökanden har upprättat förteckningar över avfallstyper till deponering samt över typer av förorenade massor se domsbilagorna 1-2.

Sökanden har i första hand gjort gällande att avfallstyper och typer av förorenade massor är tillräckligt angivna i de yrkanden som framställts. Ett blivande tillstånd bör därför inte knytas till förteckningarna. Om tillsynsmyndigheten ges bemyndigande att godkänna ytterligare avfallstyper och typer av förorenade massor har sökanden i andra hand accepterat att ett blivande tillstånd knyts till förteckningarna.

För att det klart och tydligt skall framgå vad som skall gälla i dessa hänseenden samt för att uppnå överensstämmelse med 22 kap. 25 a § miljöbalken anser miljödomstolen, i likhet med länsstyrelsen och kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd, att tillståndet skall knytas till förteckningarna varvid tillsynsmyndigheten bör ges befogenhet att godkänna tillkommande typer av avfall och förorenade massor.

Klassificering, avsteg/ undantag från krav på bottentätning och dränering samt sluttäckning av etapp 2

Ettapp 2 består av två delar; en befintlig del och en ny deponiyta. Sökanden har begärt att hela etapp 2 skall klassificeras som en deponi för icke-farligt avfall. Enligt sökanden har efter den 16 juli 2001 endast 680 ton farligt avfall i form av slam från bilvårdsanläggningar deponerats inom befintlig del av etapp 2. Detta avfall utgör enligt sökanden 1,5 procent av den totala mängd avfall som deponerats efter detta datum.

Sökanden har oavsett hur befintlig del av etapp 2 klassificeras åtagit sig att sluttäckningen av denna del av etapp 2 skall uppfylla kraven för deponier för farligt avfall i deponeringsförordningen.

Sökanden har vidare begärt medgivande om avsteg eller undantag från kraven på bottentätning och dränering i 22 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall vad avser befintlig del av etapp 2 och anfört bl.a. Det totala läckaget från etapp 2 är ca 2 300 m³ per år, vilket motsvarar ca 23 liter per m² och år. Av uppmätta grundvattennivåer i och i anslutning till deponiområdet framgår vidare att någon förhöjd grundvattenyta hittills inte har byggts upp inom området. Befintlig bottentätning och dränering uppfyller således kraven i 22 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall och deponering bedöms kunna ske utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Miljödomstolen anser, även om deponeringen av 680 ton farligt avfall utgör en mindre del av det totalt deponerade avfallet, att befintlig del av etapp 2 skall klassificeras som deponi för farligt avfall. Dock anser miljödomstolen på de skäl sökanden anfört att medgivande om avsteg eller undantag från kraven på bottentätning och dränering kan lämnas enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Sökanden har uppgivit att tre vattenläckage har konstaterats och att deponering har skett utanför en vattendelare (se s. 23). Miljödomstolen anmärker att det tillstånd som nu meddelas inte innebär att miljödomstolen lämnat tillstånd till eller godtagit deponeringen eller någon annan åtgärd som sökanden må ha vidtagit som inte står överensstämmelse med tidigare meddelade tillstånd eller lagstiftning.

Slutliga villkor och bemyndiganden

Det nu givna tillståndet innebär att sökanden får som ett årsmedelvärde över en treårsperiod ta emot, behandla och lagra och deponera 40 000 ton förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall.

Miljödomstolen anser att det, utöver de villkor som sökanden föreslagit, bör föreskrivas ett villkor om kontroll och analyser av till avfallsanläggningen inkommande förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall. Massorna bör analyseras även efter behandling. Villkoret bör få den utformning som framgår av villkorspunkten 2 i domslutet. Vad som i övrigt skall gälla om förorenade massor framgår av villkorspunkterna 3-5 i domslutet.

Vad angår det lokala reningsverket som skall detaljutformas i samråd med tillsynsmyndigheten bör föreskrivas att det skall tas i bruk senast den 1 juli 2007 efter anmälan av tillsynsmyndigheten (villkorspunkt 9 i domslutet).

Den av Räddningsverket föreslagna rutinen för hantering av askor bör föreskrivas som villkor, se villkorspunkten 15 i domslutet.

Miljödomstolen anser, i likhet med länsstyrelsen, att det bör föreskrivas en yttersta tidsgräns om tio år för när sluttäckning av deponerat avfall skall vara avslutad, se villkorspunkten 16 i domslutet där det också föreskrivs vad som skall gälla i fråga om det material som används till sluttäckning.

Det har i målet framkommit att provtagningspunkt/er saknas för det samlade inflödet till reningsanläggningen. Det bör därför föreskrivas att det i kontrollprogrammet bl.a. skall ingå nya provtagningspunkter, se villkorspunkt 17 i domslutet.

Sökanden har föreslagit ett s.k. haverivillkor, se villkorspunkt 16 sökandens förslag till villkor. Miljödomstolen anser emellertid att det föreslagna villkoret är alltför vittomfattande. Något sådant villkor bör därför inte föreskrivas.

Bemyndiganden för tillsynsmyndigheten enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken bör, utöver vad sökanden föreslagit, omfatta även dels bildandet av explosiva gasblandningar vid askhantering (som Fiskeriverket föreslagit), dels täckning av deponerat avfall efterhand och sluttäckning efter deponering samt dels utsläpp av det renade lakvattnet till recipient för tiden fram till den 1 juli 2007. För lakvattnet skall, för tid efter den 1 juli 2007, gälla de provisoriska föreskrifter som framgår av domslutet. Dessa bör dock förenas med ett bemyndigande för tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare provisoriska föreskrifter. Detta med särskilt beaktande av det höga värde om 355 mg/l som uppmäts för suspenderat material. Därtill kommer, som redan nämnts, detaljutformningen av reningsverket ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Vad som i övrigt skall gälla i fråga om slutliga villkor och bemyndiganden framgår av domslutet.

Säkerhet

Kommunen har gjort gällande att något krav på säkerhet inte bör föreskrivas som villkor för tillståndet.

Av 15 kap. 34 § miljöbalken följer att tillstånd till en verksamhet som omfattar deponering av avfall får meddelas endast om verksamhetsutövaren ställer ekonomisk säkerhet för de skyldigheter som gäller fullgörs eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande. Något undantag för kommuner finns inte. Uppsala kommun är därmed skyldig att ställa säkerhet eller någon motsvarighet för att säkerställa sina skyldigheter för deponeringsverksamheten, jfr Miljööverdomstolens dom den 16 februari 2006 i mål M 6940-05.

Kommunen har vidare gjort gällande att kommunens beskattningsrätt tillsammans med de årliga avsättningar om 3 Mkr som görs bör innebära att kravet på godtagbar säkerhet i form av "någon annan lämplig åtgärd" är uppfyllt eller, i vart fall, att de årliga avsättningarna bör kunna utgöra en del av en ekonomisk säkerhet som motsvarar ett avdrag om 12 Mkr.

Enligt miljödomstolens mening kan inte avsättningar jämföras med att ställa säkerhet, vare sig ensamt eller tillsammans med det förhållandet att kommunen har beskattningsrätt. En säkerhet skall finnas kvar och vid behov kunna tas i anspråk. Kravet på säkerhet i form av någon annan lämplig åtgärd är således inte uppfyllt. Inte heller skall något avdrag på 12 Mkr göras från den säkerhet som skall ställas. Miljödomstolen godtar i övrigt den av kommunen föreslagna säkerheten.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljödomstolen finner att den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas.

Igångsättningstid

Sökandens förslag på igångsättningstid godtas.

Verkställighetsförordnande

Miljödomstolen finner skäl föreligga att förordna att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att deldomen inte vunnit laga kraft.

Prövotid

Det är inte givet att det för framtiden kommer att godtas att det renade lakvattnet släpps ut i recipienten (bäcksystemet som mynnar ut i Funbosjön). Alternativt genom lokalt omhändertagande bör därför utredas. Flödena i bäcksystemet bör kartläggas och redovisas kopplade till utsläppen av lakvatten. Analyser av lakvattnet skall anpassas till innehållet i det avfall som tas in på anläggningen. En ingående karakterisering av lakvattnet bör genomföras minst en gång per år. Därvid bör beaktas de beståndsdelar som anges i 22 § NFS 2004:10 samt de parametrar som Fiskeriverket angett på s. 34 i denna dom.

Sökanden har uppgivit att tre läckagen av lakvatten från deponin har konstaterats och att vissa åtgärder för att komma till rätta med dessa har vidtagits (s. 23). Miljödomstolen anser att sökanden bör utreda vilka ytterligare åtgärder som behövs för att komma till rätta med läckagen på längre sikt.

Prövotidsförordnandet bör få den utformning som framgår av domslutet.

Provisoriska föreskrifter

Sökanden har föreslagit att halterna i det behandlade lakvattnet som släpps ut i recipient skall som riktvärde årsmedelvärde understiga de i tabellen i domslutet angivna halterna. För att bedöma utsläppets effekt vid höga/låga flöden bör enligt miljödomstolens mening riktvärdet vara flödesviktat.

De provisoriska föreskrifterna bör få den utformning som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, domsbilaga 3 (TSH-MD1)

Överklagandeskrift ställd till miljööverdomstolen skall ges in till Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, senast den 30 maj 2006.

Bjarne Karlsson

Lars Berggren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson och miljörådet Lars Berggren samt de sakkunniga ledamöterna Dan Björklund och Christer Lännergren.

Datum: 2006-01-16
 STOCKHOLMS TINGSRÄTT
 Avd 9

Hovgårdens avfallsanläggning

Förteckning över avfallstyper till deponering

 2006 -01- 20
 Akt. *M32248-04:1*
 Aktebil. *38*

 01 AVFALL FRÅN PROSPEKTERING, OVAN- OCH UNDERJORDSBRYTNING
 SAMT FYSIKALISK OCH KEMISK BEHANDLING AV MINERAL
15 ex
 01 04 *Avfall från fysikalisk och kemisk behandling av icke-metallhaltiga mineral*
 01 04 07* *Avfall som innehåller farliga ämnen från fysikalisk och kemisk behandling av icke-metallhaltiga mineral*
 01 04 08 *Annat kasserat grus och krossat bergartsmaterial än det som anges i 01 04 07*
 01 04 09 *Kasserad sand och lera*

 01 05 *Borrslam och annat borrhavfall*
 01 05 04 *Slam och avfall från borrhning efter sötvatten*
 01 05 05* *Oljehaltigt borrhslam och annat borrhavfall*
 01 05 06* *Borrhslam och annat borrhavfall som innehåller farliga ämnen*
 01 05 07 *Annat barythaltigt borrhslam och borrhavfall än det som anges i 01 05 05 och 01 05 06*
 01 05 08 *Annat kloridhaltigt borrhslam och borrhavfall än det som anges i 01 05 05 och 01 05 06*
 01 05 99 *Annat avfall*

 02 AVFALL FRÅN JORDBRUK, TRÄDGÅRDSNÄRING, VATTENBRUK, SKOGSBRUK, JAKT OCH FISKE SAMT FRÅN BEARBETNING OCH BEREDNING AV LIVSMEDEL

 02 01 *Avfall från jordbruk, trädgårdsnäring, vattenbruk, skogsbruk, jakt och fiske*
 02 01 08* *Avfall som innehåller farliga jordbrukskemikalier*
 02 01 09 *Annat avfall som innehåller jordbrukskemikalier än det som anges i 02 01 08*
 02 01 99 *Annat avfall*

 10 AVFALL FRÅN TERMISKA PROCESSER

 10 01 *Avfall från kraftverk och andra förbränningsanläggningar (utom 19)*

 10 01 01 *Bottenaska, slagg och pannaska (utom pannaska som anges i 10 01 04)*
 10 01 02 *Flygaska från kolförbränning*
 10 01 03 *Flygaska från förbränning av torv och obehandlat trä*
 10 01 04* *Flygaska och pannaska från oljeförbränning*
 10 01 05 *Kalciumbaserat reaktionsavfall i fast form från rökgasavsvavling*

10 01 07	Kalciumbaserat reaktionsavfall i slamform från rökgasavsvavling
10 01 13*	Flygaska från emulgerade kolväten som används som bränsle
10 01 14*	Bottenaska, slagg och pannaska från samförbränning som innehåller farliga ämnen
10 01 15	Annan bottenaska, slagg och pannaska från samförbränning än den som anges i 10 01 14
10 01 16*	Flygaska från samförbränning som innehåller farliga ämnen
10 01 17	Annan flygaska från samförbränning än den som anges i 10 01 16
10 01 18*	Avfall från rökgasrening som innehåller farliga ämnen
10 01 19	Annat avfall från rökgasrening än det som anges i 10 01 05, 10 01 07 och 10 01 18
10 01 24	Sand från fluidiserade bäddar
10 01 25	Avfall från lagring och bearbetning av bränsle för koleldade kraftverk
10 01 26	Avfall från kylvattenbehandling
10 01 99	Annat avfall
10 11	<i>Avfall från tillverkning av glas och glasprodukter</i>
10 11 03	Glasfiberavfall
10 11 05	Partikelformigt material och stoft
10 11 09*	Avfall från råvarublandningar som inte behandlats termiskt och som innehåller farliga ämnen
10 11 10	Annat avfall från råvarublandningar som inte behandlats termiskt än de som anges i 10 11 09
10 11 11*	Glasavfall i form av små partiklar och glasmjöl som innehåller tungmetaller (t.ex. från katodstrålerör)
10 11 12	Annat glasavfall än det som anges i 10 11 11
10 11 13*	Slam från polering och slipning av glas som innehåller farliga ämnen
10 11 14	Annat slam från polering och slipning av glas än det som anges i 10 11 13
10 11 15*	Fast avfall från rökgasbehandling som innehåller farliga ämnen
10 11 16	Annat fast avfall från rökgasbehandling än det som anges i 10 11 15
10 11 17*	Slam och filterkakor från rökgasbehandling som innehåller farliga ämnen
10 11 18	Annat slam och andra filterkakor från rökgasbehandling än de som anges i 10 11 17
10 12	<i>Avfall från tillverkning av keramikvaror, tegel, klinker och byggmaterial</i>
10 12 01	Avfall från råvarublandningar som inte behandlats termiskt
10 12 03	Partikelformigt material och stoft
10 12 05	Slam och filterkakor från rökgasbehandling
10 12 06	Kasserade formar
10 12 08	Keramikavfall, tegel, klinker och byggmaterial (efter termisk behandling)
10 12 09*	Fast avfall från rökgasbehandling som innehåller farliga ämnen
10 12 10	Annat fast avfall från rökgasbehandling än det som anges i 10 12 09
10 12 11*	Avfall från glaserings som innehåller tungmetaller
10 12 12	Annat avfall från glaserings än det som anges i 10 12 11
10 12 13	Slam från avloppsbehandling på produktionsstället
10 12 99	Annat avfall

10 13	Avfall från tillverkning av cement, kalk och puts samt produkter baserade på dessa
10 13 01	Avfall från råvarublandningar som inte behandlats termiskt
10 13 04	Avfall från bränning och släckning av kalk
10 13 06	Partikelformigt material och stoft (utom 10 13 12 och 10 13 13)
10 13 07	Slam och filterkakor från rökgasbehandling
10 13 09*	Avfall från tillverkning av asbestcement som innehåller asbest
10 13 10	Annat avfall från tillverkning av asbestcement än det som anges i 10 13 09
10 13 11	Andra cementbaserade kompositmaterial än de som anges i 10 13 09 och 10 13 10
10 13 12*	Fast avfall från rökgasbehandling som innehåller farliga ämnen
10 13 13	Annat fast avfall från rökgasbehandling än det som anges i 10 13 12
10 13 14	Betongavfall och betongslam
10 13 99	Annat avfall
10 14	Avfall från krematorier
10 14 01*	Kvikksilverhaltigt avfall från rökgasrening

12	AVFALL FRÅN FORMNING SAMT FYSIKALISK OCH MEKANISK YTBEHANDLING AV METALLER OCH PLASTER
12 01	Avfall från formning samt fysikalisk och mekanisk ytbehandling av metaller och plaster
12 01 16*	Blåstringsmaterial som innehåller farliga ämnen
12 01 17	Annat blåstringsmaterial än det som anges i 12 01 16

15	FÖRPACKNINGSAVFALL; ABSORBERMEDEL, TORKDUKAR, FILTERMATERIAL OCH SKYDDSKLÄDER SOM INTE ANGES PÅ ANNAN PLATS
15 01	Förpackningar (även kommunalt förpackningsavfall som samlats in separat)
15 01 10*	Förpackningar som innehåller rester av eller som är förorenade av farliga ämnen
15 01 11*	Metallförpackningar som innehåller en farlig, fast, porös fyllning (t.ex. asbest), även tomma tryckbehållare
15 02	Absorbermedel, filtermaterial, torkdukar och skyddskläder
15 02 02*	Absorbermedel, filtermaterial (även oljefilter som inte anges på annan plats), torkdukar och skyddskläder förorenade av farliga ämnen
15 02 03	Andra absorbermedel, filtermaterial, torkdukar och skyddskläder än de som anges i 15 02 02

16	AVFALL SOM INTE ANGES PÅ ANNAN PLATS I FÖRTECKNINGEN
16 01	Uttjänta fordon från olika transportslag (även maskiner som inte är avsedda att användas på väg) och avfall från

	demontering av uttjänta fordon och från underhåll av fordon (utom 13, 14, 16 06 och 16 08)	
16 01 11*	Bromsbelägg som innehåller asbest	
16 01 20	Glas	
16 02	Avfall från elektrisk och elektronisk utrustning	
16 02 09*	Transformatorer och kondensatorer som innehåller PCB	utgår
16 02 10*	Annan kasserad utrustning än den som anges i 16 02 09 som innehåller eller som är förorenad av PCB	
16 02 11*	Kasserad utrustning som innehåller klorfluorkarboner, HCFC, HFC	utgår
16 02 12*	Kasserad utrustning som innehåller fri asbest	
16 02 13*	Kasserad utrustning som innehåller andra farliga komponenter2 än de som anges i 16 02 09 till 16 02 12	utgår
16 02 14	Annan kasserad utrustning än den som anges i 16 02 09 till 16 02 13	utgår
16 02 15*	Farliga komponenter som avlägsnats från kasserad utrustning	
16 02 16	Andra komponenter än de som anges i 16 02 15 som avlägsnats från kasserad utrustning	
16 06	Batterier och ackumulatorer	
16 06 04	Alkaliska batterier (utom 16 06 03)	
16 06 05	Andra batterier och ackumulatorer	
16 10	Vattenhaltigt avfall avsett att behandlas utanför produktionsstället	
16 10 01*	Vattenhaltigt avfall som innehåller farliga ämnen	
16 10 02	Annat vattenhaltigt avfall än det som anges i 16 10 01	
16 10 03*	Vattenhaltiga koncentrat som innehåller farliga ämnen	
16 10 04	Andra vattenhaltiga koncentrat än de som anges i 16 10 03	
17	BYGG- OCH RIVNINGS-AVFALL (ÄVEN UPPGRÄVDA MASSOR FRÅN FÖRORENADE OMRÅDEN)	
17 01	Betong, tegel, klinker och keramik	
17 01 01	Betong	
17 01 02	Tegel	
17 01 03	Klinker och keramik	
17 01 06*	Blandningar eller separata fraktioner av betong, tegel, klinker och keramik som innehåller farliga ämnen	
17 01 07	Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06	
17 02	Trä, glas och plast	
17 02 02	Glas	
17 02 03	Plast	
17 02 04*	Glas, plast och trä som innehåller eller som är förorenade med farliga ämnen	
17 03	Bitumenblandningar, stenkols tjära och tjärprodukter	
17 03 01*	Bitumenblandningar som innehåller stenkols tjära	
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01	
17 03 03*	Stenkols tjära och tjärprodukter	
17 05	Jord (även uppgrävda massor från förorenade områden), sten och muddermassor	
17 05 03*	Jord och sten som innehåller farliga ämnen	

17 05 04	Annan jord och sten än den som anges i 17 05 03
17 05 05*	Muddermassor som innehåller farliga ämnen
17 05 06	Andra muddermassor än de som anges i 17 05 05
17 05 07*	Spårballast som innehåller farliga ämnen
17 05 08	Annan spårballast än den som anges i 17 05 07
17 06	<i>Isolermaterial och byggmaterial som innehåller asbest</i>
17 06 01*	Isolermaterial som innehåller asbest
17 06 03*	Andra isolermaterial som består av eller som innehåller farliga ämnen
17 06 04	Andra isolermaterial än de som anges i 17 06 01 och 17 06 03
17 06 05*	Byggmaterial som innehåller asbest
17 08	<i>Gipsbaserade byggmaterial</i>
17 08 01*	Gipsbaserade byggmaterial som är förorenade med farliga ämnen
17 08 02	Andra gipsbaserade byggmaterial än de som anges i 17 08 02
17 09	<i>Annat bygg- och rivningsavfall</i>
17 09 01*	Bygg- och rivningsavfall som innehåller kvicksilver
17 09 02*	Bygg- och rivningsavfall som innehåller PCB (t.ex. fogmassor, hartsbaserade golv, isolerrutor och kondensatorer som innehåller PCB)
17 09 03*	Annat bygg- och rivningsavfall (även blandat avfall) som innehåller farliga ämnen
17 09 04	Annat blandat bygg- och rivningsavfall än det som anges i 17 09 01, 17 09 02 och 17 09 03
19	AVFALL FRÅN AVFALLSHANTERINGSANLÄGGNINGAR, EXTERNA AVLOPPSRENINGSVÄRK OCH FRAMSTÄLLNING AV DRICKSVATTEN ELLER VATTEN FÖR INDUSTRIÄNDAMÅL
19 01	<i>Avfall från förbränning eller pyrolys av avfall</i>
19 01 05*	Filterkaka från rökgasrening
19 01 07*	Fast avfall från rökgasrening
19 01 10*	Förbrukat aktivt kol från rökgasrening
19 01 11*	Bottenaska och slagg som innehåller farliga ämnen
19 01 12	Annan bottenaska och slagg än den som anges i 19 01 11
19 01 13*	Flygaska som innehåller farliga ämnen
19 01 14	Annan flygaska än den som anges i 19 01 13
19 01 15*	Pannaska som innehåller farliga ämnen
19 01 16	Annan pannaska än den som anges i 19 01 15
19 01 17*	Avfall från pyrolys som innehåller farliga ämnen
19 01 18	Annat avfall från pyrolys än det som anges i 19 01 17
19 01 19	Sand från fluidiserade bäddar
19 01 99	Annat avfall
19 02	<i>Avfall från fysikalisk eller kemisk behandling av avfall (även avlägsnande av krom eller cyanid samt neutralisering)</i>
19 02 03	Avfall som blandats, bestående endast av icke-farligt avfall
19 02 04*	Avfall som blandats, bestående av minst en sorts farligt avfall
19 02 06	Annat slam från fysikalisk eller kemisk behandling än

	det som anges i 19 02 05
19 02 07*	Olja och koncentrat från avskiljning
19 02 09*	Fast brännbart avfall som innehåller farliga ämnen
19 02 10	Annat brännbart avfall än det som anges i 19 02 08 och 19 02 09
19 02 11*	Annat avfall som innehåller farliga ämnen
19 02 99	Annat avfall
19 03	<i>Stabiliserat eller solidifierat avfall</i>
19 03 04*	Avfall, klassificerat som farligt, som delvis stabiliserats
19 03 05	Annat stabiliserat avfall än det som anges i 19 03 04
19 03 06*	Avfall, klassificerat som farligt, som solidifierats
19 03 07	Annat solidifierat avfall än det som anges i 19 03 06
19 04	<i>Förglasat avfall och avfall från förglasning</i>
19 04 01	Förglasat avfall
19 04 02*	Flygaska och annat avfall från rökgasrening
19 04 03*	Icke-förglasad fast fas
19 05	<i>Avfall från aerob behandling av fast avfall</i>
19 05 03	Kompost som inte uppfyller uppställda krav
19 05 99	Annat avfall
19 06	<i>Avfall från anaerob behandling av avfall</i>
19 06 04	Rötrest från anaerob behandling av kommunalt avfall
19 06 06	Rötrest från anaerob behandling av animaliskt och vegetabiliskt avfall
19 06 99	Annat avfall
19 08	<i>Avfall från avloppsreningsverk som inte anges på annan plats i förteckningen</i>
19 08 01	Rens
19 08 02	Avfall från sandfång
19 08 08*	Tungmetallhaltigt avfall från membransystem
19 08 11*	Slam som innehåller farliga ämnen från biologisk behandling av industriavloppsvatten
19 08 12	Annat slam från biologisk behandling av industriavloppsvatten än det som anges i 19 08 11
19 08 13*	Slam som innehåller farliga ämnen från annan behandling av industriavloppsvatten
19 08 14	Annat slam från annan behandling av industriavloppsvatten än det som anges i 19 08 13
19 08 99	Annat avfall
19 09	<i>Avfall från framställning av dricksvatten eller vatten för industriändamål</i>
19 09 01	Fast avfall från primär filtrering eller rensning
19 09 02	Slam från klarning av dricksvatten
19 09 03	Slam från avkalkning
19 09 05	Mättade eller förbrukade jonbyteshartser
19 09 06	Lösningar och slam från regenerering av jonbytare
19 09 99	Annat avfall
19 10	<i>Avfall från fragmentering av metallhaltigt avfall</i>
19 10 03*	"Fluff" - lättfraktioner och stoft som innehåller farliga ämnen
19 10 04	Annat "fluff" - lättfraktioner och stoft än det som anges i 19 10 03
19 10 05*	Andra fraktioner som innehåller farliga ämnen

19 10 06	Andra fraktioner än de som anges i 19 10 05
19 12	Annat avfall från mekanisk behandling av avfall (t.ex. sortering, krossning, komprimering, sintring)
19 12 05	Glas
19 12 09	Mineraler (t.ex. sand, sten)
19 12 11*	Annat avfall (även blandningar av material) från mekanisk behandling av avfall som innehåller farliga ämnen
19 12 12	Annat avfall (även blandningar av material) från mekanisk behandling av avfall som innehåller farliga ämnen än det som anges i 19 12 11
19 13	Avfall från efterbehandling av jord och grundvatten
19 13 01*	Fast avfall från efterbehandling av jord som innehåller farliga ämnen
19 13 02	Annat fast avfall från efterbehandling av jord än det som anges i 19 13 01
19 13 03*	Slam från efterbehandling av jord som innehåller farliga ämnen
19 13 04	Annat slam från efterbehandling av jord än det som anges i 19 13 03
19 13 05*	Slam från efterbehandling av grundvatten som innehåller farliga ämnen
19 13 06	Annat slam från efterbehandling av grundvatten än det som anges i 19 13 05

20	KOMMUNALT AVFALL (HUSHÅLLSAVFALL OCH LIKNANDE HANDELS-, INDUSTRI- OCH INSTITUTIONSAVFALL) ÄVEN SEPARAT INSAMLADE FRAKTIONER
20 01	Separat insamlade fraktioner (utom 15 01)
20 01 21*	Lysrör och annat kvicksilverhaltigt avfall
20 01 35*	Annan kasserad elektrisk och elektronisk utrustning än den som anges i 20 01 21 och 20 01 23 som innehåller farliga komponenter <i>6.5.0</i>
20 01 41	Avfall från sotning av skorstenar
20 01 99	Andra fraktioner
20 02	Trädgårds- och parkavfall (även avfall från begravningsplatser)
20 02 02	Jord och sten
20 02 03	Annat icke biologiskt nedbrytbart avfall
20 03	Annat kommunalt avfall
20 03 03	Avfall från gaturenhållning
20 03 06	Avfall från rengöring av avlopp
20 03 07	Skrymmande avfall
20 03 99	Annat kommunalt avfall

Hovgårdens avfallsanläggning

Förteckning över typer av förorenade massor, blästersand och därmed jämförligt avfall aktuella för behandling, lagring och deponi

12 01 16*	Blåstringsmaterial som innehåller farliga ämnen
12 01 17	Annat blåstringsmaterial än det som anges i 12 01 16
16 10 01*	Vattenhaltigt avfall som innehåller farliga ämnen
16 10 02	Annat vattenhaltigt avfall än det som anges i 16 10 01
16 10 03*	Vattenhaltiga koncentrat som innehåller farliga ämnen
16 10 04	Andra vattenhaltiga koncentrat än de som anges i 16 10 03
17 01 06*	Blandningar eller separata fraktioner av betong, tegel, klinker och keramik som innehåller farliga ämnen
17 01 07	Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06
17 02 04*	Glas, plast och trä som innehåller eller som är förorenade med farliga ämnen
17 03 01*	Bitumenblandningar som innehåller stenkolstjära
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
17 03 03*	Stenkolstjära och tjärprodukter
17 05 03*	Jord och sten som innehåller farliga ämnen
17 05 04	Annan jord och sten än den som anges i 17 05 03
17 05 05*	Muddermassor som innehåller farliga ämnen
17 05 06	Andra muddermassor än de som anges i 17 05 05
17 05 07*	Spårballast som innehåller farliga ämnen
17 05 08	Annan spårballast än den som anges i 17 05 07

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avd 9

2006 -01- 20

Akt. M.32248-04:
Akobil. 39

15.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till Miljööverdomstolen. Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till miljödomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Senaste dag för överklagande finns normalt angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s.k. anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka anslutningsöverklagandet till miljödomstolen.

Anslutningsöverklagandet måste ha kommit in till miljödomstolen inom en vecka från den senaste dag för överklagande som normalt finns angiven i slutet av domen.

Om det första överklagandet förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till Miljööverdomstolen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av miljödomstolens namn (tingsrättens namn) samt dag och nummer för domen,
4. den ändring som yrkas i miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för ändringsyrkandet, samt
6. de bevis som åberopas.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas inte lagts fram tidigare skall i mål där förlikning om saken är tillåten klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet.

OBSERVERA

1. Överklagandet skall alltså vara riktat till Miljööverdomstolen men lämnas eller skickas till miljödomstolen. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt frakterad försändelse.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte part bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Miljööverdomstolens dom 2007-11-26, M 4675-06

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1304

DOM
2007-11-26
Stockholm

Mål nr
M 4675-06
Aktbilaga 27

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, dom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04, se bilaga A

KLAGANDE

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

Ombud: advokaterna Mårten Bengtsson och Åsa Borgardt, Box 16295,
103 25 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till verksamhet på avfallsanläggning

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen fastställer att etapp 2 av befintlig deponi är en deponi för farligt avfall samt medger Uppsala kommun avsteg från kravet på geologisk barriär i 19-20 §§ förordningen (2001:512) om deponering av avfall för befintlig del av etapp 2. Deponin skall utformas och verksamheten bedrivas i enlighet med vad kommunen angett eller i övrigt åtagit sig i målet.

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 2

Telefon
08-700 34 00
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-21 93 27

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Uppsala kommun (kommunen) har yrkat att miljödomstolens klassificering av befintlig del av etapp 2 på Hovgårdens avfallsanläggning skall ändras på så sätt att den skall klassificeras som en deponi för icke-farligt avfall. För det fall Miljööverdomstolen finner att denna etapp skall klassificeras som farligt avfall har kommunen yrkat att Miljööverdomstolen skall medge avsteg eller undantag från kravet på geologisk barriär för befintlig del av denna etapp.

Vidare har kommunen yrkat att tillsynsmyndigheten vid driftstörningar skall ges rätt att medge avsteg från gällande villkor samt föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras för att undvika olägenheter för omgivningen.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har till stöd för sin talan i huvudsak anfört följande.

På befintlig del av etapp 2 deponeras idag icke-farligt avfall i form av främst grov-, bygg-, och industri avfall. Även den fortsatta deponeringen kommer endast att omfatta icke-farligt avfall. Därtill kommer etapp 2 att utökas med ytterligare en deponiyta för deponering av icke-farligt avfall.

Efter den 16 juli 2001 har på befintlig del av etapp 2 deponerats farligt avfall i form av 680 ton grushaltigt slam från bilvårdsanläggningar. Slammet skickas idag till annan anläggning där det avvattnas och komposterar för att sedan återanvändas som sluttäckningsmaterial. Av den totala mängden avfall som deponerats på etapp 2 efter den 16 juli 2001 utgör farligt avfall endast ca 1,5 %. Av den totala mängden avfall som deponerats sedan deponin togs i anspråk i början av 1970-talet utgör slammet endast 0,98 %, eller 13 387 ton. Angivna mängder avser ej avvattnat slam för vilket TS-halten bedöms vara 10 procent. Mot bakgrund av att vattenfasen bedöms ha lakat ur och samlats upp av den befintliga dräneringen bedöms den kvarvarande mängden slam endast motsvara knappt 1 400 ton. Uppmätta halter av metaller i slammet ligger under riktvärdena för mindre känslig markanvändning med grundvattenskydd. Uppmätta halter av metaller, alifater och aromater i slammet ligger även mycket under de acceptanskriterier för förorenade massor i deponier för icke-farligt avfall som satts upp av Svenska Renhållningsverksföreningen. Risken för spridning av föroreningar från slammet bedöms därmed vara mycket begränsad.

Vid den av miljödomstolen gjorda klassificeringen av del av etapp 2 som en deponi för farligt avfall har det ålegat domstolen att beakta frågan om avsteg eller undantag från deponeringsförfordningens krav på geologisk barriär.

Den geologiska barriären för etapp 2 utgörs av jordlagren i området nedströms befintlig slänthol sydväst om deponiområdet till recipienten Hovgårdsbäcken och avgränsas i vertikallängd vid berggrundens överyta. Avståndet till Hovgårdsbäcken är ca 400 meter. Moränens genomsläpplighet har bedömts vara $3,3 \times 10^{-6}$ m/s, grundvattengradienten 0,0043 och den effektiva porositeten 0,12. Transporttiden för lakvattnet genom barriären har beräknats till ca 105 år och uppfyller således deponeringsförfordningens krav på geologisk barriär för en deponi för icke-farligt avfall.

Om befintlig del av etapp 2 klassificeras som en deponi för farligt avfall innebär det vid fortsatt deponering att en konstgjord barriär i form av en mellantäckning måste anläggas ovanpå den befintliga deponin för att uppfylla deponeringsförfordningens krav. En sådan barriär skulle dock inte innebära någon märkbar skillnad för den urlakning som sker från den mycket begränsade mängden farligt avfall som tidigare deponerats. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår vidare att verksamheten sammantaget inte medför någon betydande miljöpåverkan på vattensystemet nedströms anläggningen. Denna bedömning har gjorts utifrån befintliga förhållanden, dvs. utan en konstgjord geologisk barriär. Mot bakgrund av det och att det inte kommer att deponeras något ytterligare farligt avfall på befintlig del av etapp 2 kan avsteg eller undantag från deponeringsförfordningens krav på geologisk barriär medges.

Det är inte ett praktiskt genomförbart alternativ att anlägga en konstgjord geologisk barriär ovanpå den befintliga deponin. Kommunen skulle istället behöva ta ny mark i anspråk för framtida deponering. Kommunens ursprungliga avsikt att minimera ianspråktaga ytor för att minska lakvattenbildning skulle därmed omintetgöras.

Det har skett ett lakvattenläckage från etapp 2 norrut mot inäga Svartmuttern och Hovgårdsbäcken från etapp 2. Läckaget har orsakats av att deponering skett utanför vattendelaren inom ett ca 0,4 ha stort område. Sedan läckaget konstaterats har någon ytterligare deponering inte skett och kommer inte heller ske i framtiden. Denna väl avgränsade del av deponin kan betraktas som avslutad och omfattas rätteligen inte av kommunens ansökan om fortsatt deponering på befintlig del av etapp 2. Den fortsatta deponeringen på befintlig del av etapp 2 kommer överhuvudtaget inte påverka läckagets storlek varför läckaget saknar betydelse för de frågor som är aktuella i målet. Kommunen åtar sig att senast till utgången av år 2009 att sluttäcka denna del av deponin. Denna sluttäckning kommer att uppfylla deponiförfordningens krav avseende sluttäckning av deponier för farligt avfall. Därmed kommer läckaget att minska från 1 200 m³ till ca 20 m³ per år. Detta i sin tur bedöms medföra en längre transporttid för läckaget innan det når Hovgårdsbäcken.

Det av kommunen i ansökan föreslagna villkoret (haverivillkoret) kan inte anses som alltför vittomfattande under förutsättning att ett bemyndigande begränsas till att avse endast driftstörningar. Tillsynsmyndigheten har under hand förklarat sig positiva till ett bemyndigande.

YTTRANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har anfört att ianspråktagen del av etapp 2 skall klassificeras som en deponi för farligt avfall. Ensamt avgörande för detta är att det deponerats farligt avfall efter den 16 juli 2001. Mängden eller farligheten hos det farliga avfall som deponerats eller avses deponeras påverkar således inte klassningen av deponin. Klassificeras deponin som en deponi för farligt avfall skulle avsteg kunna medges från kravet på geologisk barriär i 19 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Grunden för detta är att mängden deponerat farligt avfall endast utgör en liten del, knappt 1 % (13 837 ton), av totala mängden deponerat avfall på befintlig del av etapp 2 och att ytterligare avfall inte kommer att deponeras. Bolagets uppgifter, även efter komplettering i målet, om slammet och dess farlighet/risk för påverkan på människors hälsa och miljön är otillräckliga. Naturvårdsverket har dock konstaterat att avfallet redan finns

där och att kommunen har kontroll på föroreningarna i lakvattnet. Genom att kommunen sluttäcker deponin enligt kraven för farligt avfall minskar risken för påverkan på människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen anser att deponin kan klassas som deponi för icke farligt avfall. För det fall befintlig del av etapp 2 skall klassificeras som en deponi för farligt avfall bör undantag kunna medges i enlighet med kommunens andrahandsyrkande.

Det är motiverat med någon form av ”haverivillkor” innebärande att tillsynsmyndigheten har möjlighet att medge avsteg från gällande villkor vid driftstörning av betydelse. Hovgårdens avfallsanläggning är utsatt för vädrets krafter och det kan trots vidtagna skyddsåtgärder inte uteslutas att situationer kan uppstå så avsteg bör kunna medges från uppställda villkor beroende på väderleksförhållanden eller andra orsaker. Bemyndigandet bör dock inskränkas till att tillsynsmyndigheten får medge avsteg från gällande villkor. Det finns inte behov av att tillsynsmyndigheten ges rätt att föreskriva om ytterligare villkor för att undvika olägenheter för omgivningen. Fråga om lämpliga åtgärder mot olägenheter kan lösas genom samråd mellan verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen föreslår följande villkorsskrivning.

”Vid driftstörning som medför att anläggningen skadas eller att reningsutrustning måste tas ur drift skall åtgärder vidtas för att motverka olägenheter för omgivningen. Samråd skall ske med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får medge att avsteg från gällande villkor sker tillfälligtvis.”

Fiskeriverket har anfört att miljödomstolens dom bör stå kvar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun har tillstyrkt kommunens överklagande. Nämnden har anfört att ett bemyndigande till tillsynsmyndigheten är motiverat endast för en extraordinär händelse som verksamheten rimligtvis inte kunnat planera för. Den deponering i etapp 2 som skett utanför vattendelaren bör avslutas och sluttäckas. Under förutsättning att sluttäckning av denna del av deponin görs på det sätt som kommunen beskriver har nämnden ingen erinran mot bolagets åtagande.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Huvudregeln enligt förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen) är att det för deponier skall finnas såväl bottentätning för driftsfasen som en geologisk barriär för tiden därefter. Bakgrunden till dessa krav återfinns i EG-direktivet 1999/31/EG om deponering av avfall. Den dispensmöjlighet från dessa krav som finns enligt 24 § deponeringsförordningen är uppenbarligen att se som en undantagsregel och det ligger i dess natur att den skall tillämpas restriktivt för att det skall vara möjligt att upprätthålla direktivets syfte och effektivitet.

Genom miljödomstolens dom har Uppsala kommun medgivits avsteg eller undantag från deponeringsförordningens krav på bottentätning för befintlig del av etapp 2. Miljööverdomstolen har nu att ta ställning till vilka krav på geologisk barriär som skall ställas för aktuell deponi enligt deponeringsförordningen (19-20 §§ deponeringsförordningen). Om deponin klassificeras som en deponi för icke farligt avfall uppfylls förordningens krav på lokalisering och geologisk barriär. Om deponin i stället klassifi-

ceras som en deponi för farligt avfall uppfylls inte förordningens krav och Miljööverdomstolen har då att bedöma om dispens från kravet på geologisk barriär kan ges enligt 24 § deponeringsförordningen.

Eftersom det deponerats farligt avfall på befintlig del av etapp 2 efter den 16 juli 2001 skall deponin klassificeras som en deponi för farligt avfall. Den mängd farligt avfall som deponerats efter den 16 juli 2001 är förhållandevis liten – 680 ton eller 1,5 % av total mängd deponerat material från den tidpunkten och knappt 1 % av den totala mängden material som deponerats sedan start – och metallhalterna för de flesta metaller underskrider riktvärden för mindre känslig markanvändning med grundvattenskydd. Med beaktande härav finner Miljööverdomstolen att avsteg enligt 24 § deponeringsförordningen från kravet på geologisk barriär kan medges för den befintliga delen av etapp 2 utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Oavsett att befintlig del av etapp 2 nu klassificeras som en deponi för farligt avfall har kommunen att följa vad man anfört i sin ansökan nämligen att allt farligt avfall fortsättningsvis skall deponeras på den nya deponin för farligt avfall. Miljööverdomstolen noterar vidare kommunens åtagande att senast vid utgången av år 2009 sluttäcka det 0,4 hektar stora området i befintlig del av etapp 2, där deponering skett utanför vattendelare; detta åtagande faller enligt Miljööverdomstolen inom ramen för det allmänna villkoret i den överklagade domen.

Vad gäller det av kommunen föreslagna s.k. haverivillkoret har det inte framkommit något i Miljööverdomstolen som ger skäl att göra någon annan bedömning än den miljödomstolen gjort.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2007-12-27

Ulf Bjällås Lars Hydén
Henrik Runeson Liselotte Rågmark

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, miljørådet Lars Hydén samt hovrättsråden Henrik Runeson och Liselotte Rågmark, referent. Enhälligt.

Föredragande har varit EvaLinda Sederholm.

Miljödomstolens dom 2012-11-30, M 1571-07

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och
miljödomstolen

DOM
2012-11-30
meddelad i
Nacka Strand

Sid 1 (37)
Mål nr M 1571-07

SÖKANDE

Uppsala Vatten och Avfall AB
Box 1444
751 44 Uppsala

Ombud: Advokaterna Mårten Bengtsson och Åsa Borgardt
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295
103 25 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd till verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning i Uppsala kommun; nu fråga om prøvotidsredovisning.

Ao: 129
Anläggnings ID: 29869
Koord. (SWEREF 99) N: 6646805 E: 654970

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar prøvotiden och föreskriver slutliga villkor för utsläpp till recipient av behandlat lakvatten samt ytterligare delegationer enligt följande.

Slutliga villkor och bemyndigaden

Omhändertagande av lakvatten

Dok.Id 248142

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

9 a. Halterna i behandlat lakvatten som släpps ut till recipient får inte överskrida nedan angivna begränsningsvärden, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde.

Ämne	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	10
Totalfosfor (P-tot)	0,3
Biokemisk syreförbrukning, BOD ₇	10
Totalt organiskt kol, TOC	80
Klorid, Cl	3000

Ämne	Halt (µg/l)
Bly, Pb	5
Kadmium, Cd	0,3
Koppar, Cu	50
Krom, Cr	10
Kvicksilver, Hg	0,1
Nickel, Ni	20
Zink, Zn	100

9 b. Utsläppet av fosfor får inte överskrida 15 kg, beräknat som ett rullande aritmetiskt medelvärde över en tioårsperiod.

9 c. Redovisade åtgärder för att förbättra nitrifikationen och förbättra luftningen i den sista poleringsdammen ska vara genomförda inom ett år efter det att denna dom vunnit laga kraft.

9 d. Bolaget ska inom fem år efter att denna dom vunnit laga kraft genomföra en grundläggande karakterisering av utsläpp till recipient. Därefter ska karakterisering ske fortlöpande. Bolaget ska i samband med karakteriseringarna samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervälet. Karakteriseringarna ska utformas på ett sådant sätt att tillsynsmyndigheten bl.a. får underlag för att bedöma eventuellt

behov av villkor för att minska risken för akuttoxiska effekter.

9 e. Bolaget ska i miljörapporten redovisa utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren.

Bemyndiganden

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som erfordras avseende

dels intervall för karakterisering av utsläpp till vatten (efter den grundläggande karakteriseringen som ska ske inom fem år efter att denna dom vunnit laga kraft.)

dels ytterligare begränsningsvärden med anledning av resultat från karakterisering.

TILLSTÅND

Miljödomstolen, Stockholms tingsrätt, lämnade genom deldom 9 maj 2006 Uppsala kommun tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Hovgårdens avfallsanläggning på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun.

Anläggningen drivs nu efter bolagisering i det kommunala bolaget Uppsala Vatten och Avfall AB.

Miljödomstolen förordnade om prøvotid och provisoriska föreskrifter enligt följande.

Prövotid

Prövotiden löper till utgången av år 2010. Vid prøvotidens utgång ska kommunen till miljödomstolen redovisa erfarenheterna av behandling av lakvatten och de tekniska möjligheterna att begränsa utsläppet av föroreningar ytterligare samt de ekonomiska konsekvenserna av detta. Prøvotidsredovisningen innebär vidare att flödena i åsystemet (Hovgårdsbäcken, Lissån och Tomtaån) ner till Funbosjön ska kartläggas och redovisas kopplade till utsläppen av lakvatten och att analyser av lakvattnet ska anpassas till innehållet i det avfall som tas in på anläggningen. En ingående karaktärisering av lakvattnet ska genomföras minst en gång per år, jfr med de beståndsdelar som anges i 22 § NFS 2004:10 och med de parametrar som Fiskeriverket angett på s. 34 i denna dom. Alternativ till att släppa ut det renade lakvattnet i recipient (bäcksystemet som mynnar i Funbosjön) genom lokalt omhändertagande ska utredas och redovisas vid prøvotidens utgång och utredning ska företas och åtgärder föreslås för att komma till rätta med de konstaterade lakvattenläckagen på längre sikt. Kommunen ska till miljödomstolen vid prøvotidens utgång redovisa förslag till de slutliga villkor som bör gälla.

Provisoriska föreskrifter

Under provotiden och till dess annat bestäms ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

Halterna i det behandlade lakvatten som släpps ut i recipient från och med den 1 juli 2007 ska som flödesviktat riktvärde årsmedelvärde understiga följande halter.

Ämne	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	10
Totalfosfor (P-tot)	0,3
Biokemisk syreförbrukning, BOD ₇	10
Totalt organiskt kol, TOC	80
Klorid, Cl	3000

Ämne	Halt (µg/l)
Bly, Pb	5
Kadmium, Cd	0,3
Koppar, Cu	50
Krom, Cr	10
Kvikksilver, Hg	0,1
Nickel, Ni	20
Zink, Zn	100

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen avslutar provotiden och föreskriver nedan angivna slutliga villkor att gälla för anläggningen.

Halterna i behandlat lakvatten som släpps ut till recipient får inte överskrida nedan angivna begränsningsvärden, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde.

Ämne	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	10
Totalfosfor (P-tot)	0,3
Biokemisk syreförbrukning, BOD ₇	10
Totalt organiskt kol, TOC	80
Klorid, Cl	3000

Ämne	Halt (µg/l)
Bly, Pb	5
Kadmium, Cd	0,3
Koppar, Cu	50
Krom, Cr	10
Kvicksilver, Hg	0,1
Nickel, Ni	20
Zink, Zn	100

Om halterna för ett kalenderår överskrids ska bolaget vidta lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att överskridandet inte ska upprepas. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om överskridandet och de åtgärder som vidtagits eller kommer att genomföras med anledning av överskridandet. Vid överskridande av halten för klorid gäller istället att tillsynsmyndigheten genast ska underrättas om överskridandet och orsaken till detta. Först efter upprepade överskridanden behöver vidtagna och planerade åtgärder redovisas.

Bolaget ska inom fem år från dagen för dom genomföra en grundläggande karakterisering för utsläpp till recipient. Bolaget ska i samband med detta samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervälet. Tillsynsmyndigheten bör bemyndigas föreskriva om det fortsatta intervallet för karakterisering av lakvatten.

PRÖVOTIDSREDOVISNING MED KOMPLETTERINGAR

Erfarenheter av lakvattenbehandlingen och reningsanläggningens

uppbyggnad och funktion

Förorenat vatten uppkommer dels som ett lakvatten från deponin dels som ett avrinnande ytvatten från hårdgjorda ytor. Förenklat benämns dessa förorenade vatten lakvatten.

Reningsverket i dess nuvarande form togs i bruk juni/juli 2007 och innebär en långtgående biologisk rening med nitrifikation av lakvattnet. Reningsverket består av ett mekaniskt-kemiskt reningssteg, ett biosteg och ett poleringssteg. I det mekaniskt-kemiska reningssteget tillsätts kaliumpermanganat, vilket leder till kemisk oxidation som fäller ut järn och mangan samt även ger viss oxidation av svårnedbrytbara organiska ämnen. Efter kemsteget leds vattnet till biosteget. Biosteget består av två parallella linjer. Vardera linjen består av två luftade bassänger där en av bassängerna i linjen innehåller bärarmaterial som mikroorganismer tillväxer på. I biosteget sker en minskning av organiskt innehåll samt en oxidation av ammoniumkväve till nitratkväve. Efter biosteget leds lakvattnet via en sedimenteringsdamm och två stora parallella poleringsdammar samt slutligen genom en luftad damm till recipient.

Reningsverket har fungerat tillfredställande. Efter intrimning under 2007 och 2008 uppfylls villkoren i den provisoriska föreskriften. Under 2007 (uppstartsåret) och 2008 överskreds halten avseende ammoniumkväve i den provisoriska föreskriften. Anledningen till detta var intrimningsproblem och stora flöden med kväverikt kallt vatten.

Karaktärisering av lakvatten

Analyser av lakvattnet ska enligt provotidsföreskriften anpassas till innehållet i det avfall som tas in på anläggningen. En ingående karaktärisering ska genomföras en gång per år. Lakvattnet har karaktäriserats vad gäller organiska och oorganiska ämnen.

Oorganiska ämnen

Obehandlat lakvatten från Hovgården har jämförts med obehandlat lakvatten från ca 20 andra deponier i Sverige. Arsenik och barium - troligen från askor som deponerats på Hovgården - erhöll då högre halter.

Det finns veterligt inget bra referensmaterial från andra deponier i landet med egen lakvattenrening att jämföra Hovgårdens renade lakvatten med varför en jämförelse gjorts med renat kommunalt avloppsvatten från Kungsängsverket i Uppsala. Anledningen till jämförelsen med just Kungsängsverket i Uppsala är att bolaget har tillgång till långa mätserier av god kvalitet. Vid jämförelsen bör dock beaktas att flödet från Kungsängsverket är ca 100 gånger högre än från Hovgårdens reningsverk. Sammanfattningsvis kan sägas att halterna av vissa lätttrörliga metaller (As, Ba, Cr, Cd, Pb) - sannolikt från deponerade askor - har förhöjda halter i renat lakvatten från Hovgården jämfört med renat avloppsvatten från Kungsängsverket. Andra studerade metaller har likvärdiga eller något förhöjda halter.

Både orenat och renat lakvatten har mycket låga fosforhalter jämfört med kommunalt avloppsvatten. Totalkvävehalten för orenat lakvatten är låg jämfört med andra deponier, men dubbelt så hög som för orenat avloppsvatten. I det renade lakvattnet föreligger huvuddelen av kvävet i oxiderad form (nitrat) på grund av det biologiska reningssteget.

Deponering av askor på Hovgården medför att relativt höga halter av ämnen från lättlösliga salter (Na, K, Mg, Ca) erhålls i både orenat och renat lakvatten. Hovgårdens lakvatten är mycket starkt buffrat och motverkar försurning av recipienterna. Syrehalten i lakvattnet höjs kraftigt i de olika reningsstegen.

Organiska ämnen

Orenat lakvatten från Hovgården har lågt innehåll av organiska miljögifter jämfört med orenat lakvatten från elva andra deponier enligt IVLs rapport B-1353. Det kan

konstateras att anläggningens obehandlade lakvatten har betydligt lägre halter än de andra deponierna av ftalater, klorbensener, monocykliska kolväten och PAH samt likvärdiga halter för klorfenoler och pesticider. Jämfört med ett normalt orenat kommunalt avloppsvatten är halterna i det orenade lakvattnet av dioxiner, ftalater och nonylfenol normalt lägre, medan halten av klorbensener (summan) ligger på samma nivå.

I en specialundersökning analyserades ett 140-tal organiska ämnen i det renade lakvattnet från Hovgården. Halterna i det renade lakvattnet ligger under rapporteringsgränserna eller har extremt låga halter.

Metoder att begränsa utsläpp till vatten ytterligare

Reningstekniska åtgärder

Bolaget har studerat olika alternativ till att helt eller delvis släppa ut det renade lakvattnet till recipient. De reningstekniska åtgärder som redovisats är förstärkt biologisk rening, kemisk fällning, dammar och våtmarker, filtrering, oxidation, indunstning.

Lämpliga reningstekniker

Utifrån de erfarenheter bolaget haft från lakvattenreningen under provotiden så är det framförallt åtgärder som resulterar i ytterligare sänkta halter av ammoniumkväve som är intressanta. Sänkning av ammoniumkvävehalterna kan ske genom att förbättra nitrifikationsprocessen. När det gäller halter av övriga ämnen, som inte ingått i villkoren till den provisoriska föreskriften, så har ett stort antal ämnen, framförallt organiska miljöstörande ämnen, analyserats i det renade lakvattnet och jämförts med halterna i recipienten. Undersökningarna har visat att det renade lakvattnet innehåller låga halter av organiska ämnen. Anledningen till detta är dels att det orenade lakvattnet innehåller förhållandevis låga halter av dessa, dels att den nuvarande biologiska lakvattenreningen bedöms effektivt motverka utsläpp av dessa ämnen.

Bolaget har utifrån ovanstående resonemang valt ut två åtgärder som bedöms vara de miljömässigt, tekniskt och ekonomiskt mest intressanta i detta fall, förstärkning av nitrifikationskapaciteten i biosteget samt förbättrad luftning i den sista dammen.

Nitrifikationen av lakvattnet vid svåra driftförhållanden (stora mängder kallt vatten) kan förbättras med mer bärarmaterial i det biologiska reningsstegets reaktorer. Investeringskostnaden är i detta fall ca 250 kkr och den ökade energiåtgången beräknas bli ca 18 000 kWh/år baserat på ett årligt flöde av 180 000 m³. Kostnadsökningen för Hovgårdens lakvattenrening, inberäknat drift och kapitaltjänstkostnader, är 1-2 %. Miljömässigt innebär en förstärkning av nitrifikationskapaciteten i reningsverket lägre halter ammoniumkväve i utgående vatten samt att nedbrytningen av organiska ämnen i viss mån förbättras. Bättre nitrifikation i reningsverket ger minskad syreförbrukning i recipienten. Slutprodukten nitrat kan sedan fungera som en syrekälla vid syrefria bottenar.

Förbättrad luftning i den sista dammen ger också bättre syreförhållanden i närrecipienten till en rimlig kostnad. Med en effektivare luftning i den sista dammen kan energiförbrukningen för denna luftning ligga kring 0,03 kWh/m³, vilket skulle innebära ca 5 000 kWh/år (ca 5 000 kr/år). Befintlig luftningsanordning kan förbättras till en ringa kostnad. Dessa två åtgärder kan anses vara miljömässigt motiverade då långtgående nitrifikation och hög syrehalt för renat lakvatten bidrar till en god ekologisk miljö.

Förslag till åtgärder

Bolaget har efter genomgång av olika tekniska metoder strävat efter att hitta en teknisk lösning som är anpassad för drift vid en avfallsanläggning och som även ger bra miljöeffekt till en rimlig kostnad. Mot bakgrund av de utredningar som gjorts åtar sig bolaget att genomföra följande åtgärder.

- Biostegets reaktorer förses med ytterligare 40 m³ bärarmaterial för att förbättra omvandlingen av ammonium till nitrat, särskilt vid höga flöden av kallt lakvatten. Bättre nitrifikation i reningsverket innebär att syreförbrukningen minskar i recipienten och reduktionen av organiska miljögifter förbättras ytterligare. Slutprodukten nitrat kan sedan fungera som en syrekälla vid syrefria bottenar. I dag finns ca 110 m² bärarmaterial i biosteget.

- Den sista poleringsdammen förses med förbättrad luftning för att höja syrehalten ytterligare i närrecipienten, särskilt vid låg vattenföring.

Dessa åtgärder kan vara genomförda inom ett år efter det att domstolens dom med slutliga villkor vunnit laga kraft.

Minskad lakvattenbildning

Bolaget anser att någon form av lokalt omhändertagande av lakvatten på Hovgården som påtagligt minskar totalflödet är orealistiskt. Begränsning av lakvattenmängderna, bör i första hand i stället ske genom sluttäckning av deponiområden. Sluttäckningen bedöms minska lakvattenbildningen med ca 50 %.

Åtgärder för konstaterade lakvattenläckage från deponierna

Av miljödomstolens dom den 9 maj 2006 (s. 23) framgår att tre läckage av lakvatten har identifierats. Ett läckage söder om befintlig deponeringsplats för asbest, ett andra läckage strax öster om cellerna för mellanlagring av rötslam och ett tredje läckage vid deponins östra släntfot.

Förstnämnda läckaget åtgärdades 1993 med en tätskärm av bentonit och en pumpbrunn inne i deponin. Utan pumpning skulle årligen ca 900 m³ lakvatten rinna ut från deponin. Området kommer att sluttäckas i samband med den pågående sluttäckningen av etapp 1 (askdeponin) där deponering upphörde 2008. Efter täckning av området kommer det att ske ett utläckage på ca 15 m³/år.

Sluttäckningsplan har lämnats till tillsynsmyndigheten den 10 december 2008. Planen innehåller olika sluttäckningsalternativ, där dock samtliga förslag ska uppfylla kravet på maximal infiltration på 5 l/m^2 och år. Bolagets slutsats är att den mest effektiva åtgärden för att komma till rätta med detta lakvattenläckage är, förutom den pågående pumpningen, att sluttäcka denna deletapp.

Det andra läckaget har beräknats till $1\,200 \text{ m}^3$ per år. Sluttäckning av området har påbörjats och tätskikt av samma typ som i etapp 1 kommer att läggas på så fort utjämnningsskiktet har stabiliserats. Täckningen kommer att innebära att utläckaget minskar till ca $20 \text{ m}^3/\text{år}$. Detta medför endast viss lokal påverkan och har inte bedömts medföra någon negativ påverkan på människors hälsa eller miljön. Bolagets slutsats är att den mest effektiva åtgärden för att komma till rätta med detta lakvattenläckage är att även sluttäcka denna deletapp.

Det tredje läckaget avser en utströmning i den geologiska formation som i den passiva fasen kommer att utgöra geologisk barriär för deponin. År 1996 begränsades utströmningen genom att en tätspont av PVC anlades. Efter åtgärden beräknas ca $1\,100 \text{ m}^3/\text{år}$ läcka ut, vilket motsvarar den mängd lakvatten som kommer att passera den geologiska barriären även under deponins passiva fas. Etapp 2 (den pågående deponin) är en deponi för icke farligt avfall, men klassad som en deponi för farligt avfall på grund av att en mindre mängd farligt avfall deponerats där år 2001. I enlighet med Miljööverdomstolens dom 26 november 2007 medgavs ett undantag från kravet på geologisk barriär (19 och 20 §§ deponeringsförordningen 2001:512) för deponi för farligt avfall. Etapp 2 uppfyller dock kravet på geologisk barriär för deponi för icke farligt avfall. Efter avslutad deponering kommer deponin att sluttäckas enligt kraven för deponi för farligt avfall. Kravet på tätskiktet är en maximal infiltration på 5 l/m^2 och år vilket innebär en minskning av utströmmande vatten på grund av väsentligt mindre lakvattenbildning. Detta utsläpp bedöms inte medföra någon menlig påverkan på människors hälsa eller miljön.

Recipientstatus och flödeskartläggning av recipientåarna

Recipientstatus

En tidigare kartläggning av recipientstatusen har utförts av Vägverket Konsult inför tillståndsansökan.

En klassificering av recipienterna Lissån och Tomtaån, efter tillförseln av nitrifierat lakvatten, med hjälp av Naturvårdsverkets riktvärden för metaller i verkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag (rapport 4913) visar att arsenik, bly, kadmium, krom, nickel och zink hamnar i klass 2 (låga halter), medan koppar får klass 3 (måttligt höga halter). Samma indelning erhöles också för två studerade torrperioder under den senaste treårsperioden. Utjämningsmassorna som används i sluttäkningsarbetet består bland annat av rötslam med höga kopparhalter. Kopparhalterna kan förväntas minska då ett tätskikt lagts ut över utjämningsmassorna på avslutade deponiområden.

Slättåar i Uppland är näringsrika med avseende på kväve och fosfor. Tillförsel av renat lakvatten förändrar inte bilden i någon högre grad. Särskilt vid torr väderlek får man dock ett tydligt genomslag av ämnen som finns i de salter som ingår i deponerade askor (i synnerhet kalium, klorid, natrium och sulfat).

Fiskevattendirektivets krav (78/695/EEG) på ammonium bedöms gå att uppfylla med långtgående nitrifikation i reningsverket, medan nitritvärdet är problematiskt för alla ytvatten med avrinning från åkermark i Uppland. Direktivets krav på lättnedbrytbart organiskt material (BOD), löst syre (O_2) och suspenderat material (SS) bedöms kunna uppfyllas utan problem med det utbyggda reningsverket för lakvatten. Förekomst av humus i närrecipienterna medför dock att samtliga provpunkter får hög eller mycket hög halt av organiskt material mätt som COD eller TOC.

Mätningar av ett stort antal organiska ämnen i Lissån före och efter

lakvattentillförseln visar inte på någon tydlig inverkan av renat lakvatten från Hovgården. Ett från början lågt innehåll i lakvattnet följt av långtgående biologisk lakvattenrening bedöms effektivt motverka oönskade utsläpp av organiska ämnen.

Flödeskartläggning

Vid medelflöden är utspädningen av det renade vattnet i Lissån ca 25 gånger och i Tomtaån ca 70 gånger. Vid längre torrperioder är utspädningen i Lissån endast en gång och i Tomtaåns utlopp ca sju gånger.

Bedömning enligt vattendirektivet

Bolaget har redovisat att Hovgårdens närrecipienter Tomtaån och Funbosjön utgör vattenförekomster (Vattenmyndigheten i Norra Österjöns vattendistrikt) som regleras i Länsstyrelsens Västmanlands län föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i distriktet 19FS 2009:36. Vattenförekomsterna ska enligt denna föreskrift uppnå vissa kvalitetskrav för att uppnå hög eller god ekologisk status samt god kemisk status. Båda vattenförekomsterna uppfyller i dagsläget god kemisk ytvattenstatus. Hovgårdens renade lakvatten bedöms inte riskera den klassningen. Recipienternas ekologiska status har klassats som måttlig respektive otillfredsställande i de bägge recipienterna på grund av biologiska kvalitetsfaktorer, där övergödning är orsaken. När det gäller övergödning är det fosfor som är den begränsande faktorn. Hovgårdens bidrag av fosfor är mycket litet, 12 kg/år, mindre än 1 procent av den totala mängden fosfor i Tomtaån. Detta ska jämföras med exempelvis jordbruket där bidraget är betydligt större, 1000 kg/år. Bolaget har mot denna bakgrund anfört att Hovgårdens renade lakvatten inte bedöms riskera vattenförekomsternas status vad avser miljökvalitetsnormerna.

Åtgärder för att förbättra reningsanläggningen

Ytterligare bärrmaterial i reningsverkets biosteg medför att ammoniumtopparna vid hög tillrinning och kallt vatten dämpas bättre än i dag. Detta innebär framför allt att de toppar i ammoniumkväve som uppstår vid svåra driftförhållanden, kan kapas.

Det går dock inte i nuläget att säga hur mycket ammoniumutsläppen kommer att minska vid sådana tillfällen. För reningsverket vid Hovgården gäller, till skillnad mot vad som gäller för kommunala reningsverk, att höga flöden också ger höga kvävehalter i det obehandlade lakvattnet. I ett kommunalt reningsverk kommer ca 80-90 % av kvävetillförseln från urin, som späds ut vid hög tillrinning av ovidkommande vatten, dvs. kvävehalten sjunker. Det svåraste driftfallet beträffande nitrifikation av lakvattnet i Hovgården uppkommer vid kraftigt regn i kombination med snösmältning. Vid dessa tillfällen är den biologiska aktiviteten låg i recipienten på grund av det kalla vattnet. Sammantaget innebär mer bärmaterial i biosteget att utgående vatten innehåller lägre halter av ammoniumkväve. Även nedbrytningen av organiska ämnen förbättras i viss mån. Bättre nitrifikation i reningsverket ger därför minskad syreförbrukning i recipienten. Recipientundersökningar har visat att syresituationen periodvis kan vara låg i recipientåarna och Funbosjön. Den förbättrade luftningen i den sista polerdammen har till uppgift att se till att det renade lakvattnet har så hög syrehalt som möjligt. Syremättnadsvärdet varierar starkt med vattentemperaturen inom intervallet 9-15 mg/l vid 0- 20 °C, med det högsta syrevärdet vid 0 °C.

Sluttäckning av etapp 1

I tillståndet för verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning angav miljödomstolen, vad gäller villkor för avslutning och sluttäckning av deponietapper, att täckning av deponerat avfall ska ske efter hand, och att sluttäckning ska vara avslutad så fort som möjligt, dock senast 10 år, efter avslutad deponering (villkor 16). Deponeringen vid deponietapp 1 avslutades i och med utgången av 2008 och etappen ska således vara sluttäckt senast vid utgången av 2018. Bolaget har i enlighet med detta villkor påbörjat en del av sluttäckningen av etapp 1. Första delen, vilken utgör ca 15 % av ytan av etapp 1, planeras att vara slutförd till sommaren 2012. Planen är att en till två deletapper av etapp 1 ska täckas varje år. Sluttäckningstakten styrs till stor del utifrån tillgång till material som ska läggas ovan tätskiktet.

Flöde och utsläppsmängd till recipienten

I tabellen nedan redovisas det totala årsflödet samt den totala utsläppsmängden till recipient för de parametrar som ingår i provotidsvillkoret för åren 2008-2010.

Flödesmätningar och provtagning är utförda vid utsläppspunkten till recipient.

Parameter	2008	2009	2010
Flöde m ³ /år	187 000	193 000	194 000
NH ₄ -N (ton)	3,2	1,6	1,0
P-tot (ton)	0,019	0,011	0,014
BOD ₇ (ton)	1,4	0,8	0,8
TOC (ton)	7,9	8,4	10
Cl (ton)	460	390	350
Pb (kg)	0,34	0,08	0,23
Cd (kg)	0,019	0,017	<0,001
Cu (kg)	3,8	3,3	4,6
Cr (kg)	0,49	0,28	0,34
Hg (kg)	<0,004	<0,004	<0,004
Ni (kg)	1,6	1,6	1,4
Zn (kg)	4,9	4,6	5

Bräddning

Inget orenat lakvatten från Hovgårdens avfallsanläggning kan brädda direkt ut i recipienten. Allt lakvatten (inklusive ytvatten från hårdgjorda ytor) passerar pumpstation A som har en kapacitet på ca 100 m³/h. Efter pumpstation A passerar det orenade vattnet det mekaniskt-kemiska reningsteget för att därefter via pumpstation C föras vidare till biosteget. Biosteget följs av en liten sedimenteringsdamm för slam och därefter av de två stora polerdammarna, vilka var för sig har en kapacitet om 5000 m³. Innan utsläpp av renat vatten sker till recipient passerar lakvattnet även en liten luftad damm samt därefter provpunkten för utgående vatten.

Vid pumpstation A kan bräddning ske internt till en av de stora polerdammarna och ingår sedan i provpunkten för renat lakvatten. Den interna bräddningen kan ske vid enstaka mycket höga flöden eller vid funktionsbortfall, exempelvis vid elavbrott. Förekomsten av intern bräddning från pumpstation A till polerdammen har varit begränsad. Under åren 2008-2010 har ca 0,3 % av det totala flödet bräddat till polerdammen och vidare genom provpunkten för renat lakvatten.

Vid pumpstation C kan intern bräddning ske av mekaniskt-kemiskt renat vatten via två brunnar och provpunkt och därefter till recipient utan att passera polerdammarna. Bräddning av mekaniskt-kemiskt renat vatten vid pumpstation C kan endast uppkomma på grund av funktionsbortfall eller annan driftstörning. Under åren 2008-2010 har ca 0,1 % mekaniskt-kemiskt renat vatten bräddat till de två brunnarna samt vidare via provpunkten för renat lakvatten, och då på grund av delvis igensatta silar i biosteget.

Att nyttja utjämningsmagasin för att minska behovet av bräddning är olämpligt i Hovgårdens fall eftersom reningsanläggningen utformats för att undvika att kyla ned det även under vintern varma lakvattnet i ett utjämningsmagasin. Nitrifikationsprocessen är känslig för låga vattentemperaturer. Det finns exempel på reningsanläggningar som fungerar dåligt på grund av nedkyllt vatten. Istället har Hovgårdens reningsanläggning kapacitet att snabbt behandla även mycket höga flöden.

Den påverkan som de interna bräddningarna haft på den totala utsläppsmängden bedöms vara försumbar. Bolaget har därför inte ansett det motiverat att vidta några extra åtgärder för att minska risken för intern bräddning.

Suspenderad substans, järn och pH-värde

Suspenderad substans (SS) i renat lakvatten utgörs främst av bakterier från biologisk aktivitet i dammarna under det varma halvåret ("algbloomning"). Dammsystemet har vid ett normalflöde (ca 500 m³/d) en uppehållstid på över 20 dygn. Under sommartid kan uppehållstiden, vid en lång torrperiod, fördubblas. Genom reningsåtgärder uppströms dammsystemet har lakvattnets mörka färg minskat påtagligt, vilket underlättar algbloomning. De stränga villkoren för BOD och fosfor medför dock att halten suspenderad substans inte kan stiga okontrollerat. I förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten ingår ett riktvärde för uppslammade fasta substanser för "andra fiskevatten" om 25 mg/l. Uppmätta värden för suspenderad substans vid utsläppspunkten till recipient har de tre senaste åren legat på en nivå under detta värde.

Vad gäller järn så är utgående järnhalt mycket låg, ca 0,2 mg/l. Detta beror delvis på att ingen fosforavskiljning med hjälp av järnklorid behövs på grund av den låga fosforhalten i obehandlat lakvatten. Vidare förmår lamellerna avskilja inkommande järn relativt bra efter tillsats av kaliumpermanganat. Provresultaten visar att utgående järnhalt var klart lägre än bakgrunds-nivån i recipienten.

Mätningarna har visat att det renade lakvattnet är extremt kraftigt buffrat och svagt alkaliskt (pH < 8). Eventuella pH-svängningar åt det sura eller basiska hållet i recipienten motverkas därför effektivt av det renade lakvattnet.

Med hänvisning till vad som nu anförts har bolaget inte ansett det nödvändigt att ange begränsningsvärden för suspenderat material, pH eller järn. Det kan tilläggas att inget av bolagets 13 avloppsreningsverk har något begränsningsvärde för ovan nämnda parametrar.

YTTRANDEN

Fiskeriverket

Fiskeriverket vill lämna två alternativa förslag till slutgiltiga utsläppsvillkor för lakvatten från anläggningen.

1. Fiskeriverket kan godkänna de provisoriska utsläppsvillkoren som slutgiltiga utsläppsvillkor för punkt A1 (utlopp till recipient) under förutsättning att provtagning sker varje månad året runt. Redovisning av vattenkvaliteten bör alltså ske månadsvis istället för att redovisas som ett årsmedelvärde för att kunna säkerställa en god vattenkvalitet. Då lakvattnet verkar hålla en signifikant lägre nivå vad gäller flera av de testade parametrarna under provotiden så bör detta vara ett rimligt krav.

2. Ifall Uppsala Vatten och Avfall AB får tillstånd att fortsätta att redovisa årsmedelvärden anser Fiskeriverket att riktvärdena får skärpas. I tabellen nedan redovisas de provisoriska riktvärden som varit gällande under provotiden, de aritmetiska medelvärdena som sammanställts för perioden 2008-2010 samt Fiskeriverkets förslag som grundats på Naturvårdsverkets rekommendationer för utsläpp till sjöar och vattendrag.

Ämne	Provisoriska riktvärden	Utfall period 2 aritmetiskt mv	Fiskeriverkets förslag
	Halt (mg/l)	Halt (mg/l)	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve	10	7,0	10****
P-tot	0,3	0,11	0,1****
BOD ₇	10	4,0	10****
TOC	80	43	40****
Cl	3000	2100	2500****
	Halt (µg/l)	Halt (µg/l)	Halt (µg/l)
Kadmium, Cd	0,3	0,071	0,3 **
Krom, Cr	10	2,0	5,0*
Koppar, Cu	50	17	30****
Kviksilver, Hg	0,1	0,011	0,1****
Nickel, Ni	20	7,9	20**
Bly, Pb	5	0,95	3**

Zink, Zn	100	24	60**
----------	-----	----	------

*) Klass 2 (Låga halter) enligt Naturvårdsverkets tillståndsklassning för metaller
**) Klass 3 (Måttligt höga halter) enligt Naturvårdsverkets tillståndsklassning för metaller
***) Klass 4 (Höga halter) enligt Naturvårdsverkets tillståndsklassning för metaller
****) Fiskeriverkets rekommenderade riktvärden med utgångspunkt i Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag

Havs- och Vattenmyndigheten (HaV)

HaV anser utifrån tidigare lämnade yttranden från Fiskeriverket (2005-09-01 och 2011-04-29) att begränsningsvärden ska fastställas som reglerar verksamheten både på kort och lång sikt. Riktvärdena ska i normalfallet anges som månadsmedelvärden (i det här fallet kan rullande kvartalsmedelvärden även vara ett alternativ) i syfte att följa upp kortsiktiga variationer med fokus på hur anläggningen sköts och så att eventuella fel och brister snarast kan avhjälpas. Gränsvärdena ska anges för helt kalenderår och avspegla dels omfattningen av verksamheten och dels effekterna av en kontinuerlig god drift och skötsel av anläggningarna mot de totala utsläppsmängderna.

HaV betonar, i likhet med fiskeriverket, vikten av effektiva villkor, d.v.s. att skillnaden mellan faktiska utsläppsnivåer och villkorsgränser hålls snäv, för att få drivkraft att minska utsläppen. HaV anser även att föreslagen halt för utsläpp av framför allt ammoniumkväve (10 mg/l) och koppar (50 µg/l) är för högt angivna.

Ammoniumkväve ($\text{NH}_4\text{-N}$) är den oorganiska fraktion av kväve som bildas vid nedbrytning av organiska kväveföreningar. Ammonium omvandlas via nitrit ($\text{NO}_2\text{-N}$) till nitrat ($\text{NO}_3\text{-N}$) med hjälp av syre. Denna process tar ganska lång tid och förbrukar stora mängder syre. Många fiskarter och andra vattenlevande organismer är känsliga för höga halter av ammonium beroende på att gifteffekter kan förekomma. Giftigheten beror av pH-värdet (vattnets surhet), temperaturen och koncentrationen av ammonium. En del ammonium övergår till ammoniak som är giftigt. Ju högre pH-värde och temperatur desto större andel ammoniak i förhållande till ammonium. Risk för akuta effekter på vattenlevande organismer

föreligger för koppar (Cu) redan vid så låga halter som 18 µg/l (DOE, 1996). Årsmedelvärden (egentligen långa beräkningsperioder för villkor) medger per automatik att höga akuttoxiska halter av ex. vis koppar kan förekomma utan att det inverkar på begränsningsvärdet i sig.

HaV anser att bolagets åtagande att genomföra grundläggande karakteriseringar för utsläpp till recipient om fem år och att i samband med detta samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervärdet är bra och något som egentligen borde ligga som en naturlig långsiktig uppföljning av lakvatten från deponier.

Länsstyrelsen godtar de förslag till åtgärder som bolaget redovisar för förbättring av rening och för att minska lakvattenbildningen. Länsstyrelsen anser att föreslaget haltvillkor med begränsningsvärden, beräknade över en treårsperiod, har en alltför lång tidsperiod för medelvärdesberäkning. Utsläppsvillkor bör utformas så att bästa teknik används och att bästa drift och underhåll sker. Nivån på begränsningsvärden bör inte heller sättas lägre än att de medger svängningar i utsläppsvärden som ligger inom ramen för bra underhåll och drift av anläggningen. Enstaka överskridanden av begränsningsvärdet under ett år bör tillåtas förutsatt att utsläppsmängden inte är av den storleken att den ger akut påverkan på recipienten. Förslagsvis kan villkoret utformas så att ett månadsmedelvärde högst får överstiga begränsningsvärdet två gånger per kalenderår för ammoniumkväve och biokemisk syreförbrukning samt en gång per år för övriga parametrar. Föreslagna nivåer för halter som begränsningsvärden kan kvarstå men då som månadsmedelvärden. Om begränsningsvärdena överskrids ska bolaget vidta lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att överskridandet inte ska upprepas. Tillsynsmyndigheten ska underrättas.

Länsstyrelsen anser att begränsningsvärdena ska baseras på flödesviktade årsmedelvärden med de parametrar och halter som gällde som provisorisk föreskrift. Kloridhalten för ett enstaka år får överskridas. I övrigt godtas vad bolaget

föreslagit vad avser att; om halter för ett kalenderår överskrids ska bolaget vidta lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att överskridandet inte ska upprepas m.m.

Länsstyrelsens uppfattning är att då ett stort antal organiska ämnen deponerats och därmed potentiellt kan komma att läcka ut från deponin i framtiden bör halterna av dessa ämnen flöjas upp. Ett villkor bör formuleras om att en grundläggande karaktäriseringen för utsläpp till recipient ska utföras inom fem år, även organiska parametrar ska då ingå. Länsstyrelsen godtar att det fortsatta intervallet för karaktärisering av lakvatten bestäms av tillsynsmyndigheten i särskild delegation. Till tillsynsmyndigheten bör också delegeras att vid behov kunna bestämma de ytterligare parametrar och begränsningsvärden som bedöms nödvändiga beroende på resultaten av framtida karaktäriseringar.

Länsstyrelsen anser vidare att om karakteriseringar visar på förhöjda halter som kräver åtgärder är frågan att betrakta som ett typisk löpande miljöarbete och kan lösas inom ramen för tillsyn. Länsstyrelsen drar därför tillbaka sitt tidigare yrkande om delegation till tillsynsmyndigheten om möjlighet att bestämma ytterligare begränsningsvärden. Miljööverdomstolen har i ett antal avgöranden behandlat frågor som gäller tillstånds rättskraft och förutsättningarna för att fylla ut regleringen genom tillsynsförelägganden. I rättsfallet MÖD 2007:20 var bland annat fråga om vilken rättskraft ett tillståndsbeslut hade i förhållande till en säkerhetsrapport enligt den s.k. Sevesolagen. Miljööverdomstolen uttalade att tillståndsprövningen är begränsad till de centrala frågor som är avgörande för bedömningen av verksamhetens tillåtlighet och att en mer detaljerad reglering av de krav som ställs på verksamhetsutövarens fortlöpande miljöarbete inte bör genomföras vid tillståndsprövningen.

Utgångspunkt för val av lämpliga parametrar vid den karakterisering som ska ske om fem år kan vara vattendirektivets förteckning över parametrar.

Länsstyrelsen har tagit del av tillsynsmyndighetens yttrande och delar uppfattningen att Uppsala Vatten AB årligen i miljörapporten ska redovisa utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren och att utsläppta mängder av fosfor inte får överstiga 15 kg/år som ett genomsnitt under en tioårs period.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att fler ämnen från PRIO-listan bör undersökas, främst klorid och barium, som visade på höga värden jämfört med renat avloppsvatten från Kungsängsverket. Bolaget bör därför ta fram förslag på haltvillkor för dessa.

Det bör även införas villkor om totalmängd som komplement till flödeshalter. En övergång till aritmetiska årsmedelvärden enligt bolagets förslag kan medges under förutsättning av totalmängder införs.

Nämnden anser att det utifrån vattendirektivet finns goda skäl att även begränsa mängden av ett ämne som tillförs recipienten, då det finns risk för ackumulering. En ackumulering av främst vissa metaller kan på lång sikt utgöra en belastning på recipienten. Det är även viktigt att verksamheten har kontroll på transporterna från verksamheten till recipient, så att inte miljökvalitetsnormerna överskrids.

EU:s ramdirektiv för vatten har som målsättning att alla vatten ska ha god status och vattenkvaliteten får inte försämrats, och syftar till ett långsiktigt och hållbart utnyttjande av våra vattenresurser. För att uppnå god status är det av stor betydelse även hur stora mängder av förorenande ämnen som släpps ut och kan lagras i bottensedimenten. Men det är också av betydelse hur tillgängliga ämnena är för levande organismer.

Nämnden har vidare anfört att det finns ett åtgärdsprogram för Funbosjön (2009). För närvarande pågår ett arbete med att ta fram vägledande fördjupade åtgärdsprogram som skall ligga till grund för nya åtgärdsprogram 2015. Det är därför i dagsläget inte klart vilka specifika åtgärder som krävs för att klara miljökvalitetsnormerna.

Undersökningen om Funbosjöns status är alltså inte helt färdig. Avseende fosfor finns en bedömning att tillförseln behöver minska med minst 200 kg, att jämföra med den totala tillförseln till Funbosjön på 1 100 kg. Hovgården bidrar med ca 15 kg/år. Nämnden anser i dagsläget att det inte finns skäl att kräva en minskning av utsläppet av fosfor, men däremot krav på att ingen ökning sker.

Nämnden har tidigare yrkat att bolaget ges ett utredningsuppdrag att återkomma med förslag till mängdvillkor, efter det att miljökvalitetsnormer fastställts. Ett alternativ är att fastställa de provisoriska villkoren med tillägg enligt nämndens yrkande ovan. Om det senare visar sig att verksamheten på Hovgården bidrar till att en miljökvalitetsnorm inte följs, kommer nämnden, med stöd av 24 kapitlet 5 § i miljöbalken, begära en omprövning av tillståndet.

Tillståndet för verksamheten på Hovgården bör kompletteras med krav på dels att Uppsala Vatten AB årligen i miljörapporten redovisar utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren samt dels att utsläppta mängder av fosfor får inte överstiga 15 kg/år som ett genomsnitt under en 10-årsperiod. I övrigt tillstyrker nämnden Uppsala Vattens förslag till slutliga villkor.

BEMÖTANDE

Bolaget har i huvudsak anfört följande.

Fiskeriverket

Fiskeriverket har föreslagit provtagning varje månad samt månatlig redovisning av dessa. Som framgår ovan sker det provtagning av lakvattnet varje månad. Bolaget har även som tillägg föreslagit en tertialvis redovisning av mätningarna till tillsynsmyndigheten. Vad gäller för vilken tidsperiod medelvärdena ska beräknas hänvisas till vad som anförts under länsstyrelsen. De av Fiskeriverket föreslagna halterna grundar sig på Naturvårdsverkets rapport 4913 "Bedömningsgrunder för miljö kvalitet Sjöar och vattendrag". Syftet med bedömningsgrunderna är att kunna göra kvalificerade bedömningar av miljö kvaliteten utifrån insamlade data om miljön. Exempelvis ger analys av halter av metaller i vatten en möjlighet att bedöma om det finns risk för biologiska störningar samt möjligheter att beräkna transporter av metaller i vattendrag och därigenom underlag för att bedöma hur olika källor bidrar till belastningen på ett vattenområde. Mot bakgrund av syftet med bedömningsgrunderna anser bolaget inte att dessa är lämpade för att bedöma halterna i behandlat lakvatten.

Havs- och vattenmyndigheten

Bolaget motsätter sig att såväl månadsmedelvärden som kvartalsmedelvärden införs och hänvisar i denna del till vad som tidigare har anförts. När det gäller frågan om begränsningsvärden för ammoniumkväve och koppar är bolaget av uppfattningen att de nuvarande provisoriska föreskrifterna väl överensstämmer med de möjligheter bolaget har vad gäller åtgärder för att vidta en effektiv rening för dessa parametrar. När det gäller koppar kan särskilt påpekas att kvarvarande koppar torde vara hårt bunden till slampartiklar och därför inte speciellt biologiskt aktiv i recipienten. Vad gäller ammoniumkväve vill bolaget särskilt framhålla att halterna för ämnet fluktuerar och har ett starkt samband med aktuella flödesförhållanden, vilka förhållanden bolaget har begränsade möjligheter att kontrollera. Det kan noteras att Havs- och vattenmyndigheten, tidigare Fiskeriverket, har föreslagit ett haltvillkor om 10 mg/1 tidigare. Bolaget kan inte finna att Havs- och

vattenmyndigheten anfört något särskilt skäl, i förhållande till de åtgärder bolaget tvingas vidta för det fall lägre värden skulle fastställas, som motiverar ett lägre värde för dessa parametrar. På grund av det nu anförda motsätter sig bolaget ändring av föreslaget haltvillkor för såväl koppar som ammoniumkväve.

Länsstyrelsen

Bolaget vidhåller föreslaget yrkande med rullande aritmetiska årsmedelvärden över en treårsperiod med ny medelvärdesberäkning efter varje kalenderår. Som skäl åberopas de argument som framförts i provotidsredovisningen. Klimatets svängningar och de hydrogeologiska förhållandena är styrande när det gäller vattnets väg från toppen av deponin till utsläppspunkten. Systemets tröghet gör att vissa åtgärder ger utslag först efter lång tid medan de i andra fall kan ha en mycket snabbare genomslagskraft.

Länsstyrelsen har anfört att begränsningsvärden inte bör sättas lägre än att de medger svängningar i utsläppsvärden som ligger inom ramen för bra drift och underhåll. En medelvärdesberäkning över en kortare tidsperiod medför att bolaget får problem att klara begränsningsvärdena för flera av parametrarna. Ett exempel är klorid, ett ämne som bolaget har svårt att kontrollera. Under perioden januari 2004 - maj 2011 har kloridhalterna fluktuerat mellan 1 100 och 3 500 mg/l. Klorid härrör till allra största del från de askor som deponerats genom åren. Det är inte möjligt att genom drift och underhåll sänka kloridhalten, vilket gör att begränsningsvärdet för klorid beräknat på ett år måste höjas. Av provotidsredovisningen framgår att det sker provtagning av lakvattnet en gång per månad varför det under alla förhållande inte är möjligt med månadsmedelvärden.

Länsstyrelsen har föreslagit att begränsningsvärden baserade på månadsmedelvärden där ett antal överskridanden tillåts. Eftersom det tar drygt en månad att erhålla analysresultat från uttagna prov är det svårt att använda sig av månadsvärden för att upptäcka och åtgärda eventuella överskridanden av begränsningsvärdena. Ett överskridande för månad 1 kommer inte att hinna upptäckas innan prov före månad 2 uttagits, än mindre kommer någon åtgärd hinna vidtas. Två överskridanden kan ske utan att bolaget har möjlighet att vidta någon

åtgärd. Vid ett eventuellt överskridande av ett månadsbegränsningsvärde är det dessutom troligt att effekten av en vidtagen åtgärd för att komma tillrätta med överskridandet inte får genomslag på flera månader - eller till och med år - beroende på den inneboende tröghet som finns i en deponikropp.

För det fall inte treårsperioder kan godtas yrkar bolaget i andra hand att aritmetiska medelvärden ska vara utgångspunkten för medelvärdesberäkningen. Med hänvisning till vad som ovan anförts om svängningar i utsläppsvärden föreslås att halterna i behandlat lakvatten som släpps ut till recipient i så fall inte får överskrida nedan angivna begränsningsvärden, beräknade som aritmetiska årsmedelvärden.

Ämne	Halt (mg/l)
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	10
Totalfosfor (P-tot)	0,3
Biokemisk syreförbrukning, BOD ₇	15
Totalt organiskt kol, TOC	100
Klorid, Cl	3500
Ämne	Halt (µg/l)
Bly, Pb	8
Kadmium, Cd	0,4
Koppar, Cu	50
Krom, Cr	10
Kviksilver, Hg	0,1
Nickel, Ni	30
Zink, Zn	100

Bolaget är berett att på tillsynsmyndighetens begäran redovisa mätvärden tertialvis.

Bolaget åtar sig vidare att genomföra en grundläggande karakterisering för utsläpp till recipient om fem år och att i samband med detta samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervälet. Det är inte motiverat att slå fast att detta ska upprepas vart femte år för all framtid. Ett alternativ kan vara att delegera frågan till tillsynsmyndigheten och föreskriva att tillsynsmyndigheten har rätt att låta kravet upphöra när det inte längre är erforderligt.

Bolaget accepterar länsstyrelsens förslag om att begränsningsvärdena baseras på flödesviktade årsmedelvärden med de parametrar och halter som gällde som

provisorisk föreskrift, med tillägget att kloridhalten för ett år får överskridas.

Bolaget motsätter sig dock att delegation sker till tillsynsmyndigheten i fråga om ytterligare parametrar och begränsningsvärden som bedöms nödvändiga beroende på resultaten av framtida karakteriseringar. Mot bakgrund av den rapport som bolaget har gett in i denna prøvotidsredovisning anser bolaget att det redan nu föreligger tillräckligt underlag för att bestämma vilka parametrar som ska omfattas av utsläppsvillkoret. Frågan bör avgöras av mark- och miljödomstolen i samband med att övriga villkor för utsläpp av behandlat lakvatten fastställs.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I det föreslagna villkoret finns i likhet med det provisoriska villkoret två summaparametrar för organiska ämnen; biokemisk syreförbrukning (BOD₇) och totalt organiskt kol (TOC). Vidare finns på samma sätt som tidigare ett haltvillkor för klorid (Cl).

Vad gäller PRIO och den s.k. PRIO-listan är det ett webbaserat verktyg som Kemikalieinspektionen utarbetat för den som vill påverka och arbeta förebyggande för att minska risker för människors hälsa och miljö från kemikalier. I PRIO-listan finns prioriteringsnivåerna "utfasningsämne" och "prioriterat riskminskningsämne". Syftet med PRIO-listan är att ange de ämnen som uppfyller utfasningskriterierna, vilka användaren rekommenderas att så långt som möjligt ersätta med mindre farliga ämnen eller alternativa metoder, samt att ange de ämnen som faller under de prioriterade riskminskningskriterierna, vilka användaren rekommenderas att se över risken för den tilltänkta användningen. Verktöget bör framförallt nyttjas i början på ett kemiskt ämne eller produkts livscykel och inte på en deponi.

I PRIO-listan finns ett antal bariumföreningar. Mot bakgrund av syftet med PRIO kan inte enbart det förhållande att ett ämne finns med på den listan motivera ett haltvillkor. I akvatiska miljöer förekommer barium naturligt främst som bariumsulfat men även som bariumkarbonat. Alla ytvatten innehåller barium och koncentrationen varierar kraftigt från några hundra delar mikrogram (µg) till

koncentrationer upp till 15 000 mg. Både bariumsulfat och bariumkarbonat är svårslösliga och därmed stabila föreningar. De bariumföreningar som finns upptagna på PRIO-listan är framförallt föreningar som är dopade med tungmetallerna bly, kadmium och kvicksilver och som därför tillhör utfasningsalternativ till riskminskningsämnena.

WHO har angett ett gränsvärde för dricksvatten på 700 µg/l. Det Holländska institutet för hälsa och miljö¹ har utifrån samlade kunskaper kring ämnenas ekotoxikologiska och hälsomässiga effekter tagit fram en riskvärdeskoncentration för grundvatten, s.k. SRC (serious risk concentrations). SRC är ett integrerat värde för hälso- (SRC human) och ekotoxikologiska riskerna (SRCeco). För barium har angetts ett SRC-värde för grundvatten på 666 µg/l. Halterna i utgående lakvatten på Hovgårdens avfallsanläggning har under perioden januari 2004 till maj 2011 varierat från 60 µg/l till 310 µg/l, med ett medianvärde på 130 µg/l. Sammantaget anser bolaget att det inte är motiverat att ta fram förslag på haltvillkor avseende barium.

Nämnden föreslår slutligen att totalmängder införs. Motivet till detta är att lakvattenmängderna kommer att minska genom sluttäckning av etapp 1 och då kommer utspädningseffekten öka ytterligare och att det är stora variationer i flödet i reningsverket. På grund av detta anser nämnden att de totala mängder som når recipienten kan variera kraftigt om enbart flödeshalter tillämpas. Mot detta vill bolaget framhålla följande. Hovgårdens storlek på utsläpp under ett år är i hög grad kopplade till väderförhållandena. Utsläppen via lakvattnet är stort sett proportionella mot flödet genom reningsanläggningen. Höga lakvattenflöden sammanfaller dock med höga flöden i recipientåarna, vilket ger god utspädning och därmed liten skillnad för haltberoende organismer i recipienten. Den känsligaste perioden torde vara torra perioder med varmt vatten under sommaren. Att införa totalmängder ger inte en bättre kontroll av skyddet för recipienten än haltvillkoren eftersom det inte beskriver under vilka förhållanden som mängden släpps. Det finns dessutom få möjligheter att reglera mängder eftersom bolaget inte har några

¹ RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu)

möjligheter att stoppa lakvattenflödet eller att magasinera vatten. Bolaget anser därför att mängdvillkor inte bör tillämpas för verksamheten på Hovgården. Vattendirektivet (2000/60/EG) inte tar sikte på totalmängder utan halter, i frågan om utsläpp av förorenat vatten.

Bolaget har inte någon erinran mot att årligen i miljörapporten redovisa utsläppsmängder av de parametrar som omfattas av haltvillkoren som Miljö- och hälsoskyddsnämndens framfört. Beträffande frågan om ett mängdvillkor för fosfor om 15 kg per år får bolaget framhålla följande. Den föreslagna mängden för fosfor är enligt bolagets uppfattning mycket strängt hållet. Ur miljösynpunkt fyller Hovgårdens avfallsanläggning en viktig funktion. De begränsningsvärden som ska gälla för verksamheten vid avfallsanläggningen bör fastställas så att bolaget har rimliga möjligheter att efterleva dessa och samtidigt kunna bedriva verksamheten. Bolaget har som medelvärde under de fyra senaste åren släppt ut ca 15 kg fosfor per år vilket innebär att det inte finns några marginaler till det föreslagna mängdvillkoret. Bidraget av totalfosfor från Hovgården till Funbosjön via Tomtaån är lågt. Bidraget från Hovgården har varierat kring ca en procent till ett par procent jämfört med den årliga totala fosfortransporten från Tomtaån till Funbosjön. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sin bedömning anfört att den totala tillförseln av fosfor till Funbosjön är 1 100 kg. Denna mängd är inte den totala tillförseln till Funbosjön utan bör vara tillförseln endast från Tomtaåns avrinningsområde, som utgör ca 14 % av Funbosjöns tillrinningsområde. Huvuddelen av tillrinningen sker via Vistebyåns avrinningsområde. Fosfortransporten från Funbosjöns via Vistebyån avrinningsområde är tre gånger så stor som från Tomtaån, enligt uppgift från Länsstyrelsen. Den föreslagna mängden för fosfor på 15 kg utgör således 3 promille av den totalt uppskattade tillförseln av fosfor till Funbosjön. Vattnet i Funbosjöns tillrinningsområdet är främst påverkat av jordbruk och enskilda avlopp. Vidare kan nämnas att en enskild avloppsanläggning som är ansluten till ett icke godkänt avlopp med endast slamavskiljning bidrar med drygt 0,5 kg fosfor per år 1 till recipienten. En utsläppsmängd på 15 kg fosfor per år 1 motsvarar således vad 6 undermåliga enskilda avlopp med endast slamavskiljning (högst fem personer anslutna) bidrar med på ett år. Om de enskilda avloppen å andra sidan uppfyller

föreliggande krav på miljöskydd så motsvarar 15 kg fosfor vad 70 personer (14 avlopp) vid normal nivå respektive ca 200 personer (40 avlopp) vid hög nivå, bidrar med. Ett begränsningsvärde på 15 kg fosfor per år kan innebära begränsningar i Hovgårdens verksamhet, framförallt när det gäller lagring av vissa avfalls slag på hårdgjorda ytor eftersom utsläppen från Hovgården i hög grad är kopplade till väderförhållanden. Det är främst verksamheten med mellanlagring av avloppsslam som kan komma att beröras. I förlängningen kan detta innebära att kostnader för att åtgärda en relativt liten ökning av fosforläckage fördyrar slamhanteringen, vilket i sin tur kan försvåra arbetet med återföring av avloppsslam till jordbruksmark.

Av det nu anförda följer att det är sannolikt att bolaget, för att klara det föreslagna mängdvillkoret för fosfor, måste vidta extra reningsåtgärder för att begränsa de redan låga utsläppen av fosfor, dels på grund av osäkerheten om hur vädersituationerna kommer att utvecklas framgent, dels för att kunna bedriva verksamheten på ett ur miljö- och avfallsperspektiv ändamålsenligt sätt, dvs. att kunna lagra och hantera avfall för återvinning. Med ett begränsningsvärde som utgör ett medelvärde över tio år finns det dock möjlighet för bolaget att utreda och införa åtgärder som kan bibehålla låg utsläppsmängd av totalfosfor ut från anläggningen och därmed fortsätta att bidra till att uppnå god ekologisk status för Funbosjön.

Sammantaget godtar bolaget att verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning underkastas ett mängdvillkor för utsläpp av fosfor om 15 kg per år som ett rullande aritmetiskt medelvärde över en tioårsperiod. Detta under förutsättning att mark- och miljödomstolen fastställer det av bolaget yrkade haltvillkoret om 0,3 mg/l för utsläpp av totalfosfor, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen finner att Uppsala vatten och Avfall ABs utredningar med kompletteringar utgör tillräckligt underlag för att ta ställning till frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av behandlat lakvatten.

Villkor

Utsläpp

Bolaget har utrett ett antal metoder för att begränsa utsläpp till vatten ytterligare och för att minska lakvattenbildningen. Mot bakgrund av de utredningar som gjorts har bolaget åtagit sig att förse biostegets reaktorer med ytterligare bärmaterial för att förbättra nitrifikation i reningsverket samt att förbättra luftningen i den sista poleringsdammen för att höja syrehalten i närrecipienten. Bolaget har ansett att någon form av lokalt omhändertagande av lakvatten på Hovgården som påtagligt minskar totalflödet är orealistiskt och att begränsning av lakvattenmängderna i första hand i stället bör ske genom sluttäckning av deponiområden. Länsstyrelsen har godtagit de förslag till åtgärder som bolaget har redovisat för förbättring av rening och för att minska lakvattenbildning. Övriga remissinstanser har, som det får förstås, liksom länsstyrelsen godtagit bolagets förslag i denna del.

Domstolens bedömning.

Reningsverket består idag av ett mekaniskt-kemiskt reningssteg, ett biosteg och ett poleringssteg som ger en långtgående biologisk rening med nitrifikation av lakvattnet. Bolaget har åtagit sig att förbättra nitrifikationen, för att minska syreförbrukningen i recipienten och öka reduktionen av organiska miljögifter, samt förbättra luftningen, som höjer syrehalten ytterligare i recipienten. Bolaget har även redovisat åtgärder för att minska lakvattenbildningen. Bolaget har vidare redovisat åtgärder för de tre läckagen av läckvatten. Bolagets slutsats är att sluttäckning av de olika deletapperna är tillräckliga åtgärder för läckage ett och två. Läckage nr 3 åtgärdades 1996 genom att en tätspont anlades.

Domstolen finner, liksom remissinstanserna, att de föreslagna åtgärderna kan godtas. Det bör föreskrivas som villkor att de redovisade åtgärderna för att förbättra nitrifikationen och förbättrad luftningen i den sista poleringsdammen ska vara genomförda inom ett år efter det att denna dom vunnit laga kraft, se domslutet villkor 9 c.

Fiskeriverket har lämnat två alternativa förslag till slutliga villkor avseende lakvatten från anläggningen. Det ena förslaget innebär att de provisoriska utsläppsvillkoren ska gälla som slutliga villkor under förutsättning att villkoren gäller som månadsmedelvärden. I det andra förslaget godtas årsmedelvärden men med skärpta utsläppsvillkor för ett flertal parametrar bl.a. koppar. Bolagets förslag till utsläppshalt för ammoniumkväve har godtagits. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har anfört att begränsningsvärden ska fastställas som reglerar verksamheten på både kort och lång sikt genom riktvärden, som i normalfallet ska anges som månadsmedelvärden, i det här fallet kan vara ett alternativ med rullande kvartalsmedelvärden, och gränsvärden som årsmedelvärden.

HaV har vidare motiverat behovet av villkor med korttidsvärden med att många fiskarter och andra vattenlevande organismer är känsliga för höga halter av ammonium beroende på att gifteffekter kan förekomma. Giftigheten beror av pH-värdet (vattnets surhet), temperaturen och koncentrationen av ammonium. En del ammonium övergår till ammoniak som är giftigt. Ju högre pH-värde och temperatur desto större andel ammoniak i förhållande till ammonium. Risk för akuta effekter på vattenlevande organismer föreligger även för koppar. Årsmedelvärden (egentligen långa beräkningsperioder för villkor) medger per automatik att höga akuttoxiska halter av ex. vis koppar kan förekomma utan att det inverkar på begränsningsvärdet i sig. HaV har även framfört att föreslagen halt för utsläpp av framför allt ammoniumkväve och koppar är för höga. Länsstyrelsen har föreslagit flödesviktade årsmedelvärden med de parametrar och halter som gällde som provisoriskt föreskrift samt att kloridhalten för ett enstaka år får överskridas. Länsstyrelsen har därtill delat tillsynsmyndighetens uppfattning att det bör föreskrivas ett villkor om att utsläppta mängder av fosfor inte får överstiga 15 kg/år

som ett genomsnitt under en tioårsperiod. Länsstyrelsen har vidare godtagit bolagets slutliga yrkande om definition av begränsningsvärden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) har tillstyrkt bolagets förslag till slutliga villkor. Nämnden har även föreslagit ett villkor om att utsläppta mängder av fosfor inte får överstiga 15 kg/år som ett genomsnitt under en tioårsperiod. Bolaget har i sitt slutliga yrkande godtagit att begränsningsvärdena baseras på flödesviktade årsmedelvärden med de parametrar och halter som gällde som provisorisk föreskrift, med tillägget att kloridhalten för ett år får överskridas. Bolaget har anfört att det sker provtagning av lakvattnet varje månad. Bolaget har även som tillägg föreslagit en tertialvis redovisning av mätningarna till tillsynsmyndigheten. Bolaget motsätter sig vad Fiskeriverket och HaV anfört vad gäller för vilken tidsperiod medelvärdena ska beräknas. Bolaget har godtagit ett mängdvillkor för utsläpp av fosfor om 15 kg som ett rullande aritmetiskt medelvärde över en tioårsperiod. Detta under förutsättning att domstolen fastställer det av bolaget yrkade haltvillkoret om 0,3 mg/l för utsläpp av totalfosfor, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde. Bolaget kan dock inte godta vad HaV har anfört om rikt- och gränsvärden samt ammoniumkväve och koppar.

Domstolens bedömning.

Bolaget har godtagit flera av länsstyrelsens och nämndens ovan nämnda synpunkter.

Bolaget har föreslagit följande definition av begränsningsvärde. "Om halterna för ett kalenderår överskrids ska bolaget vidta lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att överskridandet inte ska upprepas. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om överskridandet och de åtgärder som vidtagits eller kommer att genomföras med anledning av överskridandet. Vid överskridande av halten för klorid gäller istället att tillsynsmyndigheten genast ska underrättas om överskridandet och orsaken till detta. Först efter upprepade överskridanden behöver vidtagna och planerade åtgärder redovisas". HaV har anfört att rikt- och gränsvärden bör tillämpas. Länsstyrelsens har efter bolagets synpunkter om att

tillämpa årsmedelvärden angivit att kloridhalten kan överskridas för ett enstaka år och i övrigt godtagit bolagets förslag. Nämnden har inte haft några synpunkter i detta avseende. Frågan om tillämpningen av begränsningsvärden har behandlats i ett flertal domar från Mark- och miljööverdomstolen, bl.a. dom den 6 februari 2009, M 5069-07. Denna praxis innebär att rikt- och gränsvärden bör utmönstras i villkor i mål som innehåller begränsningsvärden och att begränsningsvärden måste anges på ett sådant sätt att rättssäkerheten tillgodoses. Domstolen anser vidare att den av bolaget föreslagna formuleringen, som närmast liknar ett riktvärde, inte är förenlig med denna praxis.

Bolaget har angivit att villkoren i de provisoriska villkoren, desamma som föreslås som slutliga villkor, uppfylls efter intrimningen av reningsanläggningen under 2007 och 2008.

Domstolen anser mot bakgrund av det som angivits ovan att de av bolaget föreslagna utsläppsvillkoren kan godtas men att de ska gälla som begränsningsvärden som inte får överskridas. Detta gäller även utsläppsvillkoret för klorid, se domslutet villkor 9 a.

Bolaget har vidare, efter remissmyndigheternas synpunkter, godtagit ett mångdvillkor för utsläpp av fosfor om 15 kg som ett rullande aritmetiskt medelvärde över en tioårsperiod. Detta under förutsättning att domstolen fastställer det av bolaget yrkade haltvillkoret om 0,3 mg/l för utsläpp av totalfosfor, beräknat som flödesviktat årsmedelvärde. Domstolen anser att en begränsning av mängden fosfor är miljömässigt motiverad för att begränsa utsläppen av näringsämnen till recipienten och att 0,3 mg/l kan föreskrivas som haltvillkor, se domslutet villkor 9 b.

Karakterisering av utsläpp till recipient

Bolaget har föreslagit att karakterisering av utsläpp till recipient ska ske inom fem år från dagen för dom och att bolaget i samband med denna ska samråda med tillsynsmyndigheten kring parametervälet. HaV har godtagit bolagets förslag om

karaktisering. Länsstyrelsen har föreslagit att även organiska parametrar ska ingå vid den inledande grundläggande karaktiseringen. Vidare har länsstyrelsen anført att som utgångspunkt för val av lämpliga parametrar vid denna karaktisering kan vattendirektivets förteckning över parametrar gälla. Nämnden har tillstyrkt bolagets förslag till villkor om karaktisering.

Domstolens bedömning.

Domstolen finner att bolagets förslag om karaktisering kan godtas med tillägget att samråd med tillsynsmyndigheten om parameterintervall även bör ske vid de fortsatta karaktiseringarna, se domslutet villkor 9 d. Vidare ska karaktiseringarna utformas på ett sådant sätt att tillsynsmyndigheten får underlag för att bedöma eventuellt behov av villkor för att minska risken för akuttoxiska effekter se vidare nedan under rubriken delegationer.

Rapportering

Nämnden har yrkat att villkor föreskrivs om att bolaget i miljörapporten ska redovisa utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren.

Länsstyrelsen delar nämndens uppfattning. Bolaget har inte något att erinra.

Domstolens bedömning.

Domstolen anser liksom länsstyrelsen och Nämnden att villkor om att utsläppta mängder av de ämnen som omfattas av haltvillkoren ska redovisas årligen i miljörapporten är befogat, se domslutet villkor 9 e.

Bemyndiganden

Bolaget har anført att tillsynsmyndigheten bör bemyndigas föreskriva om det fortsatta intervallet för karaktisering. Länsstyrelsen har godtagit detta.

Domstolen delar HaV:s uppfattning att akuttoxiska ämnen bör regleras genom korttidsvillkor eftersom årsmedelvärden (långa beräkningsperioder för villkor)

medger att höga akuttoxiska halter kan förekomma utan att det inverkar på villkoret. Det finns dock i dagsläget inte tillräckligt underlag för att föreskriva lämpliga korttidsvillkor. De karakteriseringar av utsläpp till recipient som ska utföras i samråd med länsstyrelsen ska därför utformas på ett sådant sätt att tillsynsmyndigheten får underlag för att bedöma eventuellt behov av villkor för att minska risken för akuttoxiska effekter.

Bolaget har motsatt sig att eventuellt behov av ytterligare begränsningsvärden delegeras till tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen har anfört att denna fråga bör kunna hanteras genom tillsynsförelägganden.

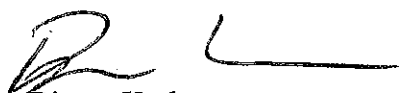
Vad som kan komma fram vid karakteriseringarna är okänt. Domstolen anser därför, till skillnad från bolaget och länsstyrelsen, att tillsynsmyndigheten ska bemyndigas att, efter det erfarenheter vunnits från utförda karakteriseringar, föreskriva ytterligare villkor om begränsningsvärden inkluderande eventuella villkor för att minska risken för akuttoxiska effekter.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att prøvotidsförfarandet kan avslutas med de villkor och delegationer som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga (DV 425)

Överklagande senast den 21 december 2012.

Bjarne Karlsson

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig samt de särskilda ledamöterna Dan Björklund och Christer Lännergren.

Hur man överklagar - dom i mål där mark- och miljödomstolen är första instans

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. anslutningsöverklagande) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom en vecka från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljö-

överdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Miljödomstolens dom 2014-11-14, M 3618-13

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-11-14
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 3618-13

SÖKANDE

Uppsala Vatten och Avfall AB, 556025-0051, Box 1444, 751 44 Uppsala

Ombud: advokaten Mårten Bengtsson, Box 16295, 103 25 Stockholm och
jur.kand. Björn Hellman, samma adress

SAKEN

Ansökan om ändringstillstånd och ändring av villkor för Hovgårdens
avfallsanläggning i Uppsala kommun

Ao: 129

Anläggnings ID: 29869

Koord. (SWEREF 99) N: 6646805 E: 654970

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Uppsala Vatten och Avfall AB tillstånd (ändringstillstånd) enligt 9 kap. miljöbalken till ändring av verksamheten vid Hovgårdens avfallsanläggning inom fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun, innebärande en ökning i förhållande till vad som gäller enligt grundtillståndet enligt följande (ändring anges med kursiverad text) att

dels årligen ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst

- a) 110 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- b) 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen,
- c) 5 000 ton asbest,
- d) 30 000 ton rötat material,
- e) 1 000 ton gallerrens,

Dok.Id 378818

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104	Augustendalsvägen	08-561 656 00	08-561 657 99	måndag – fredag
131 26 Nacka Strand	20	E-post: mmd.nacka@dom.se		08:30-16:00
		www.nackatingsratt.domstol.se		-

- f) 50 ton latrin,
g) 60 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
h) 20 000 ton park- och trädgårdsavfall,
i) 180 000 ton askor,
j) 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten,
k) 5 000 ton stallgödsel

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får komposteras

- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 10 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall samt verksamhetsavfall som ett årsmedelvärde över en treårsperiod,
- 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt
- 5 000 ton stallgödsel

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag fördelat på de avfallstyper som framgår av domsbilaga 1 till deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 (samt andra tillkommande avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) får deponeras

- 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- 5 000 ton asbest,
- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 100 000 ton askor, varav 20 000 ton utgör farligt avfall samt
- 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten.

Ändring av villkor

Villkor 16 i deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 ändras enligt följande (ändring med kursiverad text)

16. *Täckning av deponerat avfall ska ske efter hand. Sluttäckning ska vara avslutad så snart som möjligt, dock senast 15 år efter avslutad deponering.* Vid sluttäckning får restprodukter (förorenade massor och askor m.m.) användas ovanför tätskiktet endast om halterna av olika ämnen i produkterna understiger halterna för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889. Material som används under tätskiktet i deponin skall uppfylla samma kriterier som det deponerade avfallet.

Tillkommande villkor m.m.*Allmänt villkor*

- a) Den utökade verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Uppsala Vatten och Avfall AB har angett eller i övrigt åtagit sig i målet om inte annat framgår av denna dom.

Försiktighetsåtgärder för att minska de momentana flödena vid regn till reningsanläggningen för lakvatten

- b) Inför anläggandet av avfallshanteringsytor inom områden som inte tidigare använts för avfallshantering ska en anmälan ges in till tillsynsmyndigheten. Denna anmälan ska beskriva utformning av ytan samt redovisa beräknad dimensionering av fördröjningsmagasin eller annan åtgärd utifrån utgångspunkten att flödet från området inte ska överstiga tioårsflödet från området innan ytan anlades. Vid den beräkningen ska i förekommande fall en avräkning göras för icke-förorenat vatten som avleds på ett sådant sätt att vattnet inte passerar Hovgårdens lakvattenreningsanläggning.

Hantering av icke-förorenade dagvattenflöden

- c) Bolaget ska i god tid före bortledning av vatten från ytor där inte behandling eller lagring av avfall pågår ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan

ska innehålla en beskrivning av hur ytan används och hur bortledandet av icke-förorenat dagvatten ska genomföras.

Lukt från förvaring av hushållsavfall

- d) Om bolaget avser att under mer än 14 dagar lagra hushållsavfall ska bolaget senast 30 dagar före det att hanteringen inleds ge in en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska vara skriftlig och innehålla en beskrivning av den tekniska metod som bolaget avser använda liksom uppgift om de skyddsåtgärder som bolaget avser vidta. Om det uppkommer ett omedelbart behov av att mellanlagra brännbart hushållsavfall under längre tid än 14 dagar är det tillräckligt att anmälan görs innan lagringen påbörjas.

Kontroll

- e) Bolaget ska inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer ge in ett förslag till reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

Domstolen överlåter enligt 22 kap. 25§ tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende de försiktighetsåtgärder som kan behövas med anledning av en sådan anmälan som avses i villkor b eller c.

I övrigt ska tillståndet i Stockholms tingsrätt, miljödomstolens, deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04, Svea hovrätt, Miljööverdomstolens, dom den 26 november 2007 i mål nr M 4675-06 samt Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolens, dom den 30 november 2012 i mål nr M 1571-07, gälla oförändrade.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den redovisade miljökonsekvensbeskrivningen.

Verkställighetsförordnande

Bolagets yrkande om verkställighetsförordnande avslås.

BAKGRUND

Miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt lämnade i en deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248 - 04 den dåvarande verksamhetsutövaren Uppsala kommun tillstånd att på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun bl.a. ta emot, behandla, lagra och bortskaffa vissa mängder avfall, såväl farligt som icke farligt. Kommunen medgavs avsteg eller undantag från deponeringsförfordningens krav på bottentätning och deponering för etapp 2 av befintlig deponi. Vidare förordnade domstolen prövotid samt provisoriska föreskrifter gällande frågan om slutliga villkor för utsläpp av behandlat lakvatten.

Miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt fastställde i dom den 26 november 2007 i mål M 4675-06 att etapp 2 av den befintliga deponin är en deponi för farligt avfall samt medgav dispens från deponeringsförfordningens krav på geologisk barriär.

Mark- och miljödomstolen i Nacka Tingsrätt avslutade i dom den 30 november 2012 i mål M 1571-07 prövotiden och föreskrev slutliga villkor för utsläpp till recipient av behandlat lakvatten samt förordnade om vissa ytterligare delegationer.

YRKANDEN M.M.

I Bolaget har, såsom dess talan slutligen bestämts, yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av Stockholms tingsrätt, miljödomstolens, deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 ska meddela bolaget tillstånd att inom fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun enligt följande (yrkad ändring anges med kursiverad text)

dels årligen ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst

- a) 110 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- b) 5 000 ton avfall vid återvinningscentralen,
- c) 5 000 ton asbest,
- d) 30 000 ton rötat material,
- e) 1 000 ton gallerrens,
- f) 50 ton latrin,

- g) 60 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall,
- h) 20 000 ton park- och trädgårdsavfall,
- i) 180 000 ton askor,
- j) 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten,
- k) 5 000 ton stallgödsel

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag får komposteras

- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 10 000 ton hushållsavfall och därmed jämförligt avfall *samt verksamhetsavfall som ett årsmedelvärde över en treårsperiod,*
- 20 000 ton park- och trädgårdsavfall samt
- 5 000 ton stallgödsel

varav högst nedan angiven mängd av följande avfallsslag fördelat på de avfallstyper som framgår av domsbilaga 1 till deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 (samt andra tillkommande avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) får deponeras

- 60 000 ton grov-, bygg- och industriavfall,
- 5 000 ton asbest,
- 30 000 ton rötat material,
- 1 000 ton gallerrens,
- 50 ton latrin,
- 100 000 ton askor, varav 20 000 ton utgör farligt avfall samt
- 5 000 ton slam från det lokala reningssystemet för lakvatten.

II Vidare har bolaget yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra villkor 16 i deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04 enligt följande (yrkad ändring med kursiverad text)

16. *Täckning av deponerat avfall ska ske efter hand, sluttäckning ska vara avslutad så snart som möjligt, dock senast 15 år efter avslutad deponering.* Vid sluttäckning får restprodukter (förorenade massor och askor m.m.) användas ovanför tätskiktet endast om halterna av olika ämnen i produkterna understiger halterna för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889. Material som används under tätskiktet i deponin skall uppfylla samma kriterier som det deponerade avfallet.

III Bolaget har slutligen yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge bolaget rätt att utnyttja ändringstillståndet utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Bolagets förslag till villkor som föranleds av den utökade verksamheten m.m.

Ang. försiktighetsåtgärder för att minska de momentana flödena vid regn till reningsanläggningen för lakvatten

- Inför anläggandet av avfallshanteringsytor inom områden som inte tidigare använts för avfallshantering ska en anmälan ges in till tillsynsmyndigheten som beskriver utformning av ytan samt redovisar beräknad dimensionering av fördröjningsmagasin eller annan åtgärd utifrån utgångspunkten att flödet från området inte ska överstiga tioårsflödet från området innan ytan anlades. Vid den beräkningen ska i förekommande fall en avräkning göras för icke-förorenat vatten som avleds på ett sådant sätt att vattnet inte passerar Hovgårdens lakvattenreningsanläggning.

Bolaget har ingen erinran mot att tillsynsmyndigheten ges ett bemyndigande att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras med anledning av anmälan.

Ang. hantering av icke-förorenade dagvattenflöden

- Bolaget ska i god tid före bortledning av vatten från ytor där inte behandling eller lagring av avfall pågår inge en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska innehålla en beskrivning av hur ytan används och hur bortledandet av icke-förorenat dagvatten ska genomföras.

Bolaget har ingen erinran mot att tillsynsmyndigheten ges ett bemyndigande att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras med anledning av anmälan.

Ang. lukt från förvaring av hushållsavfall

- Om bolaget avser att under mer än 14 dagar lagra hushållsavfall ska bolaget senast 30 dagar före det att hanteringen inleds inge en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska innehålla en beskrivning av den tekniska metod som bolaget avser använda liksom de skyddsåtgärder som bolaget avser vidta. Vid lagring av hushållsavfall krävs dock ingen anmälan om särskilda skäl föreligger. Tillsynsmyndigheten ska då underrättas innan lagringen påbörjas.

Ang. avvecklingsplan för verksamheten

- Bolaget åtar sig att i god tid inför anläggningens eventuella avveckling ge in en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten.

I övrigt ska tillståndet, så som det framgår av Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04, Svea hovrätts, Miljööverdomstolen, dom den 26 november 2007 i mål nr M 4675-06 samt Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 30 november 2012 i mål nr M 1571-07, gälla oförändrat.

ANSÖKAN

Ansökan avser ändring av tillstånd samt ändring av villkor 16 och 18 enligt mark- och miljödomstolens deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32 248-04 samt tillstånd för bolaget att utnyttja ändringstillståndet utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Enligt nuvarande tillstånd meddelat i deldom av Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, den 9 maj 2006, har bolaget möjlighet att på fastigheterna Grän 2:2, 5:6 och 6:5 i Uppsala kommun bl.a. ta emot, behandla, lagra och bortskaffa vissa mängder avfall, såväl farligt som icke-farligt. Vad beträffar grov-, bygg- och industriavfall får bolaget årligen ta emot, behandla, lagra och bortskaffa högst 60 000 ton. För hushållsavfall och därmed jämförligt avfall gäller som årlig maximal mängd 20 000 ton och för stallgödsel 1 000 ton.

Under den tid som förflutit sedan nu gällande tillstånd meddelades har behovet av mottagande, behandling, lagring och bortskaffande av ovannämnda avfallsslag växt, huvudsakligen som en följd av att energiåtervinningen från avfallsförbränning ökat för att i större utsträckning kunna tillgodose samhällets energibehov. Eftersom samhällets energibehov är som störst under de kallare årstiderna förbränns avfallet företrädesvis på våren, hösten och vintern. Detta medför behov av omlastning och mellanlagring av brännbart avfall vid vissa tider på året. Vidare ökar mängderna avfall för sortering i Uppsala som en följd av kommunens fortsatta befolkningsexpansion.

Rötningen av livsmedel och matavfall för produktion av biogas har också ökat i kommunen. Bolagets biogasanläggning vid Kungsängens gård tar emot mat- och livsmedelsavfall från såväl Uppsala som omkringliggande kommuner. Vid revision, i händelse av driftproblem o.s.v. finns behov av ett flexibelt alternativt omhändertagande av avfallet. Hovgårdens avfallsanläggning kan under sådana omständigheter omhänderta det organiska avfallet för kompostering. Behov finns även av att kunna kompostera organiskt avfall som inte är hushållsavfall, exempelvis mjölrester från

kvarnindustri. Vidare har behovet för mottagande och kompostering av stallgödsel ökat.

Miljöpåverkan

Bolaget har i ansökan sammanfattningsvis redovisat följande.

Utsläpp till vatten

Den utökade verksamheten bedöms inte nämnvärt påverka lakvattnets sammansättning. Bolaget bedömer att verksamheten vare sig medför risk för att nuvarande utsläppsvillkor inte kan innehållas eller att de för vattenförekomsterna Tomtaån och Funbosjön gällande miljökvalitetsnormerna inte kan innehållas.

Utsläpp till luft

Utsläpp till luft uppkommer huvudsakligen i form av koldioxid genom nedbrytningen av organiskt material, t.ex. vid kompostering, samt från de arbetsmaskiner och fordon som hanterar avfallet. Utsläppen från nedbrytningen av det organiska materialet medför emellertid inte något nettotillskott av koldioxid till atmosfären. Även vissa andra gaser, såsom ammoniak, kan uppstå vid störningar i komposteringsprocessen. För att undvika sådana störningar har bolaget bl.a. upprättat driftsinstruktioner för verksamheten. Komposteringsverksamheten kan medföra att även luktemissioner uppstår. Bolaget arbetar kontinuerligt med olika metoder i syfte att minska uppkomsten av sådana emissioner. Arbetet har gett positiva resultat och klagomålen på lukt har hittills varit förhållandevis få.

Buller

Vid anläggningen uppkommer buller huvudsakligen från arbetsfordon och transporter. Den utökade verksamheten bedöms inte medföra att föreskrivna bullernivåer inte kan innehållas.

Transporter

Det ökade antalet transporter medför att föroreningshalterna i området kring Hovgårdens avfallsanläggning ökar något. Bolaget bedömer dock att det inte föreligger

någon risk för att transporterna medför att någon miljökvalitetsnorm överskrids. I syfte att minimera miljöpåverkan från transporter strävar bolaget efter att kontinuerligt förnya sin maskinpark.

Hushållning med resurser

Bolagets ansökan om utökning av verksamheten syftar till att minska den andel avfall som deponeras och att möjliggöra ett ökat tillvaratagande av avfallets energi genom förbränning. Sålunda minskar genom den utökade verksamheten behovet av bl.a. fossila bränslen; utsläppen av klimatpåverkande gaser minskar. Vid sluttäckning av deponin avses restprodukter används i så stor omfattning som möjligt vilket utgör god resurshushållning.

Skyddsvärda områden

Sävsjån-Funbosjön utgör Natura 2000-område. Den utökade verksamheten bedöms inte påverka området.

Kontroll av verksamheten

Miljöbalkens bestämmelser om egenkontroll är tillämpliga på verksamheten. Vid behov kommer ett förslag till reviderat kontrollprogram att ges in till tillsynsmyndigheten.

De allmänna hänsynsreglerna

Kunskapskravet - 2 kap. 2 § MB

Bolaget har bedrivit verksamhet vid Hovgården sedan lång tid. Bolaget har således omfattande erfarenhet av avfallshantering. Utbildning och fortbildning av personal sker regelbundet för att säkerställa att medarbetarna har erforderlig kompetens inom miljö- och teknikområdet. Bolaget har system för övervakning av efterlevnaden av gällande tillstånd och andra bestämmelser. Genom upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningarna och genomförandet av samråd enligt miljöbalken har de miljö- och hälsorisker som verksamheten kan tänkas ge upphov till uppmärksamhets. Således anser bolaget att det uppfyller kunskapskravet.

Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik - 2 kap. 3 § MB
De av bolaget valda metoderna syftar till att eftersträva en teknik med så liten påverkan på hälsa och miljö som möjligt. Mot denna bakgrund, och genom de villkor som redan gäller och de skyddsåtgärder som redovisas i ansökan, anser bolaget att det uppfyller såväl försiktighetsprincipen som principen om bästa möjliga teknik.

Lokaliseringsprincipen - 2 kap. 4 § MB

Området där Hovgårdens avfallsanläggning är belägen omfattas inte av detaljplan. I Uppsala kommuns översiktsplan från 2010 utpekas området för anläggningen som avsett för kraftigt miljöstörande och miljöfarliga verksamheter. I kommunens översiktsplan anges att den för 2010 upprättade fördjupade översiktsplanen för området ska fortsätta att gälla. Av denna fördjupade plan framgår att området är avsett för ”tipp och masshantering”. Denna ansökan avser en begränsad utökning av en tillståndsgiven verksamhet vars lokalisering vid tidigare tillståndsprövningar befunnits lämplig. Vid Hovgården finns en fullt fungerande infrastruktur vilket innebär att en annan lokalisering skulle leda till orimliga kostnader. Någon omlokalisering av hela verksamheten är därför inte aktuell. Bolaget bedömer att det är orimligt att uppföra en helt ny anläggning för så pass begränsade tillkommande mängder som det nu är fråga om. Lokaliseringsutredningen har därför begränsats till redan befintliga anläggningar i kommunen och i grannkommunerna. Sammanfattningsvis anser bolaget att den vid Hovgården befintliga anläggningen är den bästa lokaliseringen.

Resurshushållning – 2 kap. 5 § MB

Den utökade verksamheten syftar till att dels tillgodose det ökade behovet av energiåtervinning genom avfallsförbränning, dels minska andelen avfall som deponeras. Vid sluttäckningen kommer i möjligaste mån restprodukter att användas. Således bidrar den utökade verksamheten till en bättre resurshushållning.

Produktvalsprincipen - 2 kap. 6 § MB

Bolaget arbetar kontinuerligt utifrån de "ständiga förbättringarnas princip". Bolaget bevakar därvid löpande utvecklingen och nya möjligheter till utbyte till mer miljövänliga alternativ.

Sammanfattningsvis anser bolaget att verksamheten uppfyller de i 2 kap. miljöbalken föreskrivna hänsynskraven.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Uppsala län samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun har tillstyrkt bolagets tillståndsansökan och förslag till villkor, så som ansökan och förslag slutligt framställts.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Målet har avgjorts efter huvudförhandling den 26 augusti 2014 och viss ytterligare skriftväxling därefter.

DOMSKÄL**Miljökonsekvensbeskrivning**

Mark- och miljödomstolen anser att den redovisade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som kan ställas med stöd av 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen kan därför godkännas.

Prövningens omfattning

Grundtillståndet för verksamheten meddelades genom deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248 – 04. Domstolen förordnade vidare om prövotid samt provisoriska föreskrifter gällande frågan om slutliga villkor för utsläpp av behandlat lakvatten.

Denna prövotid avslutades genom dom den 30 november 2012 i mål M 1571-07.

I övrigt fastställde Miljööverdomstolen i dom den 26 november 2007 i mål M 4675-06 att etapp 2 av den befintliga deponin är en deponi för farligt avfall samt medgav dispens från deponeringsförfordningens krav på geologisk barriär.

Bolaget har nu yrkat dels s.k. ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken, dvs. ett tillstånd som begränsas till att avse endast de ändringar av befintligt tillstånd som ansökningen gäller, dels ändring – enligt 24 kap. 8 § miljöbalken – av villkor i gällande tillstånd, se nedan.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Länsstyrelsen och Miljö- och hälso-skyddsnämnden i Uppsala kommun har tillstyrkt att tillstånd lämnas till den ansökta utökningen av verksamheten. Mot bakgrund av de i ansökan beskrivna skyddsåtgärderna och de i denna dom meddelade villkoren anser Mark- och miljödomstolen att verksamheten är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Ett ändringstillstånd bör vara aktuellt endast vid mera begränsade och väl avgränsade ändringar av verksamheten. Ansökningen innebär att vissa mängder redan tillståndsgivet avfall ökas i tämligen betydande grad. Med hänsyn till att det ändå, jämfört med den verksamhet som nu bedrivs inom ramen för det gällande tillståndet, rör sig om en väl avgränsad ökning med begränsade förutsebara konsekvenser för omgivningen finner Mark- och miljödomstolen, med viss tvekan, att ändringstillstånd bör kunna ges i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Bolaget har i ansökan sammanfattningsvis angivit att utsläppen till luft från Hovgårdens avfallsanläggning inte bedöms medföra att några miljökvalitetsnormer enligt Luftkvalitetsförfordningen (2010:477) riskerar att överskridas. Recipienterna Tomtaån och Funbosjön är klassificerade vattenförekomster enligt F (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. När det gäller att uppfylla miljökvalitetsnormerna för god kemisk ytvattenstatus eller bibehålla och förbättra den ekologiska statusen, innebär den utökade verksamheten enligt bolaget inte någon risk för vattenförekomsterna Tomtaån och Funbosjön. Domstolen delar bolagets bedömning att

det inte föreligger någon risk för att den sökta verksamheten bidrar till att någon miljökvalitetsnorm kommer att överskridas.

Sävjaån-Funbosjön utgör Natura 2000-område. Huvudskäl för Natura 2000 beslutet är förekomsten av utter samt fiskarna asp och nissöga. Dessa finns upptagna på den svenska rödlistan över hotade arter. Domstolen delar bolagets bedömning att den utökade verksamheten inte kommer att påverka livsbetingelserna för arterna i fråga.

Villkor m.m.

Ändring av villkor

Bolaget har föreslagit att gällande villkor 16 ska ändras så att tidpunkten när sluttäckningen senast ska vara avslutad förlängs från 10 år till 15 år, efter avslutad deponering. Bolagets motivering är att bolaget har haft svårighet att få tillgång till tillräckliga mängder restprodukter för sluttäckning inom den föreskrivna tiden 10 år och att detta är en omständighet som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Enligt 24 kap. 8 § punkt 2 miljöbalken får villkor i en tillståndsdom ändras om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. Mot bakgrund av vad bolaget har anfört finner domstolen att det finns stöd för att ändra villkoret och godta bolagets förslag till ändring.

Tillkommande villkor

Bolaget har föreslagit tillkommande villkor i frågor som rör försiktighetsåtgärder för minskning av de momentana flödena vid regn till reningsanläggningen för lakvatten och för hantering av icke-förorenade dagvattenflöden. Dessutom har bolaget lämnat förslag rörande hanteringen av frågor kring lukt från förvaring av hushållsavfall som ska lagras längre tid än 14 dagar. Bolaget föreslår även att tillsynsmyndigheten ska ges delegation att vid behov besluta om villkor i samband med dessa anmälningar. När det gäller frågor om åtgärder för att förhindra lukt från för-

varing av hushållsavfall hänvisar bolaget till gällande delegationsbestämmelse (villkor 18) i grundtillståndet.

Bolaget föreslår dock att det inte ska krävas en anmälan vid lagring av hushållsavfall om särskilda skäl föreligger. I dessa fall ska tillsynsmyndigheten istället underättas. Bolaget föreslår heller inte delegation till tillsynsmyndigheten att meddela villkor vid dessa tillfällen. Bolaget har som exempel på när särskilda skäl kan föreligga angivit tillfällen vid större akuta driftproblem hos en extern förbränningsanläggning, då det uppkommer ett omedelbart behov av att mellanlagra brännbart hushållsavfall på Hovgårdens avfallsanläggning. Det går enligt bolaget inte att utesluta att behovet av lagring i sådana fall är längre än 14 dagar.

Domstolens bedömning

Kompletterande villkor

Domstolen konstaterar att tillsynsmyndigheten (nämnden) inte har några invändningar mot bolagets förslag till kompletterande villkor som innebär att vissa frågor ska hanteras genom anmälan till tillsynsmyndigheten.

Enligt domstolens mening bör ett villkor meddelas i huvudsaklig enlighet med bolagets förslag, dock med den justeringen att en anmälan med det innehåll bolaget har angivit i villkorsförslaget ska göras även när ett behov av lagring, som kan förutses ha en längre varaktighet än 14 dagar, uppkommer med mycket kort varsel.

Domstolen anmärker här att frågan om vad en "anmälan" ska innehålla och hur den ska göras är – enligt bolagets förslag – fullständigt reglerad i villkoret.

Det är dock, enligt domstolens mening, olämpligt att – som bolaget föreslagit – bestämma undantagsfallen med den obestämda och tämligen svårtolkade lokutionen "särskilda skäl". I stället bör direkt anges den tänkbara situation som bolaget åberopat som skäl för undantag från huvudregeln att anmälan ska ske med 30 dagars framförhållning.

Det finns vidare, enligt domstolens mening, inte anledning att skilja mellan anmälan och underrättelse på det sätt som bolaget gjort i sitt förslag till villkor. Förslaget skapar en osäkerhet om såväl vilken form "underrättelsen" ska ha som vad denna ska innehålla. Det är enligt domstolens mening tydligt att bolaget på förhand behöver utarbeta en plan för vilken eller vilka tekniska metoder och vilka skyddsåtgärder som kan behövas vid lagring under längre tid än 14 dagar. Även en anmälan som görs i ett "akutfall" bör alltså kunna vara skriftlig och innehålla de nyss nämnda uppgifterna. Härvid finns anledning att anmärka att skriftlighetskravet inte utgör hinder för att meddelandet överbringas till mottagaren med t.ex. e-post.

Som bolaget har anfört kan tillsynsmyndigheten, med stöd av grundtillståndets delegationsbestämmelse i villkor 18, vid behov besluta om ytterligare villkor när en anmälan som nu sagts har gjorts.

Delegation

Domstolen instämmer i bolagets bedömning av vilka bemyndiganden som bör göras.

Kontroll

Domstolen anser att det även finns behov av ett villkor om att det ska ges in ett reviderat kontrollprogrammet till tillsynsmyndigheten som är anpassat till den utökade verksamheten.

Andra villkor

I övrigt delar domstolen bolagets bedömning att befintliga villkor ska fortsätta att gälla oförändrade. Det omfattar villkoren i grundtillståndet deldom den 9 maj 2006 i mål nr M 32248-04, Miljööverdomstolens dom den 26 november 2007 i mål nr M 4675-06 samt Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolens om prövotidsfrågor för vatten, dom den 30 november 2012 i mål nr M 1571-07.

Övrigt

Bolaget har såsom förslag till villkor rörande avvecklingsplan för verksamheten angett: "Bolaget åtar sig att i god tid inför anläggningens eventuella avveckling inge en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten." Som förslaget är formulerat är det inte ett villkor för ändringstillståndet utan ett åtagande som bolaget gör rörande formerna för samverkan med tillsynsmyndigheten under avvecklingsskedet för hela verksamheten. Domstolen har naturligtvis inget att erinra mot ett sådant åtagande, men åtagandet ryms bättre inom ett s.k. allmänt villkor än i ett särskilt sådant. Även i övrigt finns skäl att knyta ändringstillståndet till ett allmänt villkor, varför ett sådant bör meddelas.

Verkställighetsförordnande

De skäl bolaget har anfört för verkställighetsförordnande har inte den konkretion som krävs och anger inte heller sådana beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart att det finns skäl att förordna om att tillståndet får tas i anspråk trots att domen inte har vunnit laga kraft (se NJA 2012 s. 623, p.10 – 13). Yrkandet om verkställighetsförordnande bör därför avslås.

Åke Söderlind

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åke Söderlind, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig samt de särskilda ledamöterna Dan Björklund och Maria Jameson.

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 5 december 2014.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.